

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění

Obor: Teologické nauky

**Pronásledování katolických kněží v Československu 50. let na příkladu
kněze Františka Baťky**

diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Parma, Ph.D.

Olomouc 2016

Ing. Stanislav Baťka

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem při tom jen uvedené prameny a literaturu. Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Olomouci dne 31. března 2016

.....

Ing. Stanislav Bařka

OBSAH

1. ÚVOD	4
2. POVÁLEČNÁ SITUACE V ČESKOSLOVENSKU	7
2.1 Období před únorem 1948.....	7
2.2 Období po únoru 1948.....	13
3. MONS. FRANTIŠEK BAŤKA	18
3.1 Dětství a studentská léta	18
3.2 Zatčení	21
3.2.1 Měřín	21
3.2.2 Bohdalov	24
3.2.3 Vazba ve Žďáře a na Pankráci	28
3.3 Věznění.....	30
3.3.1 Věznice Ostrov.....	30
3.3.2 Věznice Mírov.....	31
3.3.3 Věznice Mladá Boleslav	33
3.3.4 Věznice Valdice	34
3.4 Opět ve službě církvi a lidem	37
3.4.1 Židenice.....	37
3.4.2 Mikulčice.....	43
3.4.3 Slavonice	46
3.4.4 Kunštát	48
3.4.5 Zpět v Mikulčicích	52
3.4.6 Domov svaté Alžběty na Žernůvce u Tišnova	55
4. ZÁVĚR	57
ANOTACE	59
ANNOTATION	60
SEZNAM ZKRATEK	61
POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA	62
SEZNAM PŘÍLOH	67
PŘÍLOHY	70

1. ÚVOD

„Povolání kněze vyžaduje dokonalé přípravy a pečlivého studia. Aby ovládl učební látku, musí bohoslovec věnovati mnoho hodin práci a k tomu potřebuje naprostého duševního klidu. Je proto dbáno o to, aby každý bohoslovec našel po dobu svých studií vhodné a příjemné prostředí, v němž by se klidně a bez starostí mohl věnovat učení. Předpokladem pro naprostý klid je hmotné zajištění alumna, aby měl jistotu, že o jeho potřeby je trvale a dobře postaráno. Aby tento základní požadavek byl splněn, ujal se nás stát péče o kněžský dorost. Bohoslovci jsou postaveni na roveň všem ostatním vysokoškolským studentům a je dbáno toho, aby měli všechny předpoklady pro zajištění studií.“¹

Je až k nevíře, že výše uvedený text vyšel tiskem v roce 1952 a jeho cílem bylo přilákat nové zájemce ke studiu teologie na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě.² Autor tohoto vsutku správného a rozumného textu není znám, ale není pochyb, že uvedená slova jsou psána v době, kdy tisíce duchovních trpělo v nelidských podmínkách v komunistických pracovních táborech a kdy rozhodnutí se pro životní kněžskou dráhu znamenalo být pod nepřetržitým tlakem a dozorem státní moci. Každé znelíbení se této moci ať už jakýmkoli skutkem nebo slovem, byť sebelépe míněným, znamenalo mnohdy dlouhá léta žaláře a utrpení, odloučení od svých blízkých a také dlouhodobou perzekuci nejen své osoby, ale i rodinných příslušníků či přátel.

Proč jsem si vybral k diplomové práci právě toto téma? Vysvětlení je velmi jednoduché. Jako jsou mnozí vášnivými znalci historie, jiní se zajímají konkrétně o války, další znají dokonale průběh druhé světové války a dějiny Československé republiky pod nadvládou fašismu, mě udivoval poválečný vývoj v našich zemích. Zejména tím, jak byla zneužita poválečná euforie lidu k znovuvybudování republiky, jak se podařilo prosadit vládu lži, přetvářky a nenávisti a jak krutě znovu trpěli ti, kteří svůj kalich hořkosti pili již za nacistické okupace. Nebyli to jen českoslovenští letci v Anglii, byli to i mnozí, jejichž jména nejsou známa. Zejména spousta kněží, řeholníků a řeholnic, kteří nespravedlivě trpěli, a to nejen v padesátých letech, ale v mírnější formě až do listopadu 1989. A právě nad osudy těchto lidí s neuvěřitelnou silou ducha můžeme žasnout, s jakou trpělivostí,

¹ PLACHÝ, Jiří. Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta a její studenti v polovině 50. let 20. století z pohledu Státní bezpečnosti. In: FIAMOVÁ, Martina a Pavol Jakubčín (eds.), *Prenasledovanie cirkvi v komunistických štátoch strednej a východnej Európy. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislava 30. september – 2. október 2009.* [on line], Bratislava: Ústav pamäti národa, 2010. s. 84. [cit. 2015 – 03 – 04]. Dostupné na http://www.upn.gov.sk/publikacie_web/prenasledovanie-cirkvi.pdf

² Tamtéž.

pokorou, laskavostí, statečností, ale i s humorem snášeli útlak, který je měl totálně zlomit a zdepat.

Jedním z impulsů k výběru tohoto tématu byla i slova Václava Havla, která si dovolím volně parafrázovat: „V padesátých letech ve věznicích zahynulo mnoho našich spoluobčanů, pronásledováni byli ti, kdo se vzepřeli totalitě. Žádné z těchto utrpení by nemělo být zapomenuto, každé takovéto příkoří by mělo být zapsáno, zaznamenáno, aby vyšla pravda najevo.“³

Po četbě několika knih o padesátých letech 20. století v Československu a návštěvě Jáchymova, kde jsem měl možnost se seznámit se životem a prací vězňů, z nichž bylo mnoho duchovních, při těžbě uranu pro Sovětský svaz, jsem začal o sepsání diplomové práce na toto téma vážně přemýšlet. Prohlídka tzv. Jáchymovského pekla, kde v letech 1952 – 1953 pracovalo na hranici udržení fyzické existence okolo 15 000 vězňů, zanechala vskutku nesmazatelný dojem.

Politické situaci po válce a krátce po únoru 1948 je věnována první část diplomové práce. Druhá část této práce je věnována jednomu z těch, kteří jáchymovským vězením, byť jen krátce, prošli. A nejen jáchymovským, ale i několika dalšími, která ani dnes nejsou veřejnosti neznámá. Tím člověkem, a troufám si říci - neznámým hrdinou, je kněz František Bařka, bratr mého otce. Jeho životní příběh nezačíná a nekončí bezdůvodným uvězněním a po letech propuštěním z vězení. Jako červená nit se táhne jeho životem již výše vzpomínaný tlak státní moci vykonávaný složkami Státní bezpečnosti (dále jen StB) nebo prostřednictvím okresních a krajských „církvních tajemníků“.

Literatura, z níž jsem čerpal podklady pro první, obecnou část práce je dobře dostupná. Mnoho autorů, historiků a pamětníků již sepsalo vzpomínky na praktiky tehdy k moci se tlačícího komunistického režimu. Jako nevýstižnější a nejlépe zpracovaná se mi jeví být díla Stanislava Balíka, Jiřího Hanuše a Václava Vaška. Zdroje týkající se života Františka Bařky jsou však velmi omezené. Dva svazky StB na něj vedené byly skartovány. Rovněž přístup k bádání v diecézním archívu je možný až třicet let od úmrtí kněze. Tato podmínka dosud není naplněna. Vycházel jsem tedy zejména ze zachovaných dokumentů pozůstalosti Františka Bařky, ze záznamů ve farních kronikách, z dokumentů Národního archívu, z dokumentace Krajského soudu v Brně a ze záznamů rozhovorů žijících pamětníků.

³ *Novoroční projev prezidenta ČSSR Václava Havla.* [on line], autor neuveden. [cit. 2016 - 03 - 14]. Dostupné na: http://vaclavhavel.cz/showtrans.php?cat=projevy&val=327_projevy.html&typ=HTML

Touto prací bych chtěl na pozadí politické situace v naší zemi v padesátých letech minulého století ukázat na statečnost široké veřejnosti neznámého kněze, kterého nezlomila ani nenávisť, lež, podlost a perzekuce komunistického režimu. Ba naopak, zůstal vždy věrný Bohu, setrval v lásce a službě lidem a jeho srdce bylo vždy otevřené bližnímu ku pomoci.

Zde bych rád poděkoval především vedoucímu práce Mgr. Tomáši Parmovi, Ph.D. za podporu tématu mé práce, cenné připomínky, vstřícnost a trpělivost, dále doc. Ing. Aleně Klapalové, Ph.D. za prvotní podnět a inspiraci k napsání diplomové práce právě na toto téma a za průběžné konzultace týkající se celkového zpracování diplomové práce a Evě Fialové za pomoc při digitální úpravě fotografického materiálu. Velký dík patří rovněž všem žijícím pamětníkům zesnulého kněze Františka Baťky, kteří byli ochotni svými vzpomínkami přispět k doplnění této diplomové práce.

2. POVÁLEČNÁ SITUACE V ČESKOSLOVENSKU

2.1 Období před únorem 1948

Počátkem roku 1945 je již zřejmé, že válečný konflikt v Evropě spěje ke svému konci. V hlavách vůdců světových mocností i menších států dotčených válkou se sprádají plány na poválečné uspořádání Evropy. Tato dosud nevyjasněná otázka trápí i prosté občany.

V tehdejší Československu však málokdo tušil, že poválečný vývoj našeho státu je již prakticky určen, a to z jednoho zásadního důvodu: Převážnou většinu země osvobodila Sovětská armáda. A té velel Josif Vissarionovič Stalin⁴, v té době generální tajemník Komunistické strany Sovětského svazu.

Lenin, Stalin a jejich ideoví následovníci měli v zásadě shodný postoj k náboženství. V kontextu s názory Marxe a Engelse považovali náboženství za nepravdivé, zbytečné, za ideově a politicky škodlivé, za „opium lidstva“. Vlivu Vatikánu se Stalin obával, byl přesvědčen, že má pro katolíky stejný význam jako Kreml pro komunisty. Proto byl v Moskevském vedení považován za prvotní úkol v zemích, které budou ovládnuty komunisty, maximálně izolovat a možná i separovat církve od Vatikánu. Pro možnost silnějšího vlivu na klérus měli komunisté všemi prostředky teror získat a vytvořit skupinu kněží i laiků, která by bezvýhradně sloužila politice režimu.⁵

Košický vládní program vyhlášený 5. dubna 1945 byl dohodnut v předchozích dnech v Moskvě za účasti obou našich zahraničních reprezentací, londýnské a moskevské, a to na československém velvyslanectví. Je těžko zpochybnitelné, že koncepce budoucího směřování naší republiky byla konzultována se sovětskými stranickými a vládními představiteli. Již zde byla závažně narušena potencionální budoucí demokracie prosazením požadavku komunistů, aby z veřejného politického života byly odstraněny pravicové strany. Povoleny tedy byly jen čtyři strany české a dvě slovenské, přesněji v českých zemích strana komunistická, rozumí se Komunistická strana Československa (dále jen

⁴ Josif Vissarionovič Stalin (vlastním jménem Džugašvili) (21. 12. 1879 - 5. 3. 1953) jeden z nejkrutějších diktátorů v historii, vůdce SSSR v letech 1927 - 1953. Historici se domnívají, že jeho vláda má na svědomí více obětí než druhá světová válka. Nese plnou zodpovědnost za smrt 20 milionů lidí, dalších 28 milionů deportoval a 18 milionů poslal na otrockou práci v pracovních táborech. Viz CAWTHORNE, Nigel. *Stalinovy zločiny: Vražedná kariéra rudého cara*. Přeložil Pavel Klempera. Praha: Nakladatelství BRÁNA, 2011. s. 12, 204, 205.

⁵ KRATOCHVÍL, Antonín. *Žaluji 3*. Praha: Česká expedice, 1990. s. 107-108.

KSČ), strana národně socialistická, sociálně demokratická a strana lidová, na Slovensku to byla strana komunistická a demokratická.⁶

Předseda tehdejší nové „košické“ vlády „Národní fronty Čechů a Slováků“ Zdeněk Fierlinger⁷ později přiznal, že ve své funkci odmítl v květnu roku 1945 nabídku vrchního velitele západních spojeneckých expedičních sil v Evropě generála Eisenhowera⁸ přijet Praze na pomoc. Naskýtá se otázka, zda měla demokracie v tehdejším Československu ještě vůbec naději. Mnozí se domnívali, že ano. Opírali se totiž o Stalinova slova: „Tu smlouvu, kterou jsme s vámi uzavřeli, že budete nezávislí, svobodní a že my se vám do vnitřních věcí míchat nebudeme, tu smlouvu dodržíme. Jak si to uděláte, tak to budete mít.“⁹ Další vývoj ukázal, jak lživé byly Stalinovy sliby.

Postupně se do svých domovů vraceli vojáci, političtí vězni, emigranti a také lidé totálně nasazení pro práci v Německu. Mezi posledně jmenovanými bylo mnoho kněží. Většina z nich prožitými útrapami vyzrála, zocelila se a poučila, některým věznění zlomilo charakter či zanechalo psychické následky, našli se i takoví, co podlehli neadekvátním emocím vděčnosti k osvoboditelům, jiní zatrpkli nenávisť k Němcům.¹⁰ Nikdo však netušil, kolik z nich brzy poputuje do komunistických žalářů na mnoho let pro smyšlená a vykonstruovaná obvinění.

Následuje Postupimská konference konaná od 27. července do 2 srpna 1945 s účastí SSSR, USA a Velké Británie, která jednala o poválečném uspořádání Evropy. Jednáno bylo i odsunu Němců z Československa, Polska a Maďarska. Z naší země mělo být odsunuto na tři miliony Němců. Odsun však byl živelný, svévolný a často plný bezpráví pod vlivem protiněmecké hysterie. Do těchto pogromů byli zahrnuti i duchovní správci farností německé národnosti, přestože hovořili česky a nacismus neschvalovali. Někteří

⁶ VAŠKO, Václav. *Neumlčená I: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990. s. 13-14.

⁷ Zdeněk Fierlinger (11. 7. 1891 - 2. 5. 1976), politik, státní a stranický činitel. V letech 1937 – 1939 vyslanec a v letech 1942 – 1945 velvyslanec v Moskvě, duben 1945 – květen 1946 předseda vlády, 1953 – 1964 předseda Národního shromáždění, 1948 – 1966 člen předsednictva ÚV KSČ, od r. 1969 poslanec Federálního shromáždění, po únoru 1948 hlavní iniciátor tzv. sloučení části sociální demokracie s komunisty. Viz KOLEKTIV. *Ilustrovaný encyklopedický slovník I. díl*. Praha: ACADEMIA, 1980. s. 640.

⁸ Dwight David Eisenhower (14. 10. 1890 – 28. 3. 1969) byl generál a 34. prezident USA. Během 2. světové války byl velitel spojeneckých sil v Severní Africe, velel vylodění na Sicílii, velel vylodění v Normandii (1944) a byl vrchním velitelem západních spojeneckých sil v Evropě. V letech 1950 – 1952 stál v čele NATO, od r. 1953 do r. 1961 prezident USA. Viz KOLEKTIV. *Ilustrovaný encyklopedický slovník I. díl*. Praha: ACADEMIA, 1980. s. 571.

⁹ VAŠKO, Václav. *Neumlčená I: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990. s. 13-14.

¹⁰ Tamtéž, s. 21.

kněží naopak odcházeli dobrovolně na důkaz solidarity s německými farníky. Tak zůstaly tyto farnosti pro nedostatek českých kněží na čas neobsazeny.¹¹

Velkou vlnu emocí vzbudily *Benešovy dekrety* vydané v exilu a krátce po skončení války prezidentem republiky Edvardem Benešem na osvobozeném území Československa. Předmětem kritiky dekretů je jejich neslučitelnost s principy demokratického právního státu, zejména proto, že Benešovy dekrety postulují princip kolektivní viny, nerespektují presumpci neviny, diskriminují podle národnosti, zbavují občana státní příslušnosti bez jeho souhlasu a proti jeho vůli, neumožňují mu svobodnou volbu místa k životu. Jiný Benešův dekret umožňuje zabavení majetku Němců, Maďarů a kolaborantů.¹²

Jako nejproblematictější se v té době jeví být zákon č. 115/1946 Sb. z 8. května 1946, který dle jeho odpůrců činí beztrestnými násilné činy na Němcích a Maďarech, pokud se tyto činy staly z důvodů boje o znovunabytí svobody Čechů a Slováků nebo byly motivovány spravedlivou odplatou a pokud byly spáchány od 30. září 1938 do data 28. října 1945. Zločiny napáchané samozvanými mstiteli v tomto období, zejména při odsunu Němců tak zůstaly navždy nepotrestány.¹³ I po téměř sedmdesáti letech od vydání uvedeného zákona a Benešových dekretů jsou tyto předmětem diskuzí politiků i laiků o jejich nezbytnosti a o tom, nakolik byly v souladu s právním řádem. Často jsou označovány jako těžké bezpráví.

Na 15. listopadu 1945 Arcibiskupské pastorační ústředí svolalo do Obecního domu v Praze pracovní poradou katolického duchovenstva Čech a Moravy. Předsedal jí rektor semináře Josef Beran¹⁴ a zúčastnilo se 380 kněží. Dostavil se i ministr školství Zdeněk Nejedlý¹⁵. Ve svém projevu vyjádřil přesvědčení, že duchovenstvo v našem národě hrálo

¹¹ Tamtéž, s. 28.

¹² Tamtéž, s. 28-31.

¹³ VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev zkoušená I*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. s. 61.

¹⁴ Prof. ThDr. Josef kardinál Beran (29. 12. 1888 - 17. 5. 1969) byl pražský arcibiskup, primas český v letech 1946 – 1969. Za války vězněn v koncentračních táborech Terezín a Dachau. V době komunistického útlaku byl internován v arcibiskupském paláci (1949 – 1951) a později na různých místech republiky. V roce 1963 byl z internace propuštěn, bylo mu však zakázáno vykonávat arcibiskupský úřad. V roce 1965 jmenován Pavlem VI. kardinálem. Roku 1965 odjel do Říma bez možnosti vrátit se do vlasti. Je pohřben po boku papežů v bazilice sv. Petra ve Vatikánu. Od roku 1998 probíhá proces jeho blahorečení. Viz VODIČKOVÁ, Stanislava. *Uzavírám vás do svého srdce: Životopis Josefa kardinála Berana*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2009 a Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. s. 85, 97, 134, 217-299, 353-360.

¹⁵ Zdeněk Nejedlý (10. 2. 1878 – 9. 3. 1962) byl český historik, muzikolog, politik a veřejný činitel 20. století. S KSČ spolupracoval od jejího založení. V době okupace odešel do SSSR, kde působil jako spolupracovník moskevského vedení KSČ, podílel se na tvorbě Košického vládního programu. V letech 1945 – 1946 byl ministrem školství, v letech 1946 -1948 ministr práce a sociálního zabezpečení, v letech 1948 – 1953 opět ministr školství. Od roku 1946 je členem ÚV KSČ a v letech 1946 – 1954 členem předsednictva ÚV KSČ. Od roku 1953 byl místopředsedou vlády a ministrem bez portfeje až do své smrti. Viz KOLEKTIV. *Ilustrovaný encyklopedický slovník II. díl*. Praha: ACADEMIA, 1981. s. 637.

vždy význačnou úlohu a v době okupace obstálo skvěle. Vyslovil se rovněž proti odluce církve od státu, čímž získal potlesk přítomných. Tyto naděje však chápal Nejedlý jinak než kněží. Ten již s dalšími komunistickými předáky chápal těsný svazek církve se státem tak, že bude církev lépe kontrolována a ovládána.¹⁶

Koncem téhož roku přijal prezident Beneš delegaci moravských kněží, v níž byl i budoucí brněnský biskup Karel Skoupý¹⁷. Prezident vyjádřil uznání katolickému kněžstvu za postoje v nedávné válečné době a vyslovil své přesvědčení o svobodě víry a náboženství ve státě v době budoucí.¹⁸

Dne 28. listopadu 1945 se konala porada mezi čtyřčlennou katolickou delegací vedenou strahovským opatem Bohuslavem Jarolínkem a ministrem informací Václavem Kopeckým ohledně obnovení katolického tisku. Výsledek se jevil být pozitivní, jen církev musela počítat s limitem papíru, jehož bylo po válce nedostatek. Praxe však byla taková, že vycházet mohla jen periodika schválená předem ministerstvem informací. Komunistický tisk vycházel bez omezení.¹⁹

Na 26. května 1946 byly vypsány volby do Ústavodárného shromáždění. Do volebního klání v českých zemích vstupovaly čtyři výše uvedené strany, na Slovensku dvě. Ty byly pak rozšířeny v lednu 1946 o Stranu práce a v dubnu 1946 o Stranu slobody.

Oslavy Prvního máje v Praze využili komunisté s členskou základnou okolo jednoho milionu osob k demonstraci síly a moci. Václavským náměstím pochodovalo na sto tisíc komunistů s tisíci prapory, převážně rudými a pod stovkami portrétů Marxe, Lenina, Stalina a Gottwalda znělo skandování: „Ať žije KSČ!“ Ať žije soudruh Stalin!“ Ať žije soudruh Gottwald!“ a „Se Sovětským svazem na věčné časy!“

V tomto předvolebním čase vydala pražská arcibiskupská konsistoř oběžník, v němž zakazuje kněžím kandidovat v nadcházejících volbách. Příkaz, aby se kněží vykonávající

¹⁶ VAŠKO, Václav. *Neumlčená I: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990. s. 43-44.

¹⁷ Msgr. ThDr. Karel Skoupý (30. 12. 1886 – 22. 2. 1972) byl moravský duchovní a teolog, biskup brněnský v letech 1946 – 1972. V letech 1923 – 1946 působil jako rektor brněnského kněžského semináře. Jmenován brněnským biskupem 3. 4. 1946. V letech 1950 – 1953 v domácí internaci. Výkon biskupského úřadu mu komunistická diktatura znemožnila internací v letech 1953 – 1968. Od jeho úmrtí v r. 1972 až do r. 1990 byl brněnský biskupský stolec z vlivu komunistické moci neobsazen. Viz VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev bojující 2*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. s. 310-312 a BALÍK, Stanislav a Jiří Hanuš. *Katolická církev v Československu 1945–1989*. Brno: CDK, 2007. s. 84.

¹⁸ VAŠKO, Václav. *Neumlčená I: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990. s. 48.

¹⁹ Tamtéž.

svou funkci, neangažovali v politice, vydaly i státní úřady s odvoláním na platnost zákona z roku 1919.²⁰

Volby dopadly nad očekávání odlišně v českých zemích oproti Slovensku: KSČ zvítězila s 40,17 % hlasů, druhá skončila Čs. strana národně socialistická s 23,66 % hlasů, třetí Čs. strana lidová s 20,23 % hlasů a poslední Čs. sociální demokracie získala 15,59 % hlasů. Zbylé hlasy do počtu 100 % tvořily prázdné lístky. Na Slovensku zvítězila Demokratická strana s 61,43 % hlasů, KSS byla druhá s 30,47 % hlasů, třetí Strana slobody s 4,20 % hlasů a nejméně hlasů dostala Strana práce – 3,11 %. Zbylé hlasy do počtu 100 % tvořily stejně jako v českých zemích prázdné lístky.

Pro komunistickou stranu jako celek znamenal výsledek voleb zisk 114 mandátů v třistačlenném Ústavodárném národním shromáždění. Navíc mohli počítat s podporou 37 hlasů sociálních demokratů, což zaručovalo nadpoloviční většinu při hlasování.²¹

Nastávala doba, kdy nesouhlas s názorem nekompetentního vesnického komunisty znamenal být označen za „reakcionáře“, člověka mařícího „budovatelské úsilí pracujícího lidu“ a tato nálepka se stávala postupně ve veřejném životě být více a více nebezpečnou.²²

Z církevněpolitických událostí v roce 1946 je nutno zmínit obnovu diplomatických styků mezi československou vládou a Vatikánem. Dne 11. června se vrátil po sedmi letech do Prahy papežský internuncius arcibiskup Saverio Ritter. Dva měsíce nato odevzdal své pověřovací listiny ve Vatikánu nový československý velvyslanec u Svatého stolce dr. Artur Maixner.

K velmi důležitým úkolům té doby rovněž patřilo obsazení uprázdnění biskupských stolic. Dne 3. dubna 1946 jmenoval Pius XII. biskupem brněnské diecéze ThDr. Karla Skoupého. Vysvěcen byl 30. června 1946 v katedrále sv. Petra a Pavla v Brně. Téhož roku 4. listopadu papež jmenoval pražským arcibiskupem ThDr. Josefa Berana.²³

Událostem roku 1947 dominuje případ Josefa Tisa, římskokatolického kněze, který byl československým a slovenským politikem, prezidentem tzv. „Slovenského štátu“ v letech 1939 až 1945. Za vlastizrady byl odsouzen Národním soudem k trestu smrti a v dubnu 1947 oběšen.²⁴

Dalším mezníkem v budoucím vývoji Československa bylo v polovině roku 1947 odmítnutí Marshallova plánu. Ten měl zabezpečit pomoc poválečné Evropě ze strany USA

²⁰ Tamtéž, s. 103-106.

²¹ Tamtéž, s. 114.

²² Tamtéž, s. 116.

²³ Tamtéž, s. 139-141.

²⁴ RUPNIK, Jacques. *Dějiny Komunistické strany Československa: Od počátků do převzetí moci*. Praha: Academia, 2002. s. 230.

ve výši 13 miliard dolarů. Sovětský svaz však pomoc odmítal a na základě rozkazů z Moskvy se stejně tak zachovaly východoevropské státy, které již byly Sovětským svazem v podstatě okupovány. Československo mělo zájem zúčastnit se jednání o Marshallově plánu, před jejich započítím však Stalin povolal do Moskvy Jana Masaryka i Klementa Gottwalda. Tam jim zakázal účast na Marshallově plánu z obavy, že se jedná o ohrožení jeho kontroly a vlivu nad Východní Evropou.²⁵

Začátkem února 1948 napětí v koalici téměř paralyzovalo činnost vlády. Ministr spravedlnosti Drtina tvrdě vystoupil proti ovládnutí policie komunisty, neboť na postech krajských náčelníků a okresních velitelů byla vysoce nadpoloviční většina členů KSČ. Navíc policie nedokázala najít strůjce plánovaných atentátů v tzv. Krčmaňském případu, kdy třem členům vlády – Prokopu Drtinovi, Janu Masarykovi a Petru Zenklovi byly v září 1947 doručeny balíčky s výbušninou.²⁶ Odvolávání policejních velitelů však přes protest nekomunistických ministrů pokračovalo a v následných dnech bylo na jejich místa dosazeno osm komunistů. Navíc se na zasedání vlády dne 17. února nedostavil komunistický ministr Nosek, který měl předložit zprávu o plnění vládních rozhodnutí. Ministři tří nekomunistických stran následně odmítli přijít na zasedání vlády konané 20. února a podali demisi.²⁷

Komunisté reagovali útokem. Označili jednání odstupujících ministrů za reakcionářské spiknutí s cílem svrhnout režim lidové demokracie. Gottwald navrhuje prezidentu Benešovi přijetí demise a doplnění vládního kabinetu dle návrhu KSČ. To prezident odmítá. V Praze mluví Gottwald 21. února na Staroměstském náměstí k davu demonstrantů a vyzývá prezidenta k podpisu demise. Následujícího dne získává podporu delegátů na mimořádném sjezdu závodních rad. Toho dne byly již založeny ilegálně „lidové milice“, vlastní ozbrojené vojsko KSČ, které komunistická strana formovala již v počátku vládní krize.²⁸ Čítalo na 40 000 osob, Jeho zárodkem byly poválečné Revoluční gardy.²⁹ Po celé zemi se konají mítinky. Nátlak na prezidenta se zvyšuje 24. února vyhlášením hodinové generální stávky.³⁰ A na tuto horečnou aktivitu

²⁵ CAWTHORNE, Nigel. *Stalinovy zločiny: Vražedná kariéra rudého cara*. Přeložil Pavel Klemra. Praha: Nakladatelství BRÁNA, 2011. s. 166, 178.

²⁶ VAŠKO, Václav. *Neumlčená I: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990. s. 242.

²⁷ Tamtéž, s. 242-243.

²⁸ Tamtéž, s. 244.

²⁹ VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev zkoušená I*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. s. 67.

³⁰ VAŠKO, Václav. *Neumlčená I: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990. s. 245 – 246.

KSČ v čele s Klementem Gottwaldem nereagovaly demokratické strany naprosto nijak. Selhání demokratických stran a jejich představitelů bylo fatální.³¹

Ráno 25. února svolala KSČ na odpoledne demonstraci na Václavském náměstí a na Pražský hrad se dostavila její delegace s výhrůzkami a ultimáty prezidentu Benešovi. Ten, zesláblý fyzicky i psychicky, v odpoledních hodinách podepsal demisi ministrů a zároveň jmenovací dekrety nových ministrů navržených Gottwaldem. Ten vzápětí oznamuje tuto novinu dvěstětisícovému davu na Václavském náměstí.³²

Václav Vaško se ve své knize *Neumlčená I* vyjadřuje k únorovým událostem velmi výstižně: „*Na otázky “Co dělat? A jak?”*, neměl v únoru 1948 nikdo odpověď. Kromě komunistů. Ti věděli přesně kdy, a kam mají přijít, co mají držet v ruce, co budou skandovat. A řadový občan se najednou ptal sebe a své ženy: Neměl bych jít s nimi, když oni vědí, co a jak? Všude bylo slyšet: Kdo nejde s námi, jde proti nám! Bezradnost a pocit bezmoci převládl v národě a nenašel se politik, který by řekl jasné, k činu burcující slovo.“

O několik řádků dále se tentýž autor v téže knize dotýká církve, ptá se a sám dává odpověď: „*A kde byla církev?*, vnucuje se logická otázka. Jestliže všichni mlčeli, proč neřekla ona, co má národ dělat? Možná odpověď: Byl by to hlas volajícího na poušti, který by nikdo neposlechl a církvi by jen uškodil. Bližší pravdě je, že církev byla ve všech svých představitelích stejně zmatená a stejně bezradná jako všichni, kdo s “únorem” nesouhlasili.”³³

2.2 Období po únoru 1948

Únorový převrat nastartoval otevřené pronásledování, perzekuce a zavražďování, které se neustále stupňovalo. Záhy po 25. únoru byl zrušen tisk všech katolických novin a časopisů, postupně i dalších tiskovin kulturního a vědeckého charakteru, které byly nositelkami křesťanské filozofie. Současně se zákazem periodického tisku bylo ukončeno i vydávání náboženské literatury. Z knihoven odstranili komunističtí cenzori díla křesťanských básníků a spisovatelů.³⁴

Již v průběhu února 1948 komunisté ustavili v obcích, školách, podnicích, na úřadech tzv. akční výbory Národní fronty. Tyto neměly oporu v právním řádu, byly tedy

³¹ Tamtéž, s. 250.

³² RUPNIK, Jacques., cit. d., s. 237-246.

³³ VAŠKO, Václav. *Neumlčená I: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990. s. 250-251.

³⁴ VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev zkoušená I*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. s. 69-71.

nezákonné. Dle jejich rozhodnutí museli ze svých míst odejít všichni, kdo nebyli dostatečně pokrokoví nebo loajální s novými poměry. Nejvíce byli postiženi věřící učitelé.³⁵

Ústava vyhlášená a pojmenovaná 9. května 1948 měla budit v zahraničí dojem, že náš stát je demokratický. Ale paragrafy 14 – 18 byly záluďné, lživé, víceznačné, zavádějící. Zejména v oblastech týkajících se víry, náboženství, svědomí, výchovy a svobody slova.³⁶

Dne 14. června 1948 byl zvolen Gottwald prezidentem. Te Deum, kterého se zúčastnil po volebním aktu, vzbudilo protichůdné reakce, a to jak ve Vatikánu vůči katolické církvi v Československu za domnělou kapitulaci před komunistickým režimem, tak u československých komunistů vůči Gottwaldovi za to, že si šel pro požehnání do katolického chrámu.³⁷

Velkým zlomem ve vztazích mezi církví a státem byla tzv. Katolická akce. Název této rozkolnické propagandy komunistická moc použila z pravé Katolické akce, kterou se v církvi označovala účast laiků na jejím apoštolátu. Základ k ní položil papež Pius XI. encyklikou *Ubi arcano Dei* v roce 1922. Cílem tzv. státní Katolické akce však nebylo nic jiného, než za přispění „pokrokových kněží“, nátlaku a lží státní moci oddělit církve v republice od Vatikánu a Svatého stolce.³⁸

Ustavující sjezd Katolické akce se konal 10. června 1949 v Obecním domě v Praze za účasti šedesáti sedmi „vlasteneckých kněží“ a neupřesněného počtu laiků. Po několika zavádějících projevech plných polopravd a lží, kterým dominoval ministr zdravotnictví Josef Plojhar³⁹, předala delegace prezidentu Gottwaldovi prohlášení věrnosti českých a slovenských katolíků. Ten ve své odpovědi vyjádřil přání kladné spolupráce mezi státem a římskokatolickou církví. Pár dní nato se konaly krajské a okresní konference Katolické akce, tvořily se její krajské a okresní výbory. Následovala intenzivní kampaň. Agitátoři chodili po kancelářích, dílnách, školách i rodinách a sbírali podpisy. Někdy i s varováním, že nepodepsat znamená stavět se proti lidově demokratickému zřízení. Největší nátlak

³⁵ Tamtéž, s. 70.

³⁶ Tamtéž, s. 75-77.

³⁷ Tamtéž, s. 86.

³⁸ VAŠKO, Václav. *Neumlčená II: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990. s. 67-68.

³⁹ Josef Plojhar (2. 3. 1902 – 5. 11. 1981), největší symbol kolaborace katolických kněží. Za války vězeň v Buchenwaldu a Dachau, od r. 1948 tajný člen KSČ a člen ÚAV NF, místopředseda ČSL, od r. 1951 její předseda, 1950 – 1972 místopředseda SČSP, 1952 – 1968 člen předsednictva NF a v letech 1948 – 1968 ministr zdravotnictví. V r. 1948 arcibiskupem Beranem suspendován. V r. 1957 spoluprosadil zákon povolující interrupce. Do konce života poslancem FS. Byl nejhorlivější zastávce komunistické církevní politiky. Viz BALÍK, Stanislav a Jiří Hanuš. *Katolická církev v Československu 1945–1989*. Brno: CDK, 2007. s. 149-152.

vyvíjeli na kněze. Těch podepsalo jen asi šestnáct procent, mnozí z nich ještě s dovětkem: „jen se souhlasem episkopátu“ či „jen pod vedením biskupů“. Brzy vyšlo najevo, že v seznamech figurují jména neexistujících kněží nebo kněží již léta zemřelých.⁴⁰

Po zjištění tohoto podvodu mnoho kněží odvolávalo své podpisy, jiní marně žádali uveřejnit v tisku opravu. Mezi diecézním kněžstvem se rozběhla vlna slibů věrnosti církvi a oddanosti biskupům. Katolická akce počala směřovat jinam, než byl plán komunistického vedení státu. Na biskupské konferenci konané 15. června 1949 schválili čeští a slovenští biskupové pastýřský list s názvem *Hlas československých biskupů a ordinářů věřícím v hodinu velké zkoušky*. Tento velmi silný, výstižný, konkrétní a hluboce pravdivý dokument měl být přečten na slavnosti Božího těla v neděli 19. června 1949. Agitátoři rozšířili výhrůžku, že přečtení pastýřského listu bude považováno za trestný čin. Kněží stáli před dilematem, zda poslechnout biskupy nebo jít vstříc perzekuci. Ne všude se našla odvaha nebo síla překonat opatření orgánů státní moci a pastýřský list přečíst. Ale i přesto, že byl přečten asi v polovině farností, byl jeho vliv nevídaný. Katoličtí laici odmítli Katolickou akci podporovat, většina kněží se od ní distancovala a ti, co ji podepsali, odvolali své podpisy. I komunistické vedení si začalo uvědomovat, že celé kampani hrozí fiasko, ale odmítalo si to přiznat. Skutečnost však byla taková. Katolická akce, která měla za úkol rozdělit církve v Československu, ji ještě více stmelila.⁴¹

V průběhu roku 1949 probíhala příprava zákonů, které ještě více vyhrotily vztah církvi ke státu, neboť ve svém znění měly definitivně zakotvit jejich podřízenost vůči státní moci. Dosud konané bezpráví vůči církvím se těmito zákony a vládními nařízeními označovanými obecně jako „církevní zákony“ legalizovalo. Zákony schválilo tehdejší Národní shromáždění ve dnech 14. - 25. října 1949.

Zákonem č. 217/1949 Sb. se zřizoval Státní úřad pro věci církevní (dále jen SÚC). Do jeho působnosti patřilo řízení všech věcí náboženských, církevních a správních věcí církvi. Rovněž pak pod něj spadala péče o církevní památky, platy duchovních, výuku náboženství, církevní tisk a církevní spolky. Pod řídicí pravomoc SÚC spadala rovněž církevní oddělení ONV a KNV v čele s tzv. církevními tajemníky. Pro církve byl tento zákon nepřijatelný neboť SÚC se stal nejvyšší církevní vrchností.⁴²

⁴⁰ VAŠKO, Václav. *Neumlčená II: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990. s. 69-72.

⁴¹ Tamtéž, s. 73-85.

⁴² VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev zkoušená I*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. s. 166-169.

Zákonem č. 218/1949 Sb. o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem byl kodifikován podřízený vztah církve vůči státu.⁴³

Dalším plánem komunistického režimu již od okamžiku, kdy se chopil moci, byla likvidace řeholí. Tato formulace však nebyla oficiálně použita, schovávala se za vyjádření typu: *zbrzdit jejich další růst, vyprázdnit klášter, zmenšit počet klášterů, regulovat činnost řeholí* apod. Skutečným záměrem bylo soustředit jednotlivé řády v několika centralizačních kláštorech obsazených stranickým personálem, aby byla zajištěna jejich kontrola. Mimo to měl být zřízen internační klášter pro představené a vedoucí řádů, aby řeholníci byli zbaveni vedení. Celkový záměr schválilo předsednictvo ÚV KSČ dne 22. srpna 1949 a konkrétní postup upřesnili církevní komise ÚV KSČ dne 18. ledna 1950. Proces s kláštéry dostal název akce „K“.⁴⁴

Dlouho chystaný úder proti řeholím nastal v noci na 14. dubna 1950. Celá akce měla charakter vojenské operace. Jednotky SNB, StB a LM obklíčili kláštery a někde hladce, někde násilně se domohli vstupu. Řeholníky shromáždili v jedné místnosti a vyzvali k sbalení svých svršků. Následně je podrobili tělesné prohlídce a po provedené prezenci byli autobusy převezeni do centralizačních a internačních středisek.

Na Slovensku byl průběh akce těžší, než v českých zemích. Došlo k protestům lidu, vůči němuž bylo nasazeno i vojsko. V českých zemích došlo při akci „K“ k zabránění 24 řeholních domů a 1240 řeholníků přišlo o svobodu bez soudního rozhodnutí. Na Slovensku bylo zabráno 75 řeholních domů a svobody bylo zbaveno 1136 řeholníků.

O několik dnů později vydala ČTK lživou zprávu, v níž obhajovala zákrok proti klášterům. V jejich prostorách se údajně ukrývali vyzvědači a vrahové, bylo zde prý nalezeno množství zbraní a tajných vysílaček a celá rozvratná činnost byla dle ČTK řízena z Vatikánu.⁴⁵

V Čechách a na Moravě se nalézalo pět centralizačních táborů, a to: Osek, Bohosudov, Broumov, Králíky a Hejnice s celkem 1146 řeholníky a jeden internační klášter Želiv, kde žilo 76 řeholníků. Dělení klášterů na centralizační a internační je však velmi zavádějící. Ve své podstatě se jednalo o koncentrační tábory bez plynových komor a v obojích byl téměř vězeňský režim. Nastolený převýchovný program však nesplnil očekávání SÚC, řeholníci se nenechali převychovat ani k šedému průměru mlčící masy, natož k budovatelské spolupráci s režimem. Naopak perzekuce řeholníky zocelila,

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev bojující 2*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. s. 52-53.

⁴⁵ Tamtéž, s. 54-57.

sjednotila a jednotlivé komunity se vzájemně obohacovaly. Došlo ke sblížení a duchovnímu prohloubení řádů i jednotlivců. Toto mystérium kříže vládní moc naprosto nechápala.⁴⁶

Mnoho, velmi mnoho závažných událostí, rozporů, střetů i vynucených kompromisů mezi církví a komunistickým režimem přinesla následná léta. Ve stručnosti lze vzpomenout tzv. „orelské procesy“ s čelními představiteli katolické tělovýchovné organizace Orel. Během těchto procesů byly nezákonně uvězněny přes dvě desítky nevinných osob. Následovala likvidace ženských klášterů, dále umučení faráře Josefa Toufara v souvislosti s tzv. „číhošťským zázrakem“, dále případ „Babice“, mediálně známá justiční vražda Milady Horákové, monstrproces s představiteli řeholních řádů, vznik táborů nucených prací (TNP), zřízení pomocných technických praporů (PTP), internace biskupů, proces s pomocníky biskupů a další kauzy.^{47 48}

Za všemi těmito událostmi stojí tisíce osobních příběhů, tragických osudů, utrpení. Přejdeme v následující kapitole k jednomu z nich, který konkrétně a živě vypovídá o situaci v naší zemi té doby, neboť sám aktér našťěstí nezaplatil cenu nejvyšší, dočkal se svobody osobní i svobody ve společnosti a zanechal dalším generacím indicie, které mohou sloužit jako memento.

⁴⁶ Tamtéž, s. 57- 60.

⁴⁷ VAŠKO, Václav. *Neumlčená II: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990. s. 164-230.

⁴⁸ VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev vězněná 3*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. s. 170, 186, 316.

3. MONS. FRANTIŠEK BAŤKA

3.1 Dětství a studentská léta

Monsignore František Baťka se narodil dne 2. prosince 1922 (viz Příloha č. 1) v Kosticích u Břeclavi, jako první syn manželů Františka Baťky (1895 - 1983) a Anny Baťkové rozené Mrákavové (1902 - 1984).

Obec Kostice se nachází v jihovýchodním cípu Jižní Moravy, necelé čtyři kilometry od řeky Moravy, která hraničí se Slovenskem a asi osm kilometrů od státní hranice s vedlejším Rakouskem. Stejná vzdálenost je pak do okresního města. Obec je součástí národopisné oblasti Podluží, východní část jejího katastru se rozkládá v nivě Moravy. První písemná zmínka o Kosticích je z roku 1384, kdy týnecké panství, pod něž obec Kostice patřila, měnilo svého majitele. Tím se tehdy stal markrabě Jošt.^{49 50}

Kostice nejsou samostatná farnost, spadají pod farnost Tvrdonice, což je vedlejší obec vzdálená asi jeden kilometr. Sem rovněž dojíždějí farníci z Kostic na bohoslužby, neboť v jejich domovské obci není kostel a nikdy nebyl. Ve vsi se nachází pouze památkově chráněná barokní kaple sv. Terezie z roku 1861 se zvonící, kaple sv. Kříže a socha sv. Jana Nepomuckého. Jiných památek v obci není.⁵¹

Oba rodiče Františka Baťky byli římskokatolického vyznání, velmi věřící a v tomto duchu vedli i své děti. Otec František Baťka, vyučený zedník, pracoval na dráze jako posunovač, v roce 1940 byl ze zdravotních důvodů předčasně penzionován. Aktivně působil ve farnosti, v obci se angažoval jako spoluorganizátor poutí na Hostýn, na Turzovku a do Marianky. Na poutích působil většinou jako předříkávač a předzpěvák. Matka Anna Baťková byla ženou v domácnosti, později pracovala v JZD.⁵²

Sourozenci Františka byly mladší sestry, Marie a Anna, dvanáct let po Františkovi se narodil nejmladší syn Stanislav. Obecnou školu navštěvoval František v letech 1928 - 1933 v rodné obci. Dne 14. května 1933 byl biřmován a přijal jméno Xaver. Po ukončení 5. třídy začal studovat Klasické gymnasium na Velehradě, kde v r. 1940 maturoval. Rodiče

⁴⁹ JANÁK, Jan. *Kostice. Dějiny a lidová kultura*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1991. s. 16.

⁵⁰ FILÍPEK, Zdeněk. *Historické pohlednice břeclavského regionu*. Břeclav: Europrinty spol. s r.o., 2008. s. 134.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Osobní rozhovor s pamětníkem Janem Lenkovičem, synovcem Františka Baťky. Kostice, 16. 6. 2015.

předávali svým dětem hlubokou víru a směřovali životní dráhu mladého Františka ke kněžskému povolání. Ten souhlasil.⁵³

Není bez zajímavosti, že rodiče chtěli mít za kněze oba syny, tedy i mladšího Stanislava. I on proto rovněž odešel v roce 1948 z měšťanské školy v sousední obci Lanžhot a nastoupil ke studiu na Klasickém gymnasiu na Velehradě. Mnohé předměty mu dokonce přednášeli stejní vyučující jako u jeho staršího bratra. Dle vyjádření jejich otce byl některými pedagogy dokonce hodnocen mladší Stanislav jako nadanější, avšak málo snaživý a méně důsledný. Starší bratr František byl v očích profesorského sboru pilnější a zodpovědnější. Stanislavovo studium ukončil rok 1950, kdy při tzv. akci „K“ byla velehradská kolej v noci ze 13. na 14. dubna přepadena Státní bezpečností. Studentský internát i gymnázium byly s okamžitou platností zrušeny. Řeholníci byli odvezeni do internace, studentům zůstala možnost dostudovat na některém ze státních gymnasií. Této možnosti využil i Stanislav a získal maturitu na Gymnasiu v Břeclavi.

František po maturitě na Klasickém gymnasiu na Velehradě vstoupil na bohoslovecké Teologické učiliště v Brně na Antonínské ulici.⁵⁴ Diecézní teologické učiliště a Diecézní alumnát v Brně byly založeny roku 1807, tedy třicet let po zřízení brněnské diecéze.⁵⁵ Běžné označení „alumnát“ v sobě skrývá školu spojenou se studentským domovem, v případě vzdělávání kněží je synonymem kněžský seminář. Teologické učiliště přitom zajišťuje vzdělání a alumnát duchovní formaci budoucích kněží.⁵⁶

V době Františkových studií byl regentem, jinak též rektorem brněnského alumnátu Karel Skoupý, budoucí brněnský biskup. Tuto funkci vykonával po předchozí výuce bibliistiky přes třiatdvacet let, a to v letech 1923 – 1946.⁵⁷ Zřejmě již v tomto čase přípravy na kněžství se počal vyvíjet zárodek velmi dobrých vztahů mezi Františkem Bařkou a nastávajícím biskupem brněnské diecéze, které se nejvíce rozvinuly později, v době kněžského působení Františka Bařky v Židenicích.⁵⁸

Další osud mladého adepta kněžství jakožto i celého alumnátu těžce poznamenala válka. Ústav musel být k 15. září 1942 vyklizen a o tři dny později jej obsadila německá armáda. Studenti byli pak od listopadu 1942 soustředěni v biskupské rezidenci na Petrově. Toho roku na podzim došlo k další zásadní změně v chodu alumnátu. Velké množství

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Osobní rozhovor s pamětníkem Janem Tichým, bývalým farníkem z Kostic. Břeclav 20. 10. 2015.

⁵⁵ CHAROUZ, Zdeněk. *Brněnský alumnát*. Brno: Biskupství brněnské, 2007. s. 22.

⁵⁶ Tamtéž, s. 6.

⁵⁷ Tamtéž, s. 53.

⁵⁸ Osobní rozhovor s pamětníkem Aloisem Medlou, farníkem z Brna-Židenic. Židenice, 24. 3. 2015.

bohoslovců včetně Františka Baťky obdrželo povolávací rozkaz k práci pro nacistické Německo, pro niž se ustálil výraz *totální nasazení*. Kandidáti kněžství se rozptýlili na nucené práce nejen v českých zemích, ale i v Německu, Rakousku, Slovensku, dokonce i v Norsku.⁵⁹ František Baťka nastoupil 20. listopadu 1942 do rakouského Enzesfeldu, který leží necelých jedenáct kilometrů severně od Wiener Neustadt, jako sklenářský dělník⁶⁰ (viz Příloha č. 2).

Kontakt totálně nasazených s mateřským alumnátem však zcela přerušen nebyl. Bohoslovcům byly doručovány cyklostylované tzv. „encykliky“, kterými regens informoval o dění v alumnátu a dodával totálně nasazeným duchovní posilu. Od listopadu 1942 do března 1945 bylo těchto encyklik rozesláno čtyřicet⁶¹ (viz Příloha č. 3).

Možnost návštěvy domova byla zřejmě velmi omezená. Výjimkou byly Vánoce, a to ještě ne každé. V dopise Františka Baťky z Enzesfeldu z ledna 1945 se lze dočíst, že se naposled viděl s kolegy a vyučujícími z alumnátu o Vánocích 1943. Vánoce 1944 strávil v místě totálního nasazení, navštívil půlnoční mši svatou, s českými spolupracovníky zpívali naše národní koledy. Asi polovina Čechů měla povolení k opuštění tábora na dobu vánočních svátků. Dále v dopise vyjadřuje zklamání z násilného přerušení studia a niternou touhu stát se co nejdříve služebníkem oltáře⁶² (viz Příloha č. 4).

Totální nasazení neskončilo současně s koncem války. Již počátkem roku 1945 bylo zřejmé, k jakému konci válka spěje a tak František v březnu 1945 utekl domů. Po zklidnění poměrů opět pokračuje ve studiích a na podzim nastupuje do dalšího ročníku.⁶³

Mezitím regent alumnátu ThDr. Karel Skoupý je jmenován papežem Piem XII. brněnským biskupem a dne 30. června 1946 přijímá biskupské svěcení v brněnské katedrále sv. Petra a Pavla. A právě z jeho rukou dne 5. července 1947 přijal František Baťka v Brně kněžské svěcení. Svou primiční mši svatou sloužil ve svém rodišti 13. července 1947.⁶⁴

Z dění okolo primiční mše svaté se nepodařilo dohledat žádné písemné doklady. Na základě dobové fotografie a znalosti mentality obyvatel jihomoravské obce lze

⁵⁹ CHAROUZ, Zdeněk. cit. d., s. 35.

⁶⁰ *Vlastní životopis Františka Baťky ze sedmdesátých let*. Osobní pozůstalost Františka Baťky, uložena a k dohledání u autora práce.

⁶¹ CHAROUZ, Zdeněk. cit. d., s. 35.

⁶² *Dopis Františka Baťky z totálního nasazení v Enzesfeldu do alumnátu*. Osobní dokumentace Zdeňka Charouze.

⁶³ *Popis předchozího života trestance Františka Baťky, základní číslo 3237*. Nedatováno. Národní archiv, fond Správa Sboru nápravné výchovy, osobní spis – Baťka František, nezpracováno.

⁶⁴ KOLÁŘ, Václav. *Kostel sv. Cyrila a Metoděje v Brně - Židenicích 1935-1995: sborník příspěvků k dějinám kostela a náboženského života ve farnosti*. Brno: Knihář, 1995. s. 74.

předpokládat, že se jednalo o nebyvalou slavnost s hojnou účastí věřících. Nezbytným doprovodem byly zástupy chlapců a děvčat v lidových krojích s bohatou výzdobou (viz Příloha č. 5). Zúčastnili se zástupci organizací Orel i Sokol. Mše svatá se konala v Kosticích v 10 hodin, v obci pod širým nebem, na dnešní Hlavní ulici u parku. Slavnostní průvod s primiciantem, farníky, krojovaným doprovodem a dechovou hudbou kráčel od rodičovského domu k místu vystavěného oltáře.⁶⁵ Vřelou vírou, radost i nadějí lze nalézt i v oslavných básních či písních složených místními lidovými autory na adresu novokněze (viz příloha č. 6), v nichž zaznívá uznání za absolvovaná studia v těžké válečné době, vzpomínka na slovanské věrozvěsty, prosba za domov i vlast a zejména díky rodáků Bohu Otcí za nového sluhu Božího⁶⁶ (viz Příloha č. 7 a Příloha č. 8).

3.2 Zatčení

3.2.1 Měřín

Prvním působištěm mladého kněze se stala farnost Měřín v brněnské diecézi v okrese Žďár nad Sázavou. Obec se nachází na Českomoravské vysočině přibližně dvacet pět kilometrů jižně od okresního města. Zde nastoupil František Bařka po svém jmenování (viz Příloha č. 9) k 1. srpnu 1947 jako II. kooperátor. Současné označení této funkce dle Kodexu kanonického práva z roku 1983 (CIC 1983) je *farní vikář*. Dřívější označení dle CIC 1917 bylo *kooperátor*, dle oficiálního označení *vicarius cooperator*. *Farní vikář* dle CIC 1917 byla jiná funkce, než podle CIC 1983.⁶⁷ V lidové mluvě bylo toto pověření známější pod slovem *kaplan*, zejména na Moravě.

Uvedené pojmenování pro spolupracovníka duchovního správce farnosti je mezi věřícími užíváno nesprávně dodnes. Okruh působnosti, funkce, pověření a úkoly kaplana v současnosti vymezuje CIC 1983.⁶⁸

Přesně za rok, tedy od 1. srpna 1948, byl František Bařka ustaven do funkce I. kooperátora v Měříně a od 21. února 1949 působil v témže místě jako administrátor

⁶⁵ Osobní rozhovor s pamětnicí Juliánou Skalkovou, farnicí z Kostic. Kostice, 18. 4. 2015.

⁶⁶ Osobní pozůstalost Františka Bařky, uložena a k dohledání u autora práce.

⁶⁷ *Farní vikář*. [online], autor neuveden, poslední editace 27. 3. 2015 [cit. 2015-05-12]. Dostupné na: http://cs.wikipedia.org/wiki/Farn%C3%AD_vik%C3%A1%C5%99

⁶⁸ Srov. CIC 1983, kán. 564-572.

farnosti.⁶⁹ Administrátor farnosti je pověřen správou farnosti v době, kdy je farnost uprázdněna nebo kdy farář nemůže z různých zastávat službu pastýře farnosti. Pokud diecézní biskup nestanoví jinak, má administrátor farnosti stejné povinnosti a stejná práva jako farář.⁷⁰

Detailů z působení Františka Baťky v Měříně je známo málo. Jeho nadřazeným po nástupu do své funkce byl arcikněž⁷¹ Čermák. Ten se počátkem března roku 1949 odstěhoval do Brna, kde nastoupil jako kanovník brněnské kapituly. Právě toho času byl již František Baťka jmenován administrátorem farnosti. Na kněžské rekolekce dojížděl jednou za měsíc do Velkého Meziříčí. Ty se konaly na faře, později, asi od září roku 1949 v tamním kostele. Na jedné z rekolekcí v roce 1949 se mluvilo o blíže nespecifikované akci proti biskupům a církvi. Za krátký čas pak Františka Baťku navštívili činitelé ONV s požadavkem, aby podepsal „Katolickou akci“. Ten si uvědomil, že právě toto je ona akce, o níž byla řeč na rekolekci, a podepsat odmítl.

Rovněž přečetl z kazatelny dva pastýřské listy. Na oba byl upozorněn, neznámo však kým, že tyto mají protistátní obsah a není dovoleno je číst. Nedbal však a přesto je přečetl. Tato odvaha nezůstala bez odezvy. Dne 19. června 1949, což byla neděle, kdy měl být výše uvedený pastýřský list ve farnostech přečten, byl vyšetřován pro čtení pastýřských listů orgány StB. Z dostupných pramenů však nevyplývá, s jakým výsledkem.⁷²

Z důvodů vysokého zájmu ze strany vládní moci o tyto pastýřské listy v období průběhu tzv. „Katolické akce“ řízené státem lze právem předpokládat, že alespoň jeden z listů byl zásadním pastýřským listem zvaným *Hlas československých biskupů a ordinářů věřícím v hodině velké zkoušky*.

V závěru jedné podzimní rekolekce roku 1949 podepsal rezoluci proti novému platovému zákonu kněží. Tuto rezoluci spolu s dalšími podpisy kněží si převzal děkan měřínského děkanátu Josef Melichar, který byl farářem v Radostíně nad Oslavou. Skrze něj byl František Baťka, dle vlastních slov, ve spojení se svými církevními představenými. Pouze v září roku 1949 byl při návštěvě Brna u kanovníka Čermáka, svého předchůdce v Měříně, hovořili spolu však jen o běžných věcech, nikoli o záležitostech církevní politiky.⁷³

⁶⁹ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupství brněnské, přír. č. S 19/10 – Mons. František Baťka – osobní spis.

⁷⁰ Srov. CIC 1983, kán. 539-540.

⁷¹ Jinak též děkan, srov. CIC 1983 kán. 553, § 1.

⁷² *Zápis o výpovědi z vazby předvedeného Františka Baťky*. Nedatováno. Národní archiv, fond Státní prokuratura, sp. zn. Pst/263/50, nezpracováno.

⁷³ Tamtéž.

Zde nutno zdůraznit, že záleží na empatických schopnostech každého jednotlivce, jak se umí vcítit do probírané doby, kdy se církev dostávala do stále otevřenějšího střetu se státní mocí. Mnohé zdroje totiž pocházejí z výslechnů či dotazníků, které byly iniciovány nebo vynuceny režimem. Mnohá fakta se proto mohou jevit jako velmi stručná, zjednodušená, nedůležitá či nepřesná. Aniž bychom podezřívali Františka Baťku ze lži, je pochopitelné, že ne všechny informace uvedl při výsleších v plné šíři, aby neohrozil své spolubratry v církvi a církevní představené, zejména pak biskupy. (pozn. autora)

František Baťka svůj úřad v Měříně tedy zastával v době, kdy se rozhodovalo o budoucím ekonomickém a politickém směřování státu, tedy zčásti před a zčásti po 25. únoru 1948. Podívejme se, v jaké pozici se tehdy nacházela církev:

Gottwald ještě před svým zvolením prezidentem prohlásil, že je třeba postavit nižší klérus proti biskupům. Rovněž vyslovil myšlenku odpoutání katolické církve v Československu od Vatikánu natolik, aby u nás vznikla jedna „národní“ církev. Tím byla vytyčena linie, kterou se měl ubírat postup vládní moci směrem k církvi.⁷⁴

Ostatně již před tzv. „Vítězným únorem“ sledují složky StB kláštery a katolické řeholní řády. V hlášení StB v Praze na ministerstvo vnitra ze dne 29. prosince 1947 stojí: *„V klášteře dominikánů v Praze I., Husova č. 8 existuje zvláště horlivá a bojová skupina, rekrutující se hlavně z kněží kláštera i z laiků, především studentstva. Duchovním vůdcem této skupiny je dominikán Braitto, dále k ní patří Habáň, Dacík, Skácel a Středa. Skupina vydává řádový časopis, vedený ve zpátečnickém duchu. Je důvodné podezření, že Braitto pracuje intenzívně pro vatikánskou zpravodajskou službu a zprávy dodává přímo do Říma...“* Tři výše jmenovaní – Braitto, Habáň a Dacík byli krátce po únorovém převratu zatčeni a odsouzeni k vysokým trestům.⁷⁵

Jednou z prvních obětí pounorové nezákonnosti se stal také převor dominikánského kláštera ve Znojmě Jakub Zemek zatčený 26. 8. 1948. Důvodem byla pomoc k útěku za hranice rodině hraběte Belcrediho, přestože nedovolený přechod hranic nebyl v té době ještě trestným činem. Převor Zemek byl odsouzen za špionáž a nedovolené přechovávání zbraní na 18 let odnětí svobody. Později přiznal jistý příslušník SNB, že zbraně do kláštera na příkaz nadřízených podstrčil.⁷⁶

⁷⁴ VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev zkoušená I.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. s. 87.

⁷⁵ *Církevní procesy padesátých let.* Editor Jan Stříbrný. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. s. 112-113.

⁷⁶ Tamtéž, s. 11.

Podobných případů lze uvést ještě mnoho. I tyto však jsou postačující k vykreslení vztahu kléru a státní moci po válce a po únoru 1948. Novokněz František Bařka pod vedením svého biskupa věděl, že musí být ostražitý. Každá sebemenší záminka mohla být důvodem k udání, každá vyslovená věta mohla být zneužita k okamžitému vzetí do vazby a následnému obvinění, byť smyšlenému. Smysl pro pravdu a spravedlnost mu však již na jeho prvním působišti nedovolil mlčet. A tak se dozvídáme z pozdější zprávy referenta Dr. Jana Koutníka ve Městě Žďáře adresované Krajské prokuratuře Jihlava dne 26. ledna 1950: „Farář Bařka vzhledem k svému vysokoškolskému vzdělání a školení, zejména v řečnění, dovede svá reakční kázání a tím i nepřátelský postoj skrytě přednésti v podobenství svatých a učinění církve. Účinků těchto kázání na obyvatelstvo, zejména na jeho reakční část, jest si farář Bařka plně vědom, a jak z výsledků šetření jest zřejmé, zanechala tato kázání u obyvatelstva značný ohlas. Reakce souhlasila s jeho kázáním, zatímco pokrokově smýšlející obyvatelstvo bylo jeho kázáním pobuřováno.“⁷⁷

V trestním oznámení Okresního velitelství NB ve Žďáře ze dne 16. ledna 1950 adresované Okresní prokuratuře Žďár se lze dočíst: „Jelikož kázání Bařky působilo téměř vždy rozruch mezi obyvatelstvem, byl proto v této souvislosti napomínán předsedou MNV v Měřině a předsedou Místního akčního výboru Národní fronty (dále jen MAV NF) v Měřině Foltýnem. Ježto farář Bařka ve svých reakčně zaměřených kázáních neustal, ani po napomenutích jak bezpečnostních orgánů, tak i představitelů lidové správy, byl na nátlak a dožádání místního obyvatelstva přemístěn dnem 1. 10. 1949 do Bohdalova.“⁷⁸

3.2.2 Bohdalov

Od 1. října 1949 nastupuje tedy František Bařka jako administrátor do farnosti Bohdalov. Ta leží v polovině cesty mezi Měřinem a Žďárem n. Sázavou. Zde však jeho působení nemělo dlouhého trvání. Již po své první zdejší mši svaté byl následující den napomenut strážmistrem Sboru národní bezpečnosti (dále jen SNB) Ludvíkem Satrapou ze stanice SNB Bohdalov. Ten ho varoval, aby se vyhnul ve svém kázání skryté kritiky stávajících státních poměrů a nabádal, aby kázání vedl v duchu budovatelského úsilí a reakčně smýšlejícímu obyvatelstvu nedával tak podnět k nesprávné kritice. František

⁷⁷ Zpráva referenta Jana Koutníka v Městě Žďáře z 26. 1. 1950 Krajské prokuratuře Jihlava. Národní archiv, fond Státní prokuratura, sp. zn. Pst/263/50, nezpracováno.

⁷⁸ Trestní oznámení Okresního velitelství NB ve Žďáře čís. jedn. 1376/1949 z 16. 1. 1950 odst. III. Národní archiv, fond Státní soud, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno.

Bařka vřak omezil sv „reakční“ kázání jen na krátkou dobu. A to do svátku sv. řtěpna roku 1949.⁷⁹

Tímto dnem, tedy dnem 26. prosince 1949, skončilo jeho působení ve farnosti Bohdalov.⁸⁰ Právě toho dne, o Vnoci na svátek sv. řtěpna odpoledne, si pro něj přila Státní bezpečnost. Byl vyzván k následování s dovětkem, ať si nebere řdn osobní věci s sebou, neboť za několik hodin bude zpět na faře. O zaten nebo obvinen nepadlo ani slovo. Netuřil, že oněch „několik hodin“ se protáhne na čtyři a půl roku.⁸¹

Priiny a základy tohoto bezpráví je třeba hledat v pokynech církevních komisí UV KS vydaných v roce 1949 a nsledn v jejich rychlm uvdn do praxe. Dne 13. dubna 1949 se konala konference, na nž ministr Alexej epcka předložil krajskm církevním tajemníkům prehled ukol. Konkrtnjř ukoly byly dány na církevní referenty okresních akčních výborů Národní fronty. Na obourovnch řzen bylo hlavním cílem sledování kneží a předávání zpráv cestou StB.

Zcela konkrtn ukol měli církevní důvěrníci místních akčních výborů Národní fronty:

- *pozorovat kroužky mládeže kolem far*

- *pozorovat, jak knež kůže a co dělá v obanskm řivot*⁸²

Z víře uvedeného zřeteln vyplývá, jak měla státní moc dkladn zabezpečeno sledování kneží včetně předávání informací z jejich jednotlivých psobiř ať nejvřm složkám StB.

Tak tomu bylo i v pripad Frantiřka Bařky. Důvodem jeho zaten mlo být kázání pronesen na svátek svatého řtěpna dne 26. prosince 1949, v 8 hodin v Bohdalově a v 10 hodin v zmeck kapli v blzkm Rudolci, na téma „Církev a svět, odměna světa“. Toto kázání si jako správce farnosti ppravoval sám z církevní literatury, kázal zpaměti a cel vyznv jako apologetika církví vztažen na rzn historick období včetně současnosti.

Zmnil se o zásluhách církví na poli nejen nboženskm, ale i kulturním, za což mnohdy sklidila nevděk a pronásledování. Dále hovořil o těch, co se na Krista odvolvj, ale pritom řpin Svatého Otce a Vatikán by nejraději srovnali se zem. Ptá se, jak mohou milovat Krista ti, kdo nenávidí jeho služebníky. Jak mohou milovat Krista ti, co řpin a pomlouvj biskupy, nástupce apořtol a kdo je nazvj nepřteli a zřdci lidu. Následují slova o zázracích v církvi, kter se dějí dodnes, s poukázáním na zzran msta jako jsou Lurdy a Fatima. V dalř stati je upozornění, že a byla církev mnohokrát

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupství brnnsk, přr. . S 19/10 – Mons. Frantiřek Bařka – osobní spis.

⁸¹ Osobní rozhovor s pamětníci Ivanou Kolibovou, neteří Frantiřka Bařky. Břeclav, 15. 6. 2015.

⁸² BULÍNOVÁ, Marie, Milena Janiřov a Karel Kaplan (eds.). *Církevní komise UV KS 1949-1951: Edice dokumentů. Sv. 1. Církevní "řestka" (duben 1949 - březen 1950)*. Brno: Doplněk, 1994. s. 76 - 77.

pronásledována, vždy měla jistotu ve slovech svého zakladatele, že *brány pekelné ji nepřemohou*. Vždyť z krve mučedníků vzchází nové řady vyznavačů.

Závěr kázání patřil postavě svatého Štěpána, jehož svátek na onen den připadal. Vzpomněl jeho nebojácnost a odvahu, s níž čelil svým odpůrcům a vyjádřil přesvědčení, že stejně jako on, i dnešní církve bude neohrožená a vytrvalá, lid jí zůstane věrný, i kdyby na ni měly dopadat kameny pomluv a lží⁸³ (viz Příloha č. 9).

Státní mašinerie postupovala v souladu s výše uvedenými pokyny Alexeje Čepičky, o čemž svědčí rychlost zatčení Františka Baťky a to pouze několik hodin po proneseném kázání. Kdo byl konkrétně tou osobou, jež podala Státní bezpečnosti oznámení, se nepodařilo z dostupných pramenů dohledat. Z výpovědí svědků zapsaných na jednotlivých velitelských SNB následujícího dne, tedy 27. prosince 1949, se však dozvídáme:

Antonín Klimeš z nedalekého Chroustova, dělník, v obci zastává funkci předsedy MAV NF uvádí: „Stál jsem vzadu v kostele a hned po kázání jsem za sebou slyšel poznámky od stojících lidí: *Ten jim to dává, tohle, to komunisti dostávají!* Po kázání nastal mezi přítomnými šum, který nasvědčoval tomu, že přítomní měli radost z kázání faráře, který zřejmě kázal proti dnešnímu zřízení. Co je farář Baťka v Bohdalově, byl jsem třikrát v kostele, ale každé jeho kázání bylo zaměřeno proti lidově demokratickému zřízení. Rovněž moje manželka při návratu z kostela prohlásila, že nežli by měla na takové štvavé kázání chodit, že raději do kostela nebude chodit.“⁸⁴ (viz Příloha č. 10)

Ve stejném duchu vypovídala i Růžena Pokorná z Bohdalova, toho času v domácnosti: „Kázání faráře Baťky se mi zdálo zahrocené proti dnešnímu zřízení, a proto jsem také říkala, že to do kostela nepatří. Povšimla jsem si několika lidí, kteří při kázání říkali: *Ten jim to dává!* Víc nemám k věci co podotknouti.“⁸⁵

Je zaznamenána i výpověď Albína Hrona, domkaře z Bohdalova. Tento zastával funkce předsedy Místního národního výboru (dále jen MNV) v Bohdalově, místopředsedy MAV NF, předsedy újezdni školní rady a člena národní správy hospodářského družstva ve Žďáře. Při těchto svých funkcích Albín Hron občas vypomáhal jako kostelník v bohdalovském kostele. Rovněž tak onoho 26. prosince 1949. Ve své výpovědi prohlásil,

⁸³ *Opis kázání na svátek sv. Štěpána r. 1949 v Bohdalově na téma Církev a svět z Okresního velitelství NB Města Žďár z 10. 1. 1950. Národní archiv, fond Státní soud, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno.*

⁸⁴ *Zápis o výpovědi Antonína Klimeše z Chroustova sepsaný Okresním velitelstvím NB Žďár dne 27.12.1949. Národní archiv, fond Státní soud, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno.*

⁸⁵ *Zápis o výpovědi Růženy Pokorné, roz. Pešákové z Bohdalova sepsaný Okresním velitelstvím NB Žďár dne 4. 1. 1950. Národní archiv, fond Státní soud, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno.*

že kdyby znal předem obsah kázání faráře Baťky, jistě by mu to rozmluvil a nedopustil, aby takové kázání pronesl.⁸⁶

Dalším vypovídajícím byl Konrád Pokorný, dělník z Bohdalova, člen MNV v Bohdalově, kádrový důvěrník KSČ v Bohdalově a člen místního výboru KSČ. Ten se sice toho dne bohoslužeb nezúčastnil, vypovídal však o informacích „z doslechu“, avšak téhož obsahu, jako výše uvedený Antonín Klimeš: „Reakčně smýšlející občané po odchodu z kostela říkali: *Ten jim to dal!* Mysleli tím komunisty.“⁸⁷

Poslední zaznamenaná výpověď je od Josefa Bláhy, dělníka z Bohdalova, zastávajícího zde funkci předsedy městského výboru KSČ.⁸⁸

Za povšimnutí stojí podobnost či shodnost výpovědí, které vesměs poukazují kriticky na obsah kázání a bez ohledu na historickou kontinuitu toho, co jím chce kazatel sdělit, vidí v textu pouze kritiku současného režimu, souhlas tzv. „reakčně smýšlejících“ občanů a verbální útok na komunistickou stranu.

Pozornost také budí společenské funkce jednotlivých vypovídajících. Až na paní Pokornou, ženu v domácnosti, je zřejmé, že všichni ostatní působili v orgánech státní moci, ať už se jedná o funkce v KSČ, MNV, MAV NF či jiných. Už samotné členství v těchto institucích předpokládalo souhlas s politikou vládnoucí komunistické strany a značnou dávku loajality. Tím více je překvapující, že tito lidé navštěvovali bohoslužby a předseda MNV v Bohdalově Albín Hron dokonce vypomáhal jako kostelník. O motivaci těchto věřících lze jen spekulovat. Nabízí se však otázka, zda v tomto případě nešlo o důsledné plnění výše uvedených pokynů Alexeje Čepičky pro členy krajských, okresních a místních akčních výborů Národní fronty ze dne 13. dubna 1949.

Zatímco výše uvedené výpovědi svědků se konaly od 27. prosince 1949 do 4. ledna 1950, výpověď Františka Baťky je zaznamenána již ze dne zatčení, tedy 26. prosince 1949. Ve své výpovědi uvedl rodinné poměry, dobu dětství, studií, totálního nasazení, vysvěcení a předchozí působiště. Převážná část je věnována předmětnému kázání. Toto odcitoval v nejdůležitějších bodech tak, jak bylo předneseno při mši svaté, a na tomto si trval. Popřel nařčení, že hlásal o hanobení dnešních poměrů církví.

⁸⁶ *Zápis o výpovědi Albína Hrona z Bohdalova sepsaný Okresním velitelstvím NB Žďár dne 28. 12. 1949.* Národní archiv, fond Státní soud, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno.

⁸⁷ *Zápis o výpovědi Konráda Pokorného z Bohdalova sepsaný Okresním velitelstvím NB Žďár dne 4. 1. 1950.* Národní archiv, fond Státní soud, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno.

⁸⁸ *Zápis o výpovědi Josefa Bláhy z Bohdalova sepsaný Okresním velitelstvím NB Žďár dne 4. 1. 1950.* Národní archiv, fond Státní soud, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno.

Závěrem prohlásil, že si celé kázání připravoval sám z různých církevních pomůcek a kazatelských pramenů. Upozornil, že celé kázání v rukopise má dosud v Bohdalově na faře. To bylo příslušnými orgány vzápětí zajištěno a přiloženo ke spisu.⁸⁹

3.2.3 Vazba ve Žďáře a na Pankráci

Následoval převoz do vazební věznice ve Žďáře, poté již uvedené výsledky svědků a dne 16. ledna 1950 bylo Okresní prokuratuře Žďár odesláno trestní oznámení z Okresního velitelství národní bezpečnosti ve Žďáře.⁹⁰ Případ pokračuje převozem Františka Baťky do věznice Pankrác v Praze dne 2. března 1950. Zde si případ přebírá Státní soud v Praze XIV.⁹¹ Spis byl doplněn tzv. *Zprávou o pověsti* dodanou z Velitelství stanic SNB Měřín a Kostice. Obě zprávy nebyly pro Františka Baťku příznivé.

Ve zprávě z Měřína se praví, že jmenovaný byl silně zaujat proti nynějšímu lidově demokratickému zřízení, což dával najevo závadnými výroky z kazatelny v kostele v Měříně. Dále na něj bylo podáno oznámení na matričním úřadě dne 11. července 1949 pro nevyvěšení smuteční praporu při úmrtí Jiřího Dimitrova.⁹²

Ve zprávě z rodné obce se uvádí, že pochází z rodiny silně lidovecké, jejíž všichni příslušníci, tj. rodiče a provdaná sestra, jsou silně zaujati proti dnešnímu lidově demokratickému zřízení. On sám byl rovněž ve zdejším služebním obvodu jako takový znám.⁹³

Dne 8. března 1950 se koná výslech obviněného na oddělení vyšetřujících soudců Státního soudu v Praze XIV.⁹⁴ Až 12. června 1950 je mu přečtena obžaloba státní prokuratury v Praze, dle níž spáchal zločin sabotáže podle § 37 zák. č. 231/48 Sb.⁹⁵ Ten zní následovně: *Kdo neplní nebo poruší povinnost vyplývající z jeho veřejné funkce, úřadu,*

⁸⁹ *Zápis o výpovědi Františka Baťky, administrátora v Bohdalově, sepsaný Okresním velitelstvím NB Žďár ve Městě Žďáře dne 26. 12. 1949.* Národní archiv, fond Státní soud, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno.

⁹⁰ *Trestní oznámení Okresního velitelství NB ve Žďáře čís. jedn. 1376/1949 z 16. 1. 1950.* Národní archiv, fond Státní soud, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno.

⁹¹ *Zpráva velitelství stanice SVS ve Městě Žďáře adresovaná Státní prokuratuře v Praze z 15. 3. 1950.* Národní archiv, fond Státní prokuratura, sp. zn. Pst/263/50, nezpracováno.

⁹² Jiří Dimitrov (1882 – 1949), bulharský komunistický politik, spoluzakladatel bulharské komunistické strany, v letech 1933 – 1943 generální tajemník Kominterny, v letech 1937 – 1945 poslanec Nejvyššího sovětu SSSR, po návratu do vlasti stál v čele bulharské komunistické strany. Viz KOLEKTIV. *Ilustrovaný encyklopedický slovník I. díl.* Praha: ACADEMIA, 1980. s. 490.

⁹³ *Zprávy o pověsti Velitelství stanice SNB Kostice ze 7. 3. 1950 a Velitelství stanice SNB Měřín z 2. 3. 1950.* Národní archiv, fond Státní prokuratura, sp. zn. Pst/263/50, nezpracováno.

⁹⁴ *Výslech obviněného. Státní soud v Praze XIV, dne 8. března 1950, čís. jedn. Orp 220/50.* Národní archiv, fond Státní soud, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno.

⁹⁵ *Obžalovací spis Státní prokuratury v Praze adresovaný Státnímu soudu v Praze ze dne 12. června 1950.* Národní archiv, fond Státní prokuratura, sp. zn. Pst/263/50, nezpracováno.

*služby, povolání nebo zaměstnání v úmyslu ohrozit tím důležitý zájem republiky, bude potrestán, nejde-li o čin přísněji trestný, pro zločin těžkým žalářem od pěti do deseti let.*⁹⁶

V době vazby v časovém úseku mezi přečtením obžaloby a konáním hlavního přelíčení navštívili Františka Baťku dva muži, kteří se představili jako pracovníci blíže nespécifikovaného ministerstva. Přišli s nabídkou, aby přistoupil na určité podmínky, které mu na místě konkrétně vysvětlili a díky jejichž splnění bude jeho trestný čin posouzen mírněji, a to jako pobuřování proti republice namísto trestného činu sabotáže. V tom případě by byla trestní sazba dle téhož zákona v rozmezí od tří měsíců do tří let. František Baťka s podmínkami nesouhlasil a nabídku jednoznačně odmítl. Na to mu pracovníci ministerstva pohrozili, že jej toto odmítnutí bude mrzet. O jaké podmínky se konkrétně jednalo, však prameny neuvádí.⁹⁷

Až asi o čtyřicet let později vzpomínal František Baťka v rodinném kruhu, že jeho trest mohl být mnohem kratší, ba dokonce že mohl jít téměř ihned domů, kdyby přistoupil na jistou nabídku. Ta nabídka zněla: Požádat o milost prezidenta republiky!

Na dotaz jednoho člena rodiny, proč to tedy neučinil a trest si tak výrazně nezkrátil, reagoval rázně, s temperamentem sobě vlastním: „Máš rozum? Vždyť to by bylo obdobné, jako přiznání viny! Odmítl jsem a řekl: „Nechci milost, ale spravedlnost!“ Přijetí milosti z rukou Klementa Gottwalda bylo pro mě naprosto nemyslitelné!“⁹⁸ Lze-li však obsahově a časově ztotožnit nabídku pracovníků ministerstva s uvedenou vzpomínkou Františka Baťky není prokazatelné.

Datum konání hlavního přelíčení bylo stanoveno na 1. srpna 1950 u Státního soudu v Praze. Soudu předsedal JUDr. Karel Kruk, státní prokurátorkou byla Ludmila Brožová, advokát ex officio JUDr. Arnošt Slánský. František Baťka zde ve své výpovědi prohlásil, že se necítí být vinen ve smyslu obžaloby. Svou předchozí výpověď doplnil o slova, dle nichž jádro jeho napadeného kázání spočívalo v obraně biskupů před útoky rozhlasu a tisku. Vyjádřil přesvědčení, že biskupům u nás bylo ubližováno a to v tom smyslu, že byli označováni jako nepřátelé státu, což se nezakládá na pravdě. Takto je líčili představitelé vlády, nebyla však uvedena konkrétní fakta. Rovněž popřel ve své výpovědi tvrzení vládních představitelů, že biskupové jsou osamoceni a kněžstvo za nimi nestojí. Sám

⁹⁶ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 231/48 Sb. ze dne 6. října 1948 na ochranu lidové demokratické republiky, § 37. In: *Sbírka zákonů*. 1948, částka 85.

⁹⁷ *Protokol o hlavním líčení ze dne 29. 4. 1991*, Krajský soud Brno, Rehabilitace dle zák. č. 119/90 Sb., sp. zn. 2Rt 119/91.

⁹⁸ Osobní rozhovor s pamětnicí Ivanou Kolibovou, neteří Františka Baťky. Břeclav, 15. 6. 2015.

považoval kázání v tomto smyslu za správné. Řeči dalších účastníků přelíčení nejsou ve spisu zaznamenány.⁹⁹

Rozsudek za zločin sabotáže k trestu odnětí svobody na dobu šesti let byl nepodmíněný. Součástí rozsudku byl i peněžitý trest ve výši 10 000,- Kč, konfiskace celého jmění a ztráta čestných práv občanských po dobu pěti let od vykonání hlavního trestu¹⁰⁰ (viz Příloha č. 11).

3.3 Věznění

3.3.1 Věznice Ostrov

Týden po vynesení rozsudku, tedy 8. srpna 1950 byl František Bařka eskortován k dalšímu výkonu trestu z věznice Pankrác do věznice Ostrov u Karlových Varů.¹⁰¹

Tato věznice s názvem Stanice Sboru vězeňské služby (dále jen SVS) Ostrov zastřešovala všechny vězeňské tábory v oblasti těžby uranové rudy okolo Jáchymova. Tyto tábory byly budovány v okolí Jáchymova, Horního Slavkova a Příbrami v letech 1949 - 1953. Stanice SVS Ostrov byla zřízena Ministerstvem spravedlnosti v polovině června roku 1949.¹⁰²

Svědectví z těžby v jáchymovských dolech v padesátých letech patří mezi ta nejotřesnější z poválečné éry. Za nepředstavitelných podmínek zde pracovala elita národa: vědci, univerzitní profesori, studenti, katoličtí kněži, vysocí důstojníci. Například v táboře Vykmánov pracovalo v letech 1954 až 1955 na dvě stě katolických kněží na mlýně uranové rudy bez jakýchkoli opatření k filtraci a izolaci. Veškerá vytěžená uranová ruda byla určena pro Sovětský svaz. Každý týden jeden vlak.¹⁰³

Prvních 209 vězňů nastoupilo do uranových dolů už 10. března 1949. V roce 1950 to již bylo 3 990 vězňů a koncem roku 1950 dosáhl stav osob pracujících v těchto dolech počtu 16 000. Vzhledem k nelidským pracovním podmínkám a nízké péči o bezpečnost

⁹⁹ *Hlavní přelíčení. Státní soud v Praze, senát VII., dne 1. srpna 1950.* Národní archiv, fond Státní soud, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno.

¹⁰⁰ *Rozsudek Státního soudu v Praze dne 1. srpna 1950.* Národní archiv, fond Státní soud, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno.

¹⁰¹ *Oznámení velitele Stanice SVS Ostrov u Karlových Varů Státnímu soudu Praha č.j. 98330-3-M ze dne 9.VIII. 1950.* Národní archiv, fond Správa Sboru nápravné výchovy, osobní spis – Bařka František, nezpracováno.

¹⁰² *Vězeňské tábory v jáchymovských uranových dolech.* [online], autor uveden jako (kp). [cit. 2015 - 07 - 04]. Dostupné na: <http://www.politictivezni.cz/pracovni-tabory-pri-uranovych-dolech.html>

¹⁰³ KRATOCHVÍL, Antonín. *Žaluji I.* Praha: Česká expedice, 1990. s. 135-136.

práce došlo zde v rozmezí let 1950 – 1960 k počtu téměř 30 000 úrazů, z nichž bylo 439 smrtelných.¹⁰⁴

Do tohoto prostředí byl tedy transportován František Bařka a jeho vyhlídka na výkon trestu se jevila jako velmi ponuré. Vývoj událostí však nabral zcela jiný směr! Po deseti dnech, tedy 18. srpna 1950, byl nečekaně eskortován do věznice Mírov. Z dostupných pramenů nelze důvod tohoto přesunu vyčíst a sám František Bařka se v okruhu dosažitelných pamětníků nikdy o příčinách tohoto rozhodnutí nezmínil. Lze jen spekulovat o možných tehdejších zdravotních potížích. Více se nabízí možnost, že se nejevil být na velmi těžkou práci v dolech vzhledem ke své nízké a spíše subtilní postavě poznamenané více než půlrokem vazby vhodný. Pro toto ani pro žádné jiné tvrzení však není k dispozici žádný podklad.

3.3.2 Věznice Mírov

Mírov – obec ležící 4 kilometry severozápadně od Mohelnice na severní Moravě. Ve 13. století zde původně postavený středověký hrad slouží od roku 1858 jako mužská věznice. O roku 1948 určen pro politické vězně, od roku 1949 v areálu hradu vznikl „tábor nucené práce“ Mírov.¹⁰⁵

Tato věznice se stala Františku Bařkovi místem nejdelšího pobytu v nesvobodě. To až do dubna 1953, kdy byl znovu eskortován. Jeho pracovištěm se zde stala stolárna.

Až poslední měsíc místního pobytu pracoval ve vatárně. V posudku dílovedoucího uvedeném v průvodním lístku vězně se lze dočíst: *Pracovitý, chování dobré*. Na jiném místě, v rubrice osobního hodnocení se píše: *Nebezpečný!!! Zákaz práce mimo ústav!*¹⁰⁶ To nesevřdčí o ničem jiném než o strachu režimu ze vzdělaných a inteligentních lidí stojících si na svých ideích.

Na útrapy věznění si František Bařka nikdy později nestěžoval ani o nich nevyprávěl. Že však život na Mírově nebyl lehký, svědčilo jen občasné povzdechnutí doprovázené byť jen jedinou větou. Například koncem šedesátých let přijel do rodných Kostic na hody (výraz na Moravském Slovácku pro pout' – pozn. autora) a vidíc v rodičovském domě na stole mísy koláčů a pečenou husu, tichým hlasem plným vděku

¹⁰⁴ VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev vězněná 3*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. s. 183-188.

¹⁰⁵ KRATOCHVÍL, Antonín. *Žaluji 1*. Praha: Česká expedice, 1990. s. 119.

¹⁰⁶ *Průvodní lístek vězně*. Národní archiv, fond Správa Sboru nápravné výchovy, osobní spis – Bařka František, nezpracováno.

i smutku pronesl: „Tolik jídla! A tak to tu bylo vždycky! A já ještě před nedávnem v kriminále vzpomínal na hody doma, jaké asi jsou, v břiše mi kručelo a neměl jsem k snědku ani skývu chleba.“

Ještě mnohem později, ve vyšším věku, kdy byl v nemoci upoután na lůžko a pečovali o něj rodinní příslušníci, znenadání prohlásil: „Víš, v tom kriminále byl hrozný hlad! Ale ta zima, ta snad byla ještě horší!“¹⁰⁷

Lze říci, že právě tyto nečetné a krátké vzpomínky byly pro posluchače silnější, emotivnější a více vypovídající, než sáhodlouhé vyprávění.

Jedním ze způsobů perzekuce vězňů byl tzv. „filcunk“, řečeno vězeňskou hantýrkou. Nešlo zde od dozorců o nic jiného, než nečekaně provést důkladnou kontrolu na celách, zda se tam nepřečovávají nepovolené věci. Těmi mohly být propašované noviny či jiná četba, úryvky z Bible, psací potřeby nebo i víno, které bylo potřeba ke sloužení mše svaté v provizorních podmínkách cely, jednalo-li se o celu, kde byl kněz. Akce probíhala tak, že vězňové byli vyhnáni na chodbu, kde stáli v pozoru a dozorcí vyhazovali všechny věci z polic, trhali a propichovali slavníky a rozhazovali je po cele. Hledali usilovně, intenzivně a všude.¹⁰⁸

Při jedné z těchto kontrol byl dne 12. října 1951 u Františka Bařky nalezen inkoust a pera pro celou kobku. Takovýto nález znamenal okamžitě hlášení ke kázeňskému řízení a následný trest. Ten spočíval v tomto případě v zastavení všech výhod na dobu jednoho měsíce. V praxi to znamenalo zákaz nákupů, odesílání a přijímání dopisů, zákaz návštěv¹⁰⁹ (viz Příloha č. 12).

Pokud bylo na cele více kněží nebo věřících, bývala běžná společná modlitba. Rovněž probíhalo sebevzdělávání mezi vězni vzájemně, neboť každý byl povětšinou vystudován v jiné specializaci a tak na celách probíhalo vzdělávání téměř univerzitní.

Časté bylo i tajné sloužení mše svaté, byl-li na cele vysvěcený kněz. Jako obětní dary posloužily chléb a víno, stejně jako v kostele. Chléb se vyšetřil z běžného denního přidělu vězňovým. Složitější to by s vínem. Někdy se podařilo propašovat do věznice minimální množství vína například v lékových ampulích. To byl ten méně častý případ. Mnohem častěji se využívalo situace, byla-li k snídani vánočka. Všichni na cele pečlivě vybírali rozinky, ty se pak vložily do skleničky, zalily vodou, pečlivě uschovaly a nechal y zkvasit.

¹⁰⁷ Osobní rozhovor s pamětnicí Ivanou Kolibovou, neteří Františka Bařky. Břeclav, 15. 6. 2015.

¹⁰⁸ VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev vězněná 3*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. s. 222.

¹⁰⁹ *Rozhodnutí velitele odd. SVS Mírov z 12. 10. 1951*. Národní archiv, fond Správa Sboru nápravné výchovy, osobní spis – Bařka František, nezpracováno.

Po scezení takto vyrobené víno bylo možno použít k eucharistii. Nutná však byla vysoká opatrnost. Za nález vína při tzv. „filcunku“ hrozily přísné kázeňské tresty.¹¹⁰

V říjnu roku 1951 byl Františku Baťkovi nařízen Státní prokuraturou v Praze trest odnětí svobody v délce trvání dvaceti dnů, a to jako náhradní trest za nesplnění trestu peněžitého ve výši 10 000,- Kč stanoveném v původním rozsudku ze dne 1. srpna 1950. Tato částka byla dle sdělení vymáhajícího úředníka a Finanční prokuratury v Jihlavě nedobytná. Trest se tak připočítával k stávajícímu odpykávanému trestu a jeho délka se tak o výše uvedených dvacet dnů prodlužovala¹¹¹ (viz Příloha č. 13).

Ve věznici byly povoleny návštěvy jedenkrát za dva měsíce. O každou návštěvu bylo nutno písemně požádat, uvést počet návštěvníků a obdržet povolení s uvedením konkrétního data návštěvy (viz Příloha č. 14). Dle evidence návštěv lze zjistit, že průměrná doba návštěvy byla pouze dvacet minut, někdy i méně. Nejčastěji Františka Baťku navštěvovali rodiče, sourozenci a švagři¹¹² (viz Příloha č. 15).

3.3.3 Věznice Mladá Boleslav

Dnem 30. dubna 1953 jeho pobyt na Mírově končí a dochází k eskortování do věznice Mladá Boleslav. Důvody tohoto přesunu jsou nejasné. Rovněž informací ze zdejšího výkonu trestu je nemnoho. František Baťka zde po celou dobu svého věznění pracoval v prádelně. Při této práci byl současně zaškolen na dřevosoustružníka a sklenáře. V posudku na jeho osobu zpracovanou náčelníkem Ústavu nápravného zařízení Mladá Boleslav se lze dočíst, že jmenovaný se i nadále projevuje jako zastánce církevní hierarchie a že i přes dobré chování, velmi dobrou pracovní morálku a vzorný pořádek, se ve svém smýšlení dosud nenapravit.¹¹³ Z téhož posudku rovněž vyplývá informace, že jeho matka podala žádost o podmíněčné propuštění. K tomu se František Baťka vyjádřil v tom smyslu, že je mu zcela lhostejno, zda bude žádost kladně vyřízena.¹¹⁴

O termínu podání ani obsahu výše uvedené žádosti není v dalším průběhu trestu nic známo. Nicméně stěží se lze domnívat, že by František Baťka nechtěl na svobodu. Důvody

¹¹⁰ Osobní rozhovor s pamětníkem Janem Lenkovičem, synovcem Františka Baťky. Kostice, 16. 6. 2015.

¹¹¹ *Usnesení Státní prokuratury v Praze ze dne 13. října 1951*. Národní archiv, fond Správa Sboru nápravné výchovy, osobní spis – Baťka František, nezpracováno.

¹¹² *Žádost o povolení návštěvy vězně 3237 Františka Baťky, nedatováno a Evidence návštěv vězně 3237 Františka Baťky od 6. 9. 1951 do 11. 11. 1951 na SVS Mírov*. Národní archiv, fond Správa Sboru nápravné výchovy, osobní spis – Baťka František, nezpracováno.

¹¹³ *Baťka František – posudek náčelníka UNZ Mladá Boleslav, nedatováno*. Národní archiv, fond Správa Sboru nápravné výchovy, osobní spis – Baťka František, nezpracováno.

¹¹⁴ Tamtéž.

jeho poněkud překvapivého vyjádření jsou jen spekulativní, nějaké však jistě byly. Nabízí se otázka, zda podmíněčné propuštění nebylo vázáno na nějaký budoucí způsob spolupráce s vládní mocí, popř. na jinou formu závaznosti. Zkušenosti od spoluvězňů za léta žaláře tu určitě mohly být.

Po více než šesti měsících v Mladé Boleslavi dochází k dalšímu stěhování. František Bařka je přemístěn do věznice Valdice. Dne 18. listopadu 1953 nastupuje v pořadí již do šestého vězeňského zařízení od počátku výkonu svého trestu.¹¹⁵

3.3.4 Věznice Valdice

Věznice Valdice vznikla v areálu bývalého kartuziánského kláštera, který nedaleko Jičína založil v roce 1627 Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna. V roce 1782 byl kartuziánský řád patentem císaře Josefa II. zrušen. Valdický klášter v následujících desetiletích pustl a sloužil převážně k hospodářským účelům. V roce 1856 bylo rozhodnuto zde zřídit centrální věznici pro trestance s udělenými tresty vyššími než deset let. Od roku 1857, kdy věznici zakoupilo Rakouské císařství, přes nástupnické Československo, Protektorát Čechy a Morava, až do dnešních dnů, slouží bývalý klášter stále ke stejnému účelu. Po komunistickém převratu v roce 1948 zde byla v letech 1953-1965 vězněna řada významných představitelů katolické církve, jmenovitě katoličtí biskupové Karel Otčenášek, Štěpán Trochta a Stanislav Zela.¹¹⁶

Jeden z nejtragičtějších osudů potkal ve Valdicích číhošťského faráře Josefa Toufara, který zde v průběhu února roku 1950 byl tak drasticky mučen v souvislosti s tzv. číhošťským zázrakem, až na následky těžkých zranění zemřel.¹¹⁷

Životní podmínky ve Valdicích byly velmi neutěšené. Na celách se tísnilo až dvacet vězňů, spalo se na slamnících, na přikrytí byly přidělovány pouze deky. V zimě se chladné a tmavé cely špatně vytápěly. To zanechávalo při nedostatečné lékařské péči vážné stopy na zdravotním stavu vězněných osob.¹¹⁸

¹¹⁵ *Dopis náčelníka ÚNZ Mladá Boleslav ze dne 4. 1. 1954 č.j. NZ-6/54 adresovaný ÚUNZ – Valdice.* Národní archiv, fond Správa Sboru nápravné výchovy, osobní spis – Bařka František, nezpracováno.

¹¹⁶ *Valdice – Kartouzy.* [online], autor uveden jako (ml, kp). [cit. 2015 - 08 - 14]. Dostupné na: <http://www.politictivezni.cz/veznice-valdice.html>

¹¹⁷ DOLEŽAL, Miloš. *Jako bychom dnes zemřít měli, drama života, kněžství a mučednické smrti číhošťského faráře P. Josefa Toufara.* Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, spol. s r. o., 2012. s. 192 – 193.

¹¹⁸ JOHN, Roman. *Valdice a osudy politických vězňů 1948 – 1989. Paměť a dějiny. Revue pro studium totalitních režimů.* [online], Praha: Ústav pro studium totalitních režimů České republiky. Roč. III., č.4, 2009. s. 105-106. [cit. 2015-18-04]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad0904/105-113.pdf>

Opat Želivského kláštera Vít Tajovský, odsouzený v dubnu 1950 k dvaceti letům vězení, vzpomíná: „*Nesmělo se na vycházky, nesměli jsme nic číst ani psát, každý byl úplně sám. Celý den se neustále muselo chodit po cele a sednout nám dovolili jen k jídlu. Brzy z toho měl člověk strašně oteklé nohy. Postupem času se ale dalo podle bachařových kroků vysledovat, kdy se přibližuje a kdy se naopak vzdaluje, a tak jsem si mohl aspoň na chvíli sednout.*“¹¹⁹

Dne 5. března 1953 zemřel Stalin a devět dnů nato skončil Gottwald. Pro politické vězně nejen ve Valdicích nastalo určité uvolnění, velmi tvrdý režim ve věznicích se poněkud zmírnil. Vybraní jedinci měli dokonce povolené sešity a tužky, za což se dříve trestalo.¹²⁰

V této časové epoše tedy nastoupil František Bařka k dalšímu výkonu trestu. Zařazen byl na práci v dílně Koh-i-noor.¹²¹ Tyto provozy si zřizovaly v areálu věznice jednotlivé národní podniky a využívaly tak levné práce vězňů s pracovní dobou šest dnů v týdnu, navíc s četnými nedělními směnami. K velmi rozšířeným pracím patřilo ve Valdicích draní peří. Na tuto činnost byli přidělováni zejména starší muži a kněží.¹²² Rovněž František Bařka později vzpomínal, že se této práci nejednou zúčastnil.¹²³

Více podrobností k jeho pobytu ve Valdicích nebylo zjištěno. Nicméně doba výkonu trestu se mu počala chýlit nečekaně ke konci. Stalo se tak na základě návrhu krajského prokurátora Krajského soudu v Hradci Králové.¹²⁴ Z jakého popudu nebo z čí iniciativy krajský prokurátor takto konal, není známo. Výše uvedený návrh se nepodařilo dohledat. Jedinou indicií je dopis náčelníka věznice Valdice z dubna roku 1954 do Hradce Králové, který podává zprávu o chování Františka Bařky ve věznici. Chválí zde jeho pracovní výkon a dobrou pracovní morálku. Vyzdvihuje jeho zájem o četbu pokrokové literatury, o politické dění v republice i v zahraničí. Rovněž tvrdí, že sám posuzovaný prohlašuje, že odpykaná doba mu plně postačuje k nápravě, aby se již nedopustil žádného trestného činu proti republice. Hlásí se prý dobrovolně do dřevoprůmyslu, bydlet by chtěl u rodičů a nerad by se vrátil zpět ke kněžskému povolání. V závěru dopisu vyzdvihuje dobré

¹¹⁹ TAJOVSKÝ, Vít Bohumil. *Člověk musí hořeti (rozhovor Aleše Palána a Jana Paulase)*. Torst: 2001. s. 246.

¹²⁰ *Paměť a dějiny.*, cit. d., s. 107.

¹²¹ *Osobní spis odsouzeného Františka Bařky, zákl. číslo 8636*. Národní archiv, fond Správa Sboru nápravné výchovy, osobní spis – Bařka František, nezpracováno.

¹²² *Paměť a dějiny.*, cit. d., s. 107.

¹²³ Osobní rozhovor s pamětnicí Evou Prokopovou, neteří Františka Bařky. Kostice, 18. 7. 2015.

¹²⁴ *Usnesení Komise pro podmíněčné propuštění u Krajského soudu v Hradci Králové č.j. PP98/54 z 17.5.1954*. Národní archiv, fond Správa Sboru nápravné výchovy, osobní spis – Bařka František, nezpracováno.

a ukázněné chování a vyslovuje přesvědčení, že výkon trestu splnil svůj účel a odsouzený prokázal polepšení, jež opravňuje k naději vést řádný život na svobodě. Poslední větou doporučuje podmíněné propuštění na svobodu.¹²⁵

K výše uvedenému obsahu dopisu je však nutno přistupovat s vysokou nedůvěrou. Kromě pravdy o dobrém přístupu k práci již téměř nic neodpovídá naturelu a životní filosofii Františka Baťky. Zejména slova o postačující nápravě, což se prakticky rovná přiznání viny, odporují naprosto jeho dosavadnímu přístupu. Rovněž věty o zájmu pracovat v dřevovýrobě a o opuštění kněžského povolání jsou zcela nevěrohodné. A že by se snížil František Baťka k těmto lžím, aby si o rok a půl zkrátil trest? Kdo jej znal, tomuto by stěží uvěřil! Co vedlo tehdejší komunistické představitele k této fabulaci, nevíme.

Dne 17. května 1954 zasedala Komise pro podmíněčné propuštění u Krajského soudu v Hradci Králové. František Baťka byl podmíněně propuštěn z výkonu trestu na zkušební dobu tří let¹²⁶ (viz Příloha č. 16).

K vlastnímu propuštění došlo dne 22. května 1954. Režim se však při propouštění vězňů snažil pojistit nezveřejnění svých zločinů prohlášením o mlčenlivosti. Tak i František Baťka podepsal při opouštění věznice toto prohlášení, v němž se zavazuje zachovat mlčenlivost o všech poznacích, co se v průběhu výkonu trestu dozvěděl. Tyto poznatky byly postaveny na roveň státního tajemství s tím, že porušení mlčenlivosti bude stíháno jako protistátní trestný čin¹²⁷ (viz Příloha č. 17).

Možná právě pro toto prohlášení František Baťka na léta věznění tak málo vzpomínal. Vždyť do změny režimu 17. listopadu 1989 si nemohl být nikdo jist, jak bude komunistická moc na případné porušení podepsaného prohlášení reagovat. Nabízí se však otázka v rovině morální, zda v tomto případě četných zločinů komunismu proti lidskosti je podobné prohlášení ve svědomí závazné.

¹²⁵ *Hodnocení průběhu věznění odsouzeného Františka Baťky, zákl. číslo 8636, náčelníkem ÚNZ Valdice, č.j. Pnt 1189/54, nepodepsáno, nedatováno. Národní archiv, fond Správa Sboru nápravné výchovy, osobní spis – Baťka František, nezpracováno.*

¹²⁶ *Usnesení Komise pro podmíněčné propuštění u Krajského soudu v Hradci Králové č.j. PP98/54 ze 17.5.1954. Národní archiv, fond Správa Sboru nápravné výchovy, osobní spis – Baťka František, nezpracováno.*

¹²⁷ *Prohlášení o mlčenlivosti ze dne 22. 5. 1954 ve Valdicích u Jičína. Národní archiv, fond Správa Sboru nápravné výchovy, osobní spis – Baťka František, nezpracováno.*

3.4 Opět ve službě církvi a lidem

První kroky Františka Baťky z vězení mířily do rodných Kostic, do rodného domu, k rodičům. Po splnění nezbytných úředních náležitostí, jako je přihlášení na MNV v místě svého bydliště (viz Příloha č. 18), kontaktuje Biskupskou konzistoř v Brně a hlásí se do služby.¹²⁸

Toho času vedl správu biskupství kapitulní vikář Josef Kratochvíl.¹²⁹ Biskup Karel Skoupý měl komunistickou diktaturou znemožněn výkon svého úřadu v době od 20. května 1953 do 6. května 1968. V době návratu Františka Baťky z vězení byl internován mimo svou diecézi na různých místech v Čechách (1953 – 1963), později pak byl internován ve své diecézi v Žernůvce u Tišnova (1964 – 1968).¹³⁰

Nejdříve uskutečnilo brněnské biskupství pokus najít pro navraceného kněze místo v kraji gottwaldovském.¹³¹ To se však neuskutečnilo, nepodařilo se zde získat pro Františka Baťku státní souhlas.¹³² Koncem července roku 1954 však přichází z brněnské konzistoře dopis s radostnou zprávou: *S platností od 1. srpna 1954 jste ustanoven kooperátorem v Brně – Židenicích*¹³³ (viz Příloha č. 19).

3.4.1 Židenice

Židenice, městská část Brna s kostelem sv. Cyrila a Metoděje (viz Příloha č. 20), byly ustaveny jako samostatná farnost dne 1. října 1953. Dříve zde vykonávali duchovní správu řeholní kněží – premonstráti. Po zásahu proti klášterům v dubnu 1950 byli však řeholníci internováni a tak dostali farnost do péče diecézní kněží.¹³⁴ Kostel sv. Cyrila a Metoděje byl postaven v roce 1935 podle návrhu architekta Klaudia Madlmayra a v témže roce vysvěcen. Autor stavby navrhl i koncepci hlavního oltáře a šest oltářů vedlejších. Jejich plastické provedení ze dřeva je dílem řezbářů bratří Heřmana a Karla Kotrbových ze Střelice.¹³⁵

¹²⁸ Osobní pozůstalost Františka Baťky, uložena a k dohledání u autora práce.

¹²⁹ BALÍK, Stanislav a Jiří Hanuš. *Katolická církev v Československu 1945–1989*. Brno: CDK, 2007. s. 84.

¹³⁰ Tamtéž, s. 77, 78, 84.

¹³¹ Správní celek v letech 1949 – 1960, jehož centrem byl Gottwaldov, dnešní Zlín.

¹³² Státní moc si uzurpovala zákonem č. 218/1949 Sb. v §1 a v §2 právo rozhodovat o umístění kněží bez ohledu na postoj místně příslušného biskupského ordinariátu.

¹³³ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupství brněnské, přír. č. S 19/10 – Mons. František Baťka – osobní spis.

¹³⁴ KOLÁŘ, Václav., cit. d., s. 31.

¹³⁵ JAVOROVÁ, Ludmila. *Kostel sv. Cyrila a Metoděje BRNO – ŽIDENICE 1935 – 2005*. Brno: Římskokatolická farnost u kostela sv. Cyrila a Metoděje, 2005. s. 1-5.

František Bařka se pustil na novém působiřti do práce se zápalem sobě vlastním. Požehnaným pastoračním působením si záhy získal srdce farníků. S chutí se věnoval také neustálému zvelebování kostela. Již v roce 1955 se spolu s administrátorem farnosti Josefem Grossem podílel na pořízení nových zvonů. Všechny čtyři původní byly za okupace v roce 1942 zrekvírovány pro válečné účely.^{136 137}

V roce 1961 navrhl František Bařka prospekt a vzhled nových varhan, jejichž výměna za předchozí varhany firmy Josef Melzer poničené válečným bombardováním byla nezbytná. Dispozici rejstříků a spojek navrhl tehdejší ředitel kůru prof. Karel Hradil a prof. Josef Pukl. Návrh pak upravil a schválil diecézní varhanní kolaudátor prof. Vladimír Hawlík. Varhany postavil Dřevopodnik města Brna. Nad varhanami jsou fresky akademického malíře Ludvíka Kolka. Skříň varhan je zdobena řezbami andělů od bratřů Kotrbů. Závěrečná kolaudace proběhla 29. června 1964.^{138 139}

V roce 1966 navrhl František Bařka úpravu hlavního oltáře nadstavbou Vítězného Krista s adorujícími anděly. Po této úpravě má oltář v obrysu podobu dvojramenného kříže, tedy cyrilometodějská symbolika. Tvůrcem je opět Heřman Kotrba^{140 141} (viz Příloha č. 21).

I v dalších letech pokračuje František Bařka na úpravách liturgického prostoru. V rámci pokoncilních úprav se angažuje ve výrobě a instalaci jednoduchého dřevěného obětního stolu pro sloužení liturgie čelem k lidu. Úzce spolupracuje s tehdejšími nejlepšími křesřanskými umělci: s Klaudiem Madlmayrem, s bratry Kotrbovými, s Ludvíkem Kolkem. Organizuje diecézní liturgické dny konané v židenickém kostele v letech 1965, 1967 a 1968. Výčet všech jeho aktivit lze jen stěží shromáždit.¹⁴²

Toto plodné období Františka Bařky v dané době by však stěží uniklo pozornosti církevního tajemníka. Lze právem předpokládat, že díky svému pracovnímu zápalu pro věci kostela a farnosti, by byl brzo přeložen na jiné působiřtě. Nestalo se tak. Ochrannou ruku nad ním držel jeho nejbližší nadřízený, administrátor Josef Gross. Do své funkce ve farnosti Židenice nastoupil také 1. srpna 1954 jako František Bařka. V letech 1940 – 1945

¹³⁶ KOLÁŘ, Václav., cit. d., s. 47, 75.

¹³⁷ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Brno – Židenice, *HISTORIE ŽIDENICKÉ FARNOSTI* pokračování 1953 až 1971.

¹³⁸ KOLÁŘ, Václav., cit. d., s. 48-49.

¹³⁹ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Brno-Židenice, *Pamětní kniha farnosti Brno-Židenice a Juliánov*, s. 32.

¹⁴⁰ KOLÁŘ, Václav., cit. d., s. 34.

¹⁴¹ JAVOROVÁ, Ludmila. *Kostel sv. Cyrila a Metoděje BRNO – ŽIDENICE 1935 – 2005*. Brno: Římskokatolická farnost u kostela sv. Cyrila a Metoděje, 2005. s. 5.

¹⁴² KOLÁŘ, Václav., cit. d., s. 34, 75.

byl vězněn v koncentračních táborech Mittelbau-Dora, v Buchenwaldu, v Breslau a v Osvětimi. Prožitá utrpení v těchto nacistických táborech vzbudila v něm později silnou potřebu mírového úsilí a tak se stal v dobré víře aktivním členem Mírového hnutí katolického duchovenstva (dále jen MHKD).^{143 144}

Úmysly Josefa Grosse však i přes výše uvedené členství v MHKD byly zcela čisté, byl přesvědčen o správnosti svého konání, nikomu neublížil, zůstával vstřícný svým farníkům a ti vycítili upřímnost a víru v jeho činech. Za léta strávená v koncentračních táborech si vytvořil s některými spoluvězni hluboké vazby a po válce, když se mnozí z těchto dostali k moci, vztahy z let nacistického věznění přetrvaly a slovo Josefa Grosse mělo velkou váhu. Díky tomu mohla přes třináct let přetrvávat bez velkých potíží tvůrčí činnost Františka Baťky v Židenicích.¹⁴⁵

Intenzivní kontakty udržoval v rámci omezených možností František Baťka s biskupem Karlem Skoupým. Navštěvoval jej v době jeho internace v Žernůvce u Tišnova, a to tajně, zejména v nočních hodinách.¹⁴⁶

Biskup Karel Skoupý se naopak zase zajímal o dění ve farnostech a i přes své věznění alespoň jedenkrát do roka v pozdních večerních hodinách využil přistaveného vozidla a navštívil kostel sv. Cyrila a Metoděje v Židenicích (viz Příloha č. 22). Samozřejmě bez účasti farníků a veřejnosti. Seznamoval se tak s realizací pokoncilních úprav liturgického prostoru.¹⁴⁷

František Baťka měl se svými farníky opravdu vřelý vztah. Každého ochotně vyslechl, poradil, pomohl. Jeho pastorece probíhala neformálně, lidově, neustále, i při řešení běžných pracovních problémů a mnohdy s laskavým humorem, který rád rozdával. Obzvláště vstřícný byl k mládeži, k ministrantům, kterým byl nápomocen v junáckých aktivitách. Podporoval je v zábavě i hře, naopak oni zase podpořili jej, bylo-li potřeba přiložit ruku k dílu.¹⁴⁸

Z jeho iniciativy přišla v roce 1968 myšlenka postavit na farním pozemku nad Hrozňatovou ulicí junáckou klubovnu. V lednu 1969 bylo vydáno stavební povolení

¹⁴³ MHKD vzniklo v r. 1950 na popud vedení KSČ a mělo vytvářet dojem, že mezi kněžstvem „mírovým“ či „pokrokovým“ a tím, co se k nim nehlásí, není žádný rozdíl. Snahou bylo získání většiny kněží pro státní církevní politiku. Stalo se postupně „mírovou“ zástěrkou pro kněze kolaborující s komunistickým režimem. Viz BALÍK, Stanislav a Jiří Hanuš. *Katolická církev v Československu 1945–1989*. Brno: CDK, 2007. s. 129-131.

¹⁴⁴ KOLÁŘ, Václav., cit. d., s. 73.

¹⁴⁵ Osobní rozhovor s pamětníkem Petrem Doleželem, farníkem z Brna-Židenic. Židenice, 19. 3. 2015.

¹⁴⁶ Osobní rozhovor s pamětníkem Aloisem Medlou, farníkem z Brna-Židenic. Židenice, 24. 3. 2015.

¹⁴⁷ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Brno-Židenice, *Pamětní kniha farnosti Brno-Židenice a Juliánov*, s. 49.

¹⁴⁸ Osobní rozhovor s pamětníkem Petrem Doleželem, farníkem z Brna-Židenic. Židenice, 19. 3. 2015.

a začalo se svépomocí stavět. František Bařka byl na stavbě každou sobotu a i v průběhu týdne zajiřřoval materiál a řemeslníky. Vydatně se snařili rovněž ministranti a mnoří farníci.¹⁴⁹

Nicméně se nad působením Frantiřka Bařky v Židenicích začaly stahovat mraky. V listopadu roku 1967 zemřel jeho ochránce Josef Gross a následný relativní klid byl jen díky politickému uvolnění v roce 1968. Od poloviny roku 1969 se začínají poměry ve farnosti z důvodu nastupující normalizace přitvrzovat.¹⁵⁰

Dne 1. listopadu 1969 je Frantiřek Bařka v Židenicích jmenován administrátorem.¹⁵¹ Během roku 1970 započíná tlak na jeho přemístění ze Židenic ze strany církevního tajemníka Národního výboru města Brna Jaroslava Navrátila. Jako důvody uvádí: zneužití peněz na cyrilometodějskou výstavu, neoprávněné zakoupení rozmnořovacího stroje z prostředků diecézní Charity a stavba klubovny na církevním pozemku bez souhlasu městského církevního tajemníka. První dva důvody byly evidentně účelové a nepravdivé, Frantiřek Bařka je ve svých dopisech na příslušné úřady vyvrátil a vysvětlil (viz Příloha č. 23). Důvod třetí, byť účelový a nedůležitý, byl pravdivý. Při stavebním povolení junácké klubovny se na vyjádření městského církevního tajemníka pozapomnělo.¹⁵²

Koncem roku 1970 situace ohledně odstranění správce židenické farnosti gradovala, proto v prosinci pozvalo pět lektorů farnosti městského církevního tajemníka Navrátila na jednání k vyjasnění postojů. Při více než desetihodinovém rozhovoru se tajemník nechal slyšet, že negativní názory na Frantiřka Bařku nejsou jeho názory, nýbrř názory komise (nevedl jaké komise), on se s nimi neztotořňuje, ale musí je respektovat. Z jednání odcházel s tvrzením, že dále již bude jednat v duchu poznatků, které dnes získal. Mezi svými známými pak prohlásil, že odchod Frantiřka Bařky počátkem přířřtího roku je již hotovou věcí.¹⁵³

Na církevního tajemníka vzpomíná jeden z účastníků výřše uvedeného jednání: „Navrátil působil na člověka jako strejda, vypadal dobrácky, pohodově. Ale nebyl! Slouřil oddaně režimu! Byl nečestný a záludný!“¹⁵⁴

¹⁴⁹ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Brno – Židenice, *Pamětní kniha z let 1968-1970*.

¹⁵⁰ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Brno-Židenice, *Pamětní kniha farnosti Brno-Židenice a Juliánov*, s. 52-59.

¹⁵¹ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupství brněnské, příř. č. S 19/10 – Mons. Frantiřek Bařka – osobní spis.

¹⁵² Spisovna Římskokatolického farního úřadu Brno-Židenice, *Pamětní kniha farnosti Brno-Židenice a Juliánov*, s. 64.

¹⁵³ Tamtéř, s. 65.

¹⁵⁴ Osobní rozhovor s pamětníkem Aloisem Medlou, farníkem z Brna-Židenic. Židenice, 24. 3. 2015.

Žideničtí poznali, že jde do tuhého. Zkusili tedy poslední možnost: podpisovou akci. Místní farník, právník JUDr. Jan Svoboda, zkoncipoval dopis adresovaný městskému církevnímu tajemníkovi Navrátilovi. Podepsalo jej 830 židenických farníků. Předán mu byl 4. ledna 1971. Dopis převzal se slovy: „To vás bude mrzet, to vás bude moc mrzet!“

Kopii dopisu i s podpisy obdržel i biskup Karel Skoupý, který toho času již řádně zastával svůj úřad v Brně na Petrově. Ihned požádal o stažení obvinění Sekretariát pro věci církevní Ministerstva kultury v Praze. Odpověď ze dne 4. února 1971 však ukázala marnost veškerých vysvětlení, objasnění a intervencí¹⁵⁵ (viz Příloha 24).

Záhy padlo rozhodnutí. František Bařka nastoupil dne 15. dubna 1971 jako administrátor do Mikulčic v okrese Hodonín na Jižní Moravě.¹⁵⁶

Necelých sedmnáct let působení Františka Bařky v Židenicích zanechalo ve farnosti i v srdcích farníků nesmazatelnou stopu. Pracoval vždy obětavě, ochotně, nezištně a s nadšením, které dovedl předat svému okolí. Pokoncilní obnovu duchovního života i liturgického prostoru dovedl realizovat tak, že židenická farnost byla vzorem pro jiné farnosti. Logické zde tedy bylo i konání liturgických diecézních dnů. Rovněž prosazoval ekumenické cítění a dařilo se mu odstraňovat zejména u starší generace nevráživost k jiným křesťanským denominacím. Bylo zřejmé, že na odcházejícího Františka Bařku farníci dlouho nezapomenou.¹⁵⁷ A vskutku nezapomněli! Více než třicet čtyři let po svém odchodu byl Radou městské části Brno – Židenice vyhlášen Osobností Židenic roku 2005.¹⁵⁸

Vraťme se však znovu k posledním dvěma letům Františka Bařky prožitým ve svém nejdělsším působišti. Přesněji, vraťme se až do let jeho zatčení a věznění. Přes plodné roky strávené na svobodě nebyl jeho případ ve vlastní mysli uzavřen. Vždyť od počátku věděl, že trestný čin nespáchal, věznění bylo nespravedlivé, nezákonné, motivované pouze nenávisťí vládní moci k církvi, kněžstvu a věřícímu lidu.

¹⁵⁵ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Brno-Židenice, *Pamětní kniha farnosti Brno-Židenice a Juliánov*, s. 65-69.

¹⁵⁶ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupství brněnské, přír. č. S 19/10 – Mons. František Bařka – osobní spis.

¹⁵⁷ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Brno-Židenice, *Pamětní kniha farnosti Brno-Židenice a Juliánov*, s. 70.

¹⁵⁸ Spisovna Úřadu městské části Brno-Židenice. *Zápis z Usnesení 76. zasedání Rady městské části Brno Židenice ze dne 29. 9. 2005.*

Proto po uvolnění politických poměrů v roce 1968 podává dne 17. března 1969 Zvláštnímu senátu při Krajském soudu v Brně návrh na zahájení přezkumného řízení podle zákona o soudní rehabilitaci.¹⁵⁹

Krajský soud podaný návrh přijal a řízení zahájil. Ve výslechu ze dne 18. září 1969 uvedl František Bařka totožná fakta a vysvětlení svého kázání jako v době zatčení.¹⁶⁰ Zvláštní senát krajského soudu se však necítil být kompetentní ve věci výkladu předmětného kázání, proto požádal Děkanát filosofické fakulty J. E. Purkyně v Brně¹⁶¹ o odborný výklad znalce.¹⁶² Tímto znalcem byl stanoven dr. Jiří Gabriel, odborný asistent filosofické fakulty.¹⁶³

Ten ve svém třístránkovém posudku ze dne 19. dubna 1970 a následně v čtyřstránkovém dodatku k posudku ze dne 25. května 1970 vyjádřil přesvědčení, že František Bařka ve svém kázání z 26. prosince 1949 chtěl věřící vyzvat, aby si uchovali dobrý vztah k církvi a k jejímu učení. V podstatě se jednalo o pokus obhajoby církve proti státní propagandě v dané době. Na závěr svého posudku konstatuje, že kritika kritiků církve neměla podobu, která by znamenala verbální útok proti lidově demokratickému zřízení republiky či proti její společenské a hospodářské soustavě vůbec. Usuzuje tedy, že František Bařka o přezkoumání rozsudku dle zákona o soudní rehabilitaci žádá právem.¹⁶⁴

Na veřejném zasedání dne 30. června 1970 byl vynesena rozsudek: *Zrušuje se rozsudek Státního soudu v Praze ze dne 1. srpna 1950 sp. zn. Or I/VII 81/50-34 i další rozhodnutí na ně navazující. Trestní stíhání obviněného Františka Bařky pro zločin sabotáže dle § 37 zák. č. 231/48 Sb. se zastavuje.*¹⁶⁵

S rozsudkem však nesouhlasí krajský prokurátor a dne 19. listopadu 1970 podává odvolání k Nejvyššímu soudu ČSR s návrhem na zrušení tohoto rozsudku a vrácení

¹⁵⁹ *Návrh na zahájení přezkumného řízení ze dne 17. března 1969 adresovaného Zvláštnímu senátu při krajském soudu v Brně.* Krajský soud v Brně, P. František Bařka – soudní rehabilitace, sp. zn. 2Tr16/69.

¹⁶⁰ *Protokol sepsaný u Krajského soudu v Brně dne 18. září 1969.* Krajský soud v Brně, P. František Bařka – soudní rehabilitace, sp. zn. 2Tr16/69.

¹⁶¹ Dnešní Masarykova univerzita, v letech 1960-1990 pod názvem Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Brně.

¹⁶² *Přípis na Děkanát filosofické fakulty v Brně ze dne 5. 1. 1970.* Krajský soud v Brně, P. František Bařka – soudní rehabilitace, sp. zn. 2Tr16/69.

¹⁶³ *Návrh na označení znalce Děkanátem filosofické fakulty UJEP v Brně z 23. ledna 1979 adresovaný Krajskému soudu Brno.* Krajský soud v Brně, P. František Bařka – soudní rehabilitace, sp. zn. 2Tr16/69.

¹⁶⁴ *Vyjádření ke kázání p. Františka Bařky ze dne 19. dubna 1970 sepsané PhDr. Jiřím Gabrielem a Dodatky k posudku kázání Františka Bařky ze dne 25. května 1970 sepsané PhDr. Jiřím Gabrielem.* Krajský soud v Brně, P. František Bařka – soudní rehabilitace, sp. zn. 2Tr16/69.

¹⁶⁵ *Rozsudek Zvláštního senátu krajského soudu v Brně ze dne 30. června 1970.* Krajský soud v Brně, P. František Bařka – soudní rehabilitace, sp. zn. 2Tr16/69.

Krajskému soudu v Brně k novému projednání.¹⁶⁶ Zvláštní senát Nejvyššího soudu ČSR však na veřejném zasedání konaném dne 20. ledna 1971 odvolání krajského prokurátora zamítl a rozhodnutí Krajského soudu v Brně potvrdil.¹⁶⁷

3.4.2 Mikulčice

Po této satisfakci nastupuje František Bařka, jak již bylo výše psáno, od 15. dubna 1971 na nové působiřtě, do Mikulčic. Tato vesnice v jihomoravském regionu Podluží je vzdálena od jeho rodných Kostic pouhých deset kilometrů. Mentalita tamního lidu, jeho zbožnost, lidové zvyky, tradice, pracovitost, folklór i obyčej v průběhu církevního či hospodářského roku jsou Frantiřku Bařkovi důvěrně známé a blízké. Pro úplnost nutno dodat, že v té době patřila pod duchovní správu místního administrátora jeřtě farnost Lužice, obec ležící v těsném sousedství Mikulčic. Frantiřku Bařkovi nečiní žádné potíže velmi rychle se spřátelit s místním obyvatelstvem a naopak, i občané Lužic a Mikulčic přijímají kněze původem z nedaleké vesnice velmi srdečně a fara se brzy stává v obci významným centrem nejen duchovního života.¹⁶⁸

Uvedené skutečnosti nebyly však jediným důvodem, proč Frantiřek Bařka nastoupil na nové místo bez nesnází a s radostí. Mikulčice jsou známy i svou historií. Archeologický výzkum prováděný již od roku 1954 v lukách a lužním lese u řeky Moravy v jižní části katastru obce ukázal, že více než před tisíci lety, v období trvání Velké Moravy, zde stálo skutečné město, kde panoval čilý život. Tomuto místu se v lidové řeči říká *Na valech* nebo zkráceně *Valy*. Dnes jsou zde k vidění jen rozvaliny a zbytky hradeb a kamenných staveb.¹⁶⁹

A protože Frantiřek Bařka byl velký ctitel slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje, velmi rád si pohrával s myřlenkou, že možná bratři ze Soluně navřtívali i Mikulčice, možná zde učili, konali bohoslužby, kázali. Tato myřlenka mu dodávala sílu, energii a inspiraci při správě farnosti, úpravách kostela a liturgického prostoru.¹⁷⁰

¹⁶⁶ *Odvolání krajského prokurátora sp.zn.1 KR 93/70-35 ze dne 19. listopadu 1970 ke Krajskému soudu Brno.* Krajský soud v Brně, P. Frantiřek Bařka – soudní rehabilitace, sp. zn. 2Tr16/69.

¹⁶⁷ *Usnesení Nejvyššího soudu ČSR sp. zn. 6 Tor 48.49/70 ze dne 20. ledna 1971 o zamítnutí stížnosti krajského prokurátora sp.zn.1 KR 93/70-35.* Krajský soud v Brně, P. Frantiřek Bařka – soudní rehabilitace, sp. zn. 2Tr16/69.

¹⁶⁸ Osobní rozhovor s pamětnicí Ivanou Kolibovou, neteří Frantiřka Bařky. Břeclav, 15. 6. 2015.

¹⁶⁹ POULÍK, Josef. *Mikulčice*. Praha: Olympia, 1974. s. 3.

¹⁷⁰ Osobní rozhovor s pamětnicí Ivanou Kolibovou, neteří Frantiřka Bařky. Břeclav, 15. 6. 2015.

V obci se nachází kostel Nanebevzetí Panny Marie¹⁷¹ a kaple sv. Rocha, která byla později, v roce 2000, vyhlášena ministerstvem kultury národní kulturní památkou.¹⁷²

Právě na úpravy interiéru kostela s využitím materiálu, který bylo možno získat z archeologického průzkumu *Na valech*, se zaměřily plány spřádané v mysli Františka Bařky. Dověděl se toho času o úpravě obětního stolu v kostele sv. archanděla Michaela ve Starém Městě u Uherského Hradiště, kde byl správcem farnosti František Adamec. Oba kněží se znali, byli stejného ročníku narození, zda však spolu studovali či se poznali v padesátých letech v některé z věznic, neboť František Adamec byl tehdy rovněž internován, nevíme. Každopádně podnikl František Bařka cestu do Starého Města za účelem prohlídky obětního stolu, který byl vyroben z dubu pocházejícího z období Velké Moravy. Podrobnosti o získání dřeva, o jeho zpracování či ověření jeho stáří nebyly pro správce farnosti Mikulčice středem zájmu, rozhodně byl však provedením obětního stolu nadšen. Vzápětí se rozhodl pro realizaci podobné úpravy ve své farnosti, a to nejen u obětního stolu, ale pojal úmysl upravit ve stejném duchu i ambon, sedes a křtitelnici.¹⁷³

Tomuto úmyslu přály okolnosti archeologického průzkumu *Na valech*. V sondě s názvem K1965-68 kolem valu bylo mimo jiné nalezeno množství kmenů z popadaných stromů, které ležely v stálém vlhku pod hladinou spodní vody, neboť se nacházely ve starém řečišti řeky Moravy. Toto dřevo se vyřazovalo jako nepotřebné a toho využil František Bařka. V průběhu roku 1971 nechal odvézt několik kmenů a složit je na dvorku farního úřadu. Realizace záměru úpravy liturgického prostoru byla sice plánována v dohledném časovém horizontu, ale nových smysluplných akcí čekalo mnoho.¹⁷⁴

Vysazuje se farní vinohrad v zahradě fary s úmyslem vyrábět v budoucnu vlastní mešní víno. V hospodářské budově dvora fary se buduje klubovna pro ministranty vybavená společenskými hrami, knihami a stolním tenisem. Dveře jsou zde otevřeny všem mladým, nejen ministrantům. Tím je zcela nenásilně vytvořen základ k získání mládeže pro věci víry a pro možné budoucí pastorační působení mezi mladými lidmi.

¹⁷¹ GLOS, Vlastimil, Jitka Matušková, Lumír Poláček aj. *Mikulčice*. Mikulčice: Obec Mikulčice, 2003. s. 56 – 57.

¹⁷² Tamtéž, s. 64-65.

¹⁷³ Osobní rozhovor s pamětníkem Pavlem Novákem, kostelníkem farnosti Mikulčice, 15.1.2015.

¹⁷⁴ Osobní rozhovor s pamětníkem Otto Markem, bývalým technikem archeologického výzkumu *Na valech* a farníkem z Mikulčic. Mikulčice, 25. 2. 2015.

Změny doznává i budova farního úřadu z roku 1794. Opravou fasády a vymalováním vstupního žudra¹⁷⁵ slováckým ornamentem se fara stává nejpoutavějším domem v Mikulčicích a budí zájem projíždějících návštěvníků (viz Příloha č. 25).

Farní úřad se svým duchovním pastýřem Františkem Bařkou je v obci stále viditelnější. Lidé přicházejí se svými starostmi i radostmi, často také jen posedět a popovídat. Vždy se najde dostatek pracovitých rukou k pracím na kostele, na faře či na vinici. Klubovna na faře je plná omladiny víc, než často. Starší mládeř - krojovaná chasa¹⁷⁶ si vždy ráda najde cestu za svým knězem, který ji rád vidí a rozumí si s ní. Nikoho František Bařka neodmítne, na každého si udělá čas.¹⁷⁷

Toto vše neuniklo bystrému zraku strážců socialistické morálky. A tak přišlo, co se dalo očekávat. Na den 28. 7. 1972 došlo Františku Bařkovi předvolání k návštěvě kapitulního vikáře Ludvíka Horkého na biskupství do Brna. Zde mu bylo sděleno, že ONV Hodonín žádá kategoricky jeho odvolání, a to bez udání důvodů. Marné bylo vysvětlování, že okresní církevní tajemník ho osobně nedávno ujistil, že proti němu samotnému ani proti jeho působení v Mikulčicích naprosto nic nemá. Stejně tak se vyjádřil předseda MNV a předseda místní organizace KSČ. Je otázkou nakolik bylo možno ujišťování výše uvedených stranických funkcionářů brát jako věrohodná. Následná jednání na různých úrovních byla bezpředmětná a bez výsledku. Požadavek na odchod Františka Bařky z Mikulčic byl tvrdý a nekompromisní. Ten se tedy uchyluje k poslednímu radikálnímu a na svou dobu odvážnému kroku. Asi v polovině srpna roku 1972 píše dopis generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ Gustávu Husákovi, kde vysvětluje nastalou situaci a žádá o prošetření svého případu a zjednání nápravy¹⁷⁸ (viz Příloha č. 26).

Odpověď z ÚV KSČ však nepřicházela a nepřišla ani do poloviny září, což byl termín, dokdy byl Františku Bařkovi povolen odklad přeložení z Mikulčic. Definitivní verdikt tedy zněl: Od 1. října 1972 nástup jako administrátor ve farnosti Slavonice v okrese Jindřichův Hradec.¹⁷⁹

Dopisu z ÚV KSČ se František Bařka nakonec přece jen dočkal. Bylo to ovšem až v posledním lednovém týdnu roku 1973, kdy už pracoval téměř čtyři měsíce na novém

¹⁷⁵ Klenutý přístavek u vchodu do domu v lidovém stavitelství Moravského Slovácka. Jeho účelem je ochrana vstupu do domu při nepřízní počasí. Bývá zdobeno barevnými malovanými ornamenty s lidovými motivy.

¹⁷⁶ Na Podluží obvyklý název pro svobodnou mládeř odrostlou dětskému věku, která obléká při slavnostních příležitostech lidový kroj, provozuje a udržuje folklorní tradice.

¹⁷⁷ Osobní rozhovor s pamětníkem Pavlem Novákem, kostelníkem farnosti Mikulčice, Mikulčice, 15.1.2015.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupství brněnské, přír. č. S 19/10 – Mons. František Bařka – osobní spis.

působišti ve Slavonicích. Z textu sdělení, které psal jménem neuvedený pracovník ÚV KSČ, vyplývá, že Gustávu Husákovi se zřejmě dopis se žádostí o přešetření případu do rukou vůbec nedostal, zdržení odpovědi není zdůvodněno a dopis je postoupen nižší instanci, konkrétně KV KSČ v Brně (viz Příloha č. 27). Zda tento stranický úřad žádost vsutku obdržel a zda se jí zabýval, se nepodařilo z písemných podkladů ani z výpovědí pamětníků zjistit.¹⁸⁰

3.4.3 Slavonice

Slavonice – původně ve 12. století strážní osada v lokalitě česko – moravsko – rakouského pomezí. Její význam rostl s rozvojem obchodu a zemských stezek. Nacházela se na spojnici mezi Prahou a Vídní, rovněž ležela na cestě mezi Brnem a Českými Budějovicemi. Již od doby Přemysla Otakara I. se zde usazovali němečtí přistěhovalci.¹⁸¹ V 16. století dosáhly Slavonice renesančního rozkvětu, na němž se podíleli do země povolání italští stavitelé i zdejší významní umělci.¹⁸² Před první světovou válkou zde převažovalo německé obyvatelstvo. Konflikty ohledně územně správního začlenění Slavonic se děly od roku 1918 do roku 1945. Během měsíce po skončení druhé světové války následoval divoký odsun prakticky veškerého obyvatelstva na rakouské území. Do prázdných domů se stěhovali obyvatelé z českého vnitrozemí.¹⁸³

Dominantou města je farní kostel Nanebevzetí Panny Marie, jehož interiér je ukázkou vrcholu gotického stavitelství. Výstavba kostela probíhala více než sedm staletí, poslední průzkumy potvrdily existenci raně středověké, snad ještě románské stavby v jádru současného kostela.¹⁸⁴

Mentalita lidu jihočeského příhraničního města za reálného socialismu byla ve věcech víry i v běžném každodenním životě zcela jiná, než u bodrého, veselého a upřímného lidu jihu Moravy. Duchovní práce Františka Bařky zde byla těžší a s hůře viditelnými výsledky. Kromě farnosti Slavonice sloužil nedělní mše v nedaleké farnosti Cizkrajov a nepravdělně v obci Stálkov. Občasnou údržbu a opravy prováděl v blízkém

¹⁸⁰ Osobní pozůstalost Františka Bařky, uložena a k dohledání u autora práce.

¹⁸¹ CHADIM, Daniel, Zdeňka Chadimová, Michal Stehlík a David Vávra. *Slavonice – perla renesance*. Praha: Amos, 2012. s. 3.

¹⁸² Tamtéž, s. 6.

¹⁸³ Tamtéž, s. 9-10.

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 15-17.

kostele Božího Těla, špitálním kostelíku sv. Jana Křtitele a v poutním kostele Montserrat u obce Mutná, kde byla sloužena mše svatá pouze o poutích.¹⁸⁵

Největší změny v souladu s požadavky na úpravu liturgického prostoru po II. vatikánském koncilu František Bařka provedl v kostele Nanebevzetí Panny Marie. Odstranil pseudogotický hlavní oltář, kazatelnu a dva boční oltáře. V prostoru pod věží, kde dříve bývala sakristie, zřídil tzv. „zimní kapli“. Úpravy byly pro kostel velice prospěšné.¹⁸⁶

V roce 1975 na místním hřbitově zřídil centrální hrob všech kněží zemřelých a pochovaných na slavonickém hřbitově. Pozůstatky byly vykopány a přemístěny do jediného hrobu, který se nachází vlevo za hlavním křížem hřbitova. Na pamětní desce jsou pak uvedena jména všech pochovaných.¹⁸⁷

Výše uvedenou obtížnost duchovního působení ve slavonické farnosti dosvědčuje i zápis ve farní kronice z roku 1979, tedy rok poté, co František Bařka farnost již opustil. Je zde uvedeno: *Do hodin výuky náboženství je na základní škole přihlášeno 15 dětí, u prvního svatého přijímání byly 4 děti, v neděli navštíví mši svatou 50 – 60 věřících.*¹⁸⁸

„A to se za dobu působení Františka Bařky návštěvnost kostela výrazně zvýšila“, říká místní farník pan Vykypěl, bývalý učitel. Na dotaz, jaké vzpomínky má na správce farnosti z let 1972 až 1978 odpovídá: „Františka Bařky jsem si mimořádně vážil. Poznal jsem spoustu kněží, ale František Bařka byl absolutní jednička, byl výjimka mezi výjimkami. Neodradil od sebe nikoho, ani největšího hříšníka.“¹⁸⁹

Opravdu se ve Slavonicích návštěvnost kostela zvýšila. Podíl na tom měl i obvyklý „recept“ Františka Bařky. Svým charismatem přitáhl děti a mládež soustředěnou kolem několika málo ministrantů, v přízemí fary jim zřídil klubovnu vybavenou stolním tenisem a společenskými hrami a nezřídka si zašel s nimi zahrát. Takto získaná obliba mezi mladou generací měla mnohdy pozitivní odezvu u rodičů i širší rodiny.¹⁹⁰

Pan Vykypěl věděl o létech věznění Františka Bařky a o nevraživosti státní moci vůči jeho osobě a častokrát s ním na toto téma diskutoval. Řekl: „František Bařka mi kdysi sdělil toto: *„Já se jich nebojím! Vystupuji vůči vrchnosti slušně, jasně, přímo a beze strachu – no a z toho oni mají i přes svou mocenskou převahu respekt. Můj předchůdce se*

¹⁸⁵ Osobní rozhovor s pamětnicí Evou Prokopovou, neteří Františka Bařky. Kostice, 18. 7. 2015.

¹⁸⁶ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Brno Slavonice, *Kronika farnosti*, s. 217.

¹⁸⁷ Tamtéž.

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ Osobní rozhovor s pamětníkem Jiřím Vykypělem, farníkem a bývalým učitelem ve Slavonicích. Slavonice, 1. 11. 2014.

¹⁹⁰ Tamtéž.

jich bál, proto měl s nimi potíže. Já se jich nebojím a vycházím s nimi korektně.“ A můžu potvrdit, že tomu tak skutečně bylo.¹⁹¹

A vskutku, v průběhu působení Františka Baťky ve Slavonicích nedošlo k žádnému většímu otevřenému střetu mezi ním a státní mocí. Proto se jevíly důvody jeho dalšího stěhování jako nepravděpodobné. Ale ve vyšších kruzích již byla změna naplánována. Tato změna však nenastala z vůle tehdejšího kapitulního vikáře brněnské diecéze Ludvíka Horkého, nýbrž zde opět zapůsobil tlak státní moci. Primárně tu však nešlo o odstranění Františka Baťky ze Slavonic, ale o odstranění jiného duchovního pastýře, a to Stanislava Krátkého, toho času administrátora v Kunštátě, který byl vládnoucí garnituře krajně nepohodlný. Ten byl přemístěn do příhraničního Hrádku u Znojma¹⁹² a na jeho místo měl nastoupit správce farnosti Slavonice.

3.4.4 Kunštát

Od 1. listopadu 1978 nastupuje tedy František Baťka jako administrátor v Kunštátě, okres Blansko.¹⁹³ Přesto, že služba v slavonické farnosti nebyla ideální, nutno říci, že na toto nové místo se mu opravdu nechtělo. Prosil kapitulního vikáře, aby jej tam neposílal. Odůvodňoval to svou špatnou předtuchou. Ta se nakonec dle jeho vlastních slov vyplnila.¹⁹⁴

Přitom bylo možno oprávněně očekávat, že duchovní působení v malém moravském městě s tradicí již od doby Jiřího z Poděbrad ponese větší plody, než v jihočeském příhraničí. Rovněž nevelká vzdálenost do moravské metropole a tedy i na biskupství a brněnskou kapitolu, stejně tak k rodičům do rodné obce, patřila mezi pozitiva, pro něž by mohlo být nové působiště přitažlivé. Všichni bližní Františka Baťky přijímali tuto změnu s radostí, přáli mu mnoho úspěchů na novém místě.¹⁹⁵

Skutečnost byla jiná. Předchůdce Františka Baťky v Kunštátě, Stanislav Krátký, byl charismatický sluha Boží, jehož farníci milovali. Při jeho mších a kázáních se zástupy lidí nevešly do kostela, byl mužem vstřícnosti a otevřenosti, jeho fara byla stále zaplněna návštěvami. On pro každého našel vlídná slova, ne slova frázovitá, ale plná hlubokých

¹⁹¹ Tamtéž.

¹⁹² FIALA, Petr a Jiří Hanuš. *Skrytá církev*. Brno: CDK, 1999. s. 114.

¹⁹³ Diecézní archiv Biskupství brněnské, fond Biskupství brněnské, přír. č. S 19/10 – Mons. František Baťka – osobní spis.

¹⁹⁴ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Kunštát, *Kronika farnosti kunštátské vedená od 1. 12. 1968, rok 1978, nestránkováno.*

¹⁹⁵ Osobní rozhovor s pamětníkem Janem Lenkovičem, synovcem Františka Baťky. Kostice, 16. 6. 2015.

myšlenek. Byl osobností nejen pro farnost, ale byl i hnacím motorem společenského života v Kunštátě.¹⁹⁶

Narodil se roku 1922, studoval na brněnském bohosloveckém učilišti, na kněze byl vysvěcen v roce 1946 biskupem Karlem Skoupým. V roce 1958 byl zatčen a odsouzen ke třem letům vězení. Po propuštění z Valdic v roce 1960 pracoval jako jeřábník na brněnských stavbách. Od srpna 1968 působil znovu v duchovní službě, v Kunštátě pak od 15. listopadu téhož roku.¹⁹⁷

Pod vlivem obav z vývoje politických reforem a pod vlivem obav z pokusu o úplnou likvidaci církve v tehdejší Československu byl Stanislav Krátký dne 27. srpna 1968 tajně vysvěcen na biskupa. Biskupské svěcení přijal od tajně vysvěceného biskupa Felix Maria Davídka¹⁹⁸ a stal se tak biskupem tzv. skryté církve. Spolu s ním byli tajně vysvěceni ještě další tři biskupové. Museli slíbit, že budou konat biskupskou službu pouze v případě nebezpečí pro církev.¹⁹⁹

Po roce 1968 pak přednášel na olomoucké obnovené pobočce Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty Litoměřice. Možná právě proto, možná pro svá laskavá a moudrá slova se mu říkalo „pan profesor“.²⁰⁰

I po odchodu Stanislava Krátkého z Kunštátu za ním nadále jezdili místní farníci do Hrádku, a jak vzpomíná farník Václav Líkař, nebylo to jen na brigády a výpomoc při opravách, ale také se svými starostmi a problémy. Vždy se vraceli nabití novou silou, optimismem a vírou.²⁰¹

Dle výše uvedených skutečností je zcela logické, že duchovní práce ve farnosti začala pro Františka Baťku dosti nevesele. Srdce farníků se stále upínala ke svému již bývalému duchovnímu pastýři, s nímž byla za desetileté soužití silně spjata. V posledním zápisu farní kroniky od Stanislava Krátkého stojí: „*Dne 17. 11. uvítala farnost nového administrátora.*“ V prvním svém zápisu téže kroniky nový administrátor replikuje: „*O žádném uvítání nevím. Prostě se nekonalo.*“ A o půl stránky dále se lze dočíst:

¹⁹⁶ KRÁTKÝ, Stanislav. *K plnosti*. Brno: Cesta, 2004. s. 7.

¹⁹⁷ FIALA, Petr a Jiří Hanuš., cit. d., s. 114.

¹⁹⁸ Felix Maria Davídek (12.1.1921 – 16.8.1988), katolický kněz, tajně vysvěcený biskup, byl zakladatelem společenství podzemní církve Koinótés. Vystudoval teologii, lékařství (bez závěrečných zkoušek), získal doktorát z filosofie a psychologie, mluvil plyně čtyřmi jazyky, zabýval se kybernetikou a ekonomikou. V letech 1950-1964 byl vězněn. V roce 1967 byl tajně vysvěcen na biskupa tajně vysvěceným biskupem Janem Blahou. Budoval rozsáhlé tajné teologicko-vzdělávací struktury, nejdříve v Horním Štěpánově, po věznění v Chrlicích, v Brně, v Kobeřicích, v Praze a na mnoha místech Slovenska. Z obav před komunistickým režimem a sovětskou okupací v roce 1968 světil tajně biskupy, vysvětil množství kněží včetně ženatých a několik žen. Viz FIALA, Petr a Jiří Hanuš. *Skrytá církev*. Brno: CDK, 1999. s. 21-118.

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 92-94.

²⁰⁰ FILIP, Aleš a Jiří Bartoš (EDS.). *Jezdili s ním andělé*. Brno: CDK, 2012. s. 61.

²⁰¹ Tamtéž, s. 21.

„Atmosféra byla krajně nepříznivá. Většina lidí se na mne dívala, jako bych předchůdce vyšťval.“²⁰²

Vánoční svátky roku 1978 proběhly v divném duchu. Ani sbor na kůru nezaspíval. Na dotaz po kostelním sboru bylo Františku Baťkovi řečeno, že ten se před nedávnem rozpadl. To už bylo na nového správce farnosti příliš. Na svátek Svaté Rodiny proto pozval profesora Karla Hradila²⁰³ z Brna. Ten se svými zpěváky předvedl při mši svaté takový výkon, že se to všem přítomným velmi líbilo.²⁰⁴

Když pak tentýž sbor zazpíval příštího roku při slavnostní mši svaté k příležitosti 900. výročí úmrtí sv. Stanislava, patrona kunštátského kostela, se stejným úspěchem, zdálo by se, že zatvrzelost farníků poleví. Nestalo se tak. Při vyhlášení brigády na opravu plotu kolem farní zahrady přišel pouze jeden člověk.

Přesto se František Baťka pustil do práce se zápalem sobě vlastním. Po vykácení množství suchých stromů z farní zahrady a její kultivaci došlo na výměnu oken fary. Následovala dosti náročná oprava kapličky na Lipce, zasažené bleskem. V září zemřel kunštátským farníkům již známý profesor Karel Hradil. A o Vánocích již zpíval na kůru zmrtvýchvstalý kunštátský chrámový sbor.²⁰⁵ Ledy se pomalu pohnuly...

Na období nástupu Františka Baťky do Kunštátu vzpomíná současný administrátor v Dobříši, tehdy novokněz a začínající kaplan v Letovicích, Karel Satoria: „Jel jsem krátce před Vánocemi v roce 1978 kvečeru náhodou přes Kunštát a napadlo mě, že se podívám na kostel. Ještě jsem v něm předtím nikdy nebyl. Bylo krátce před mší svatou a v presbytáři jsem viděl kněze, jak si sám vše připravuje ke mši. Neměl k sobě žádného akolytu, kostelníka, lektora ani ministranta. Byl to František Baťka, kterého jsem tehdy neznal a ani jsem nevěděl, v jak tíživé situaci se po odchodu Stanislava Krátkého nachází. Nabídl jsem se, že bych mu mohl ministrovat. Překvapeně se na mě podíval velkýma laskavýma očima a přátelsky, leč na oko přísně se zeptal: „A umíš to?“ Slíbil jsem, že se vynasnažím. Že

²⁰² Spisovna Římskokatolického farního úřadu Kunštát, *Kronika farnosti kunštátské vedená od 1. 12. 1968*, rok 1978, nestránkováno.

²⁰³ Profesor Karel Hradil (2.7.1910 – 9.9.1979), absolvent brněnské konzervatoře, ředitel kůru a varhaník v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Brně-Židenicích, ředitel kůru v kostele sv. Jakuba v Brně, sbormistr pěveckého sboru OPUS. Od r. 1952 do konce života vedl Brněnské pěvecké sdružení FOERSTER, založil Ženský pěvecký sbor KRÁSNOHORSKÁ. Učil na brněnské konzervatoři a na Hudební škole J.Kvapila. Tvorba: *Tři slezské písně* pro tenor a klavír, *Česká vánoční mše koledová*, *Česká vánoční mše pastorální*, *Latinská slavnostní mše*, ofertoria, žalmy, sborové úpravy lidových písní. Viz KOLÁŘ, Václav. *Kostel sv. Cyrila a Metoděje v Brně - Židenicích 1935-1995: sborník příspěvků k dějinám kostela a náboženského života ve farnosti*. Brno: Knihař, 1995. s. 97-98.

²⁰⁴ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Kunštát, *Kronika farnosti kunštátské vedená od 1. 12. 1968*, rok 1978, nestránkováno.

²⁰⁵ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Kunštát, *Kronika farnosti kunštátské vedená od 1. 12. 1968*, rok 1979, nestránkováno.

jsem knězem, jsem prozatím nepřiznal. Mše svatá proběhla v pořádku, četl jsem i čtení a přímluvy. Po mši svaté mi v sakristii František Bařka pochvalně povídá: „Byls výborný!“ Odpověděl jsem, že pochvala od zasloužilého kněze za dobré ministrování mladého kaplana vždy potěší. Překvapeně zvolal: „Ty jsi kněz?“ A tak začalo naše přátelství. Pozval mě na faru, kde jsem se o něm dověděl mnohem více. Pak jsem jej navštěvoval poměrně často, nejen v Kunštátě, ale i na jeho dalších působištích.

Musím říct, že František Bařka byl úžasně statečný člověk, dobrý sluha Boží se vstřícným, laskavým, empatickým vztahem k lidem, se smyslem pro spravedlnost a s citlivým přístupem ke zvelebování kostelů. Měl cit pro krásu a pro umění, malířské, architektonické i hudební. Obdiv zaslouží i jeho neohrožený, vytrvalý a přitom neagresivní boj se státní mocí. Od ní hroící nebezpečí pro církev viděl do podrobností. Byl to opravdový chlap!²⁰⁶

Jak šel čas, farníci si na nového kněze postupně zvykli, i když návštěvy Stanislava Krátkého v Hrádku pokračovaly. Možná pochopili, že kněz si svou farnost nevybírám, a zvláště za režimu, který zde panuje, nemá možnost svobodného rozhodnutí k umístění kněze ani kapitulní vikář diecéze. Ostatně – farníci ze Židenic, zejména bývalí ministranti, jezdili za Františkem Bařkou pomáhat do Mikulčic, Slavonic a do Kunštátu rovněž.²⁰⁷

A tak František Bařka opět začínám se zvelebováním kostela. Byla odstraněna kazatelna, zbytky postranních oltářů, nově vybetonován presbytář. Neúměrně velké zповědnice byly prodány. Následuje výměna dveří do sakristie za nové, stavba lešení a výmalba kostela.²⁰⁸

Práce pokračují generální opravou celého kostela v roce 1986. Zde si František Bařka již pochvaluje, že na pomoc přichází značný počet farníků, ba i takových, kteří jsou v kostele k vidění jen velmi zřídka. V dalším roce dochází k přestavbě topení kotlů na koks kostela i fary na plynové.²⁰⁹

Nejvýraznějším počinem měnicím tvář interiéru kostela v Kunštátě je pak dílo iniciované Františkem Bařkou a zhotovené v červnu roku 1989. Jedná se o malbu na čelní stěně presbytáře, jejíž hlavní myšlenkou je Ježíš Kristus – Život – Světlo – Vítězství.

²⁰⁶ Osobní rozhovor s pamětníkem Karlem Satoriou, administrátorem farnosti Dobříš a Svaté pole. Jířkovic, 31. 3. 2014.

²⁰⁷ Osobní rozhovor s pamětníkem Petrem Doleželem, farníkem z Brna-Židenic. Židenice, 19. 3. 2015.

²⁰⁸ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Kunštát, *Kronika farnosti kunštátské vedená od 1. 12. 1968*, roky 1980 a 1981, nestránkováno.

²⁰⁹ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Kunštát, *Kronika farnosti kunštátské vedená od 1. 12. 1968*, roky 1986 a 1987, nestránkováno.

Autorem návrhu a současně zhotovitelem díla je malíř a výtvarník Milivoj Husák z Lelekovic u Brna²¹⁰(viz Příloha č. 28).

V září téhož roku pak ve farnosti proběhlo biřmování. Při této příležitosti se František Bařka zeptal biskupského preláta, zda by mu dovolil požádat si o důchod. Důvodem byly jisté zdravotní potíže. Bylo mu však odpovězeno, ať ještě počká a současně mu bylo nabídnuto místo v břeclavské farnosti. To však František Bařka odmítl.²¹¹

A přichází 17. listopad 1989 a po něm změna režimu, uvolnění a oddech ve společnosti i v církvi, doba, kdy konečně církev může přesunovat svobodně kněze dle své potřeby a kdy mohou v církvi opět působit ti, kteří v letech komunismu nesměli.

Již v únoru roku 1990 dostává František Bařka nabídku od administrátora brněnské diecéze přejít do farnosti Tvrdonice nebo Mikulčice.²¹² Protože jeho rodná obec Kostice spadá pod farnost Tvrdonice, předpokládala většina příbuzenstva, že Tvrdonicím bude dána při výběru přednost. František Bařka však odmítavě zavrtěl hlavou a prohlásil: „Doma není nikdo prorokem!“

Zvolil Mikulčice. Volba měla svou logiku. Před necelými dvaceti lety odsud nuceně odešel, spousta plánů zůstala nerealizována a srdce jej táhlo do bývalého působiště.²¹³

3.4.5 Zpět v Mikulčicích

Na své staronové místo nastupuje 1. srpna 1990, prvně ne jako administrátor, ale jako farář.²¹⁴

V počátku svého působení v Mikulčicích využívá František Bařka nově nabyté svobody a opět se vrací k svému věznění v padesátých letech. V roce 1970 totiž bylo jeho trestní stíhání Krajským soudem v Brně pouze zastaveno. Plně rehabilitován však nebyl. Dopisem na Krajský soud v Brně ze dne 19. února 1991 tedy žádá o pokračování trestního stíhání a plnou rehabilitaci.²¹⁵

²¹⁰ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Kunštát, *Kronika farnosti kunštátské vedená od 1. 12. 1968*, roky 1988 a 1989, nestránkováno.

²¹¹ Spisovna Římskokatolického farního úřadu Kunštát, *Kronika farnosti kunštátské vedená od 1. 12. 1968*, rok 1989, nestránkováno.

²¹² Osobní pozůstalost Františka Bařky, uložena a k dohledání u autora práce.

²¹³ Osobní rozhovor s pamětníkem Janem Lenkovičem, synovcem Františka Bařky. Kostice, 16. 6. 2015.

²¹⁴ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupství brněnského, přír. č. S 19/10 – Mons. František Bařka – osobní spis.

²¹⁵ *Žádost o pokračování v trestním stíhání ze dne 19. 2. 1991*, Krajský soud Brno, Rehabilitace dle zák. č. 119/90 Sb., sp. zn. 2Rt 119/91, nezpracováno.

Při hlavním líčení konaném dne 29. dubna 1991 byl jediným vypovídajícím. Při výslechu uvedl totožné skutečnosti ohledně svého kázání v Měříně jako v době svého zatčení a jako při soudním řízení ze dne 18. září 1969. Rozsudek vynesen senátem v den konání hlavního líčení zněl: *F r a n t i š e k B a ť k a s e z p r o š ť u j e o b ž a l o b y.*²¹⁶

Tak byl završen jeho téměř čtyřicet dva let trvající boj za spravedlnost i očištění svého jména.

Krátce po nástupu Františka Baťky do Mikulčic se konají volby zastupitelstev obcí. Bylo to 23. a 24. listopadu 1990. Na prvním zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce byl zvolen starostou Vlastimil Glos. Ve svém vystoupení neopomněl zdůraznit, že představitelé obce měli před téměř devatenácti lety svůj podíl na odstranění Františka Baťky z Mikulčic. Vzhledem k tomu, že právě tento kněz byl u mladé i starší generace velmi oblíben, nelze brát jeho přemístění jinak, než jako křivdu. A tak z iniciativy nově zvoleného starosty a na jeho popud se po svém zasedání vydalo celé zastupitelstvo na farní úřad, kde oficiálně uvítalo nového duchovního správce a toto uvítání bylo při velmi přátelském neformálním posezení spojeno s jistou formou ověření si, zda obec po čtyřiceti letech života v komunismu je schopna spolupracovat na demokratických principech a v křesťanských tradicích s místním farářem.²¹⁷

Hned zpočátku svého znovupůsobení na Podluží uzrával myslí Františka Baťky díky jeho cyrilometodějské účtě, s níž byl zajedno s mikulčickými farníky, nápad zorganizovat již v roce 1991 na vykopávkách v Mikulčicích pouť o svátku svatých Cyrila a Metoděje spojenou se mší svatou za účasti krojované mládeže a věřících z celého regionu. Nazvat ji mínil *Cyrilometodějská pouť Podluží*. Nechtěl však konkurovat obdobné pouti pořádané téhož dne na Velehradě. Proto již s předstihem navštívil Velehrad, kde tuto otázku projednal. Výsledkem jednání bylo, že v dopoledních hodinách bude nadále respektována pouť se mší svatou na Velehradě, v pozdních odpoledních hodinách se pak věřící zúčastní poutě v Mikulčicích. V tomto roce celebroidal pak již mši svatou při pouti *Na valech* brněnský biskup Vojtěch Cikrle. V dalších letech potom promlouvali k tisícům věřících pražský kardinál, olomoucký arcibiskup a řada biskupů i opatů z Čech a Moravy. Tichý úsměv a zářící oči faráře Františka Baťky po pouti byly satisfakcí za léta křivd prožitých ve vězení. Poutě v Mikulčicích se stala tradicí.²¹⁸

²¹⁶ *Protokol o hlavním líčení ze dne 29. 4. 1991*, Krajský soud Brno, Rehabilitace dle zák. č. 119/90 Sb., sp. zn. 2Rt 119/91, nezpracováno.

²¹⁷ Osobní rozhovor s pamětníkem Vlastimilem Glosem, farníkem a bývalým starostou Mikulčic. Mikulčice, 6. 1. 2016.

²¹⁸ Tamtéž.

Další léta byla naplněna řešením a realizací úpravy liturgického prostoru kostela z dosud uschovaných kmenů v prostorách farního dvora, které byly dovezeny v roce 1971 z mikulčických vykopávek. Po konzultacích s odborníky a za jejich pomoci vyrobil ambon a obětní stůl místní vyučený kolář Jaroslav Pavka. Obětní stůl sestává z pěti kusů vertikálně usazených válcových částí kmene, na nich je uložena asi dvacet centimetrová dřevěná deska (viz Příloha č. 29). Veškeré dřevo je v přírodním stavu, opracováno běžnými dřevoobráběcími nástroji. Tvrdost dřeva více než tisíc let ležícího ve vlhku však značně převyšovala tvrdost dřeva čerstvého. Sedes a křtitelnici pak vyrobil kolář Pavka sám, bez konzultací s odborníky, stejně tak jako množství dalších drobných artefaktů ze zbylých kusů použitého dřeva. Kříž v čele presbytáře je zhotoven ze starých dubů a vyrobil jej řezbář Miloš Vlček, žák Heřmana Kotrby. Celé dílo včetně postavy Krista dokončil pak jeho syn. Veškeré uvedené práce probíhaly v letech 1992 až 1995. Na interiér místního kostela (viz Příloha č. 30) jsou hrdi nejen věřící, ale celá obec.²¹⁹

František Bařka přes svůj věk pokračuje v dalším zvelebování farnosti. V roce 2001 je dokončena oprava střechy kostela. Ještě předtím vyrostla na dvorku fary přístavba se společenskou místností pro výuku, pro ministranty, schůzky farníků, ale i pro případné oslavy. Výměny oken a nové omítky se dočkala i fara.²²⁰

Léta však přibývají, sil ubývá. Zlomem ve vitalitě Františka Bařky se stává nenadálá cévní mozková příhoda. Rychlá hospitalizace a následná léčba zabraňují nejhorsímu. Avšak i po návratu na svou faru přetrvávají potíže s mluvením a motorikou. Duchovní službu v obci zajišťují kněží z okolních vesnic v koordinaci s hodonínským děkanem. Vytrvalá rehabilitace a každodenní cvičení motivované návratem do služby však spolupůsobí s modlitbami blízkých a František Bařka je opět schopen služby u oltáře.²²¹

Stav aktivní služby ve farnosti však netrval dlouho. Běžné potíže odpovídající věku a prodělané cévní mozkové příhodě zapříčiňují stále vyšší a postupně téměř nepřetržitou nezbytnou každodenní péči blízké rodiny i farníků. Výkon kněžských povinností je v průběhu roku 2004 stále obtížnější, výpomoc okolních kněží se stává nutností. Koncem téhož roku po dohodě s děkanem hodonínského děkanství Josefem Zouharem souhlasí František Bařka, ač nerad, s odchodem na odpočinek do Domova svaté Alžběty na Žernůvce u Tišnova.²²²

²¹⁹ Osobní rozhovor s pamětníkem Pavlem Novákem, kostelníkem farnosti Mikulčice. Mikulčice, 15.1.2015.

²²⁰ Tamtéž.

²²¹ Osobní rozhovor s pamětnicí Ivanou Kolibovou, neteří Františka Bařky. Břeclav, 15. 6. 2015.

²²² Osobní rozhovor s pamětníkem Janem Lenkovičem, synovcem Františka Bařky. Kostice, 16. 6. 2015.

3.4.6 Domov svaté Alžběty na Žernůvce u Tišnova

Tam přesídlil 17. ledna 2005. Oficiálně byl veden jako farní vikář – výpomocný duchovní v Deblíně, což je farnost, pod níž Domov sv. Alžběty na Žernůvce spadá.²²³ Zde, obklopen láskyplnou péčí sester františkánek, měl možnost sloužit mše svaté v kapli Panny Marie Bolestné, věnovat se oblíbené četbě a odpočívat, svoboden od každodenních starostí duchovního správce farnosti. A právě tak se dělo. Zpestřením byly časté návštěvy přátel, rodiny a bývalých farníků z předchozích působišť. Vždy společenský František Bařka si stále rád s každým popovídal. Ale i když to nikdy nahlas nepřiznal, bylo zjevné, že mu služba ve farnosti, jež mu přirostla k srdci, přece jen chybí.²²⁴ Pro svou přímou, laskavou a vstřícnou se těšil oblíbě ošetřujících sester domova. Tím spíše, když se rozhodl věnovat část své soukromé knihovny, stále ještě uložené na faře v Mikulčicích o počtu asi tří tisíc svazků, Domovu sv. Alžběty, aby knihy mohly sloužit všem, ubytovaným i personálu.²²⁵

Vskutku nejvyššího ocenění za celoživotní dílo se Františku Bařkovi dostává dne 6. prosince roku 2006. Papeř Benedikt XVI. jej jmenoval *kaplanem Jeho svatosti* (viz Příloha č. 31) s právem užívat titul Mons. (monsignore).²²⁶

Následující rok 2007 pak byl rokem významného výročí. František Bařka oslavil své šedesáté výročí kněžského svěcení. Do Domova sv. Alžběty se sjelo stovky lidí, kromě příbuzenstva a dvou desítek kněží přišli gratulovat farníci ze Židenic, Mikulčic, Slavonic i Kunštátu. Po slavnostní mši svaté přišel s přáním i tehdejší hejtman Jihomoravského kraje Stanislav Juránek.²²⁷ (viz Příloha č. 32).

Téhoř roku v prosinci udělil brněnský biskup Vojtěch Cikrle Františku Bařkovi medaili sv. Petra a Pavla.²²⁸ Další dny, týdny a měsíce mu ubíhaly v klidu a odpočinku, při četbě, s vonným tabákem a oblíbenou dýmku, kterou kouřil přes čtyřicet let (viz Příloha č. 33). V dubnu roku 2008 projevil František Bařka touhu navštívit rodnou obec, rodný dům a své obě sestry. Za pomoci mladších členů rodiny nebyl žádný problém toto přání vyplnit. Tak došlo nejen k návštěvě rodného domu a svých sester, ale i kostela ve

²²³ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupství brněnské, přír. č. S 19/10 – Mons. František Bařka – osobní spis.

²²⁴ Osobní rozhovor s pamětnicí Ivanou Kolibovou, neteří Františka Bařky. Břeclav, 15. 6. 2015.

²²⁵ Tamtéř.

²²⁶ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupství brněnské, přír. č. S 19/10 – Mons. František Bařka – osobní spis.

²²⁷ Osobní rozhovor s pamětníkem Janem Lenkovičem, synovcem Františka Bařky. Kostice, 16. 6. 2015.

²²⁸ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupství brněnské, přír. č. S 19/10 – Mons. František Bařka – osobní spis.

Tvrdonicích a hřbitova v Kosticích, kde se František Bařka pomodlil u hrobu svých rodičů, které před necelým čtvrtstoletím pohřbíval.²²⁹

Tato návštěva byla jakoby posledním rozloučením v neblahé předtuše. Po návratu z rodných Kostic se zdravotní stav Františka Bařky postupně zhoršuje. Dne 17. června 2008 v Domově sv. Alžběty na Žernůvce umírá²³⁰ (viz Příloha č. 34).

Poslední rozloučení s Monsignorem Františkem Bařkou se konalo ve farním kostele sv. Mikuláše ve Tvrdonicích dne 25. června 2008 (viz Příloha č. 35). Zúčastnilo se jej na tři desítky kněží, množství ministrantů a krojované mládeže a několik set farníků, nejen místních a z okolních obcí, ale i z dřívějších působišť Františka Bařky. Smuteční průvod z kostela na kostický hřbitov za rakví vezenou v pohřebním kočáře taženém párem koní svou důstojnou pietní atmosférou a počtem smutečních hostí neměl v obci pamětníka²³¹ (viz Příloha č. 36).

Po pohřebních obřadech spočinul mnoha lidmi milovaný kněz se statečným srdcem v půdě rodné obce v rodném kraji, který měl tak rád a kam se vždy s láskou vracel.

²²⁹ Osobní rozhovor s pamětnicí Ivanou Kolibovou, neteří Františka Bařky. Břeclav, 15. 6. 2015.

²³⁰ Tamtéž.

²³¹ Osobní rozhovor s pamětníkem Janem Lenkovičem, synovcem Františka Bařky. Kostice, 16. 6. 2015.

4. ZÁVĚR

Cílem zde popsaného životního příběhu Františka Baťky je poukázat na perzekuci církve a jejích kněží po únoru 1948. Účelem celé diplomové práce je pak nejen samotný popis postupů a praktik komunistického režimu ve snaze zlomit a „převychovat“ jednoho kněze, ale tato práce by měla sloužit také jako memento, a to zejména mladým lidem, kteří ještě čtvrtstoletí po pádu komunistického režimu ve volbách volí komunisty nebo do jejich řad dokonce vstupují. Vždyť léta 1948 – 1989 by měla být pro všechny odstrašujícím příkladem a je na místě si neustále připomínat, jak mnozí naši předchůdci proti komunistické totalitě bojovali, jak v ní trpěli a jakou zaplatili cenu. Doba tohoto režimu je spojena s utrpením, lží, intrikami, přetvářkou a manipulací se svobodnou vůlí člověka, neboť ten byl nucen žít tak, jak mu diktovala všemocná KSČ. Ta zase byla poslušna pokynů přicházejících z Moskvy.

Závisí jen a jen na současnicích, zda vládě stejné či obdobné totality v budoucnu zabrání. Zde cituji slova Jeana – Paula Sartra: „*Kdo se nepoučil z dějin, musí je znova prožívat.*“ A že není záhodno se nechat ukolébat relativním klidem ve společnosti, to dokazují zprávy z domova i ze světa. Naprosté selhání naší politické reprezentace, která fatálně podcenila komunistické nebezpečí po ukončení 2. světové války a zejména pak před blížícím se 25. únorem 1948 je popsáno v první kapitole této práce a pro český národ by bylo velmi užitečné vzít si z této historické zkušenosti ponaučení.

Diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních částí. První část přibližuje politickou situaci po válce a popisuje aktivity mocichtivé KSČ do února 1948 a počátek její diktatury přibližně dva roky po převzetí moci.

Tím je čtenář uveden do politické situace nutné k dokonalejšímu pochopení druhé části diplomové práce a tou je konkrétní životní příběh Františka Baťky. Jeho zatčení, důvodům zatčení, vazbě, rozsudku a následnému věznění je věnována podstatná část textu. Postup při psaní práce byl chronologický. Skutečnost, že je v diplomové práci popsán celý jeho život, nelze považovat za odchýlení se od zadání tématu práce, neboť perzekuce a nátlak komunistické moci na něj trval ve větší či menší míře až do listopadu roku 1989. Ba i potom pokračovala kauza Františka Baťky až do konečného rozsudku v roce 1991, kdy byl definitivně zproštěn obžaloby. Popis vykonané práce na jednotlivých působištích pak lépe ujasňuje pochopení, proč kněz naplněný laskavým vztahem k lidem, tvořivou prací, inovativními nápady, humorem i ochotou pomáhat byl trnem v oku ideologům

socialistické éry. František Bařka byl dobrý člověk, dobrý kněz a zaslouží si, aby o něm veřejnost získala více informací. A k tomu tato diplomová práce může pomoci.

Hlavním důvodem a smyslem této práce však je probuzení historické paměti u každého čtenáře, aby se popisovaná doba a tento ani jiný obdobný životní příběh žádného člověka již nikdy nemusely opakovat.

ANOTACE

Jméno autora: Ing. Stanislav Bařka

Instituce: Katedra církevních dějin a dějin křesřanského umění CMTF UP v Olomouci

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Parma, Ph.D.

Název práce: Pronásledování katolických kněžů v Československu 50. let na příkladu
kněze Františka Bařky

Počet stran: 106

Počet příloh: 38

Počet titulů použité literatury: 28

Počet pramenů archivní povahy: 14

Počet rozhovorů autora s pamětníky: 12

Počet článků ze sborníků a časopisů: 2

Počet internetových zdrojů: 4

Počet ostatních zdrojů: 2

Klíčová slova:

František Bařka, věznice, vězení, biskup, kostel, kněz, politický, duchovní správce, státní moc, komunistický, farní, farníci, svěcení, vysvěcení

Abstrakt:

Diplomová práce se zabývá poválečnou situací v tehdejší Československu v oblasti politicko-církevní. Sleduje vztah státu k církvi v letech 1945 až 1948 a dále pak první roky tohoto vztahu po únoru 1948. Těžištěm diplomové práce jsou zejména 50. léta, kdy napětí mezi církví a státem vrcholí množstvím uvězněných kněžů a řeholníků. Mnozí z nich zaplatili tuto dobu komunistické perzekuce životem. Situace těch let je vykreslena na skutečném příběhu kněze Františka Bařky, který pro smyšlené obvinění komunistickou mocí prošel několika věznicemi, kde strávil čtyři a půl roku života. Ani po propuštění však nebyla jeho kněžská služba bez opakovaných střetů se státní mocí. Tato práce nastiňuje i jeho další život za reálného socialismu a zejména pak snahu za očištění svého jména v rehabilitačním řízení.

ANNOTATION

Author's name and surname: Ing. Stanislav Bařka

Institution: Department of Church History and History of Christian Art, Sts Cyril and Methodius Faculty, Palacký University Olomouc

Thesis supervisor: Mgr. Tomáš Parma, Ph.D.

Thesis title: Persecution of the catholic priests in Czechoslovakia in the 1950son the example of the priest Frantiřek Bařka

Number of pages: 106

Number of appendixes: 38

Number of literature titles: 28

Number of archival sources: 14

Number of interviews of the author with the persons who still remember: 12

Number of papers and articles from proceedings and journals: 2

Number of internet sources: 4

Number of other sources: 2

Keywords:

Frantiřek Bařka, prison, bishop, church, priest, political, clergy administrator, state power, communist, parish, parishioners, ordination

Abstract:

Master thesis deals with the post-war situation in the then Czechoslovakia in the political-religious issues. Thesis traces the relationship of the state to the church during the years 1945 to 1948 and first years of this relationship from February 1978 onwards. The focus of the thesis lies particularly in 1950s when the tensions of this relationship culminate with the numbers of imprisoned priests and monks. Many of them paid for this time of the communist persecution with their lives. The situation of those years is portrayed based on the true story of the priest Frantiřek Bařka, who had gone through several prisons spending there four and half year of his life due to the trumped-up accusation brought by the communist power. Even after the release his priestly service had not been without repeated conflicts with the state power. This work describes also his further life during the period of real socialism and especially his effort for clearing his name within the rehabilitation.

SEZNAM ZKRATEK

StB	Státní bezpečnost
KSČ	Komunistická strana Československa
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
KV KSČ	Krajský výbor Komunistické strany Československa
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
USA	Spojené státy americké
Čs.	Československá
KSS	Komunistická strana Slovenska
NF	Národní fronta
MAV NF	Místní akční výbor Národní fronty
ÚAV NF	Ústřední akční výbor Národní fronty
ČSL	Československá strana lidová
SČSP	Svaz československo-sovětského přátelství
SÚC	Státní úřad pro věci církevní
MNV	Místní národní výbor
ONV	Okresní národní výbor
KNV	Krajský národní výbor
SNB	Sbor národní bezpečnosti
LM	Lidové milice
ČTK	Československá tisková kancelář
TNP	Tábor nucených prací
PTP	Pomocné technické prapory
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
NB	Národní bezpečnost
SVS	Sbor vězeňské služby
ÚNZ	Ústav nápravných zařízení
MHKD	Mírové hnutí katolického duchovenstva
ČSR	Česká socialistická republika

POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA

Prameny archivní povahy

Diecézní archiv Biskupství brněnského, *fond Biskupství brněnské*, přír. č. S 19/10 – Mons. František Bařka – osobní spis.

Národní archiv, *fond Státní prokuratura*, sp. zn. Pst/263/50, nezpracováno.

Národní archiv, *fond Státní soud*, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno.

Národní archiv, *fond Správa Sboru nápravné výchovy*, osobní spis – Bařka František, nezpracováno.

Osobní pozůstalost Františka Bařky, uložena a k dohledání u autora práce.

Osobní dokumentace Zdeňka Charouze, uložena a k dohledání u Zdeňka Charouze.

Spisovna Krajského soudu v Brně, *P. František Bařka – soudní rehabilitace*, sp. zn. 2Tr16/69, nezpracováno.

Spisovna Krajského soudu Brno, *Rehabilitace dle zák. č. 119/90 Sb.*, sp. zn. 2Rt 119/91, nezpracováno.

Spisovna Římskokatolického farního úřadu Brno – Židenice, *HISTORIE ŽIDENICKÉ FARNOSTI – pokračování 1953 až 1971*.

Spisovna Římskokatolického farního úřadu Brno - Židenice, *Pamětní kniha farnosti Brno - Židenice a Juliánov*.

Spisovna Římskokatolického farního úřadu Brno - Židenice, *Pamětní kniha z let 1968-1970*

Spisovna Římskokatolického farního úřadu Slavonice. *Kronika farnosti*.

Spisovna Římskokatolického farního úřadu Kunštát, *Kronika farnosti kunštátské vedená od 1. 12. 1968*, obsahuje 98 nečíslovaných dvojstran, psáno po pravé straně.

Spisovna Úřadu městské části Brno - Židenice. *Usnesení 76. zasedání Rady městské části Brno – Židenice ze dne 29. 9. 2005*.

Rozhovory autora s pamětníky

Osobní rozhovor s pamětnicí Ivanou Kolibovou, neteří Františka Bařky. Břeclav, 15. 6. 2015.

Osobní rozhovor s pamětníkem Janem Lenkovičem, synovcem Františka Baťky. Kostice, 16. 6. 2015.

Osobní rozhovor s pamětnicí Evou Prokopovou, neteří Františka Baťky. Kostice, 18. 7. 2015.

Osobní rozhovor s pamětnicí Juliánou Skalkovou, farnicí z Kostic. Kostice, 18. 4. 2015.

Osobní rozhovor s pamětníkem Janem Tichým, bývalým farníkem z Kostic. Břeclav, 20. 10. 2015.

Osobní rozhovor s pamětníkem Petrem Doleželem, farníkem z Brna-Židenic. Židenice, 19. 3. 2015.

Osobní rozhovor s pamětníkem Aloisem Medlou, farníkem z Brna-Židenic. Židenice, 24. 3. 2015.

Osobní rozhovor s pamětníkem Pavlem Novákem, kostelníkem farnosti Mikulčice. Mikulčice, 15. 1. 2015.

Osobní rozhovor s pamětníkem Otto Markem, bývalým technikem archeologického výzkumu *Na valech* a farníkem z Mikulčic. Mikulčice, 5. 2. 2015.

Osobní rozhovor s pamětníkem Vlastimilem Glosem, farníkem a bývalým starostou Mikulčic. Mikulčice, 6. 1. 2016.

Osobní rozhovor s pamětníkem Jiřím Vykypělem, farníkem a bývalým učitelem ve Slavonicích. Slavonice, 1. 11. 2014.

Osobní rozhovor s pamětníkem Karlem Satoriou, administrátorem farnosti Dobříš a Svaté pole. Jiříkovice, 31. 3. 2014.

Literatura

BALÍK, Stanislav a Jiří Hanuš. *Katolická církev v Československu 1945–1989*. Brno: CDK, 2007. 399 s., ISBN 978-80-7325-130-7.

CAWTHORNE, Nigel. *Stalinovy zločiny: Vražedná kariéra rudého cara*. Přeložil Pavel Klempera. Praha: Nakladatelství BRÁNA, 2011. 208 s., ISBN 978-80-7243-514-2.

BULÍNOVÁ, Marie, Milena Janišová a Karel Kaplan (eds.). *Církevní komise ÚV KSČ 1949-1951: Edice dokumentů. Sv. 1. Církevní "šestka" (duben 1949 - březen 1950)*. Brno: Doplněk, 1994. 505 s., ISBN 80-85765-34-9.

DOLEŽAL, Miloš. *Jako bychom dnes zemřít měli, drama života, kněžství a mučednické smrti číhošťského faráře P. Josefa Toufara*. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, spol. s r.o., 2012. 446 s., ISBN 978-80-7415-066-1.

- FIALA, Petr a Jiří Hanuš. *Skrytá církev*. Brno: CDK, 1999. 387 s., ISBN 80-85959-39-9.
- FILIP, Aleš a Jiří Bartoš (EDS.). *Jezdili s ním andělé*. Brno: CDK, 2012. 147 s., ISBN 978-80-7325-298-4.
- FILÍPEK, Zdeněk. *Historické pohlednice břeclavského regionu*. Břeclav: Europrinty spol. s r.o., 2008. 313 s., ISBN 978-80-254-0562-8.
- GLOS, Vlastimil, Jitka Matuszková, Lumír Poláček aj. *Mikulčice*. Mikulčice: Obec Mikulčice, 2003. 159 s.
- CHADIM, Daniel, Zdeňka Chadimová, Michal Stehlík a David Vávra. *Slavonice – perla renesance*. Praha: Amos, 2012. 77 s.
- CHAROUZ, Zdeněk. *Brněnský alumnát: Výchova a vzdělávání duchovenstva v Brně v letech 1807-1950*. Brno: Biskupství brněnské, 2007. 92 s., ISBN 978-80-239-7366-2.
- JANÁK, Jan. *Kostice. Dějiny a lidová kultura*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1991. 229 s., ISBN 80-85048-37-X.
- JAVOROVÁ, Ludmila. *Kostel sv. Cyrila a Metoděje BRNO – ŽIDENICE 1935 – 2005*. Brno: Římskokatolická farnost u kostela sv. Cyrila a Metoděje, 2005. neustránkováno.
- KOLÁŘ, Václav. *Kostel sv. Cyrila a Metoděje v Brně - Židenicích 1935-1995: sborník příspěvků k dějinám kostela a náboženského života ve farnosti*. Brno: Knihař, 1995. 121 s., ISBN 80-901924-1-6.
- KOLEKTIV autorů. *Církevní procesy padesátých let*. Editor Jan Stříbrný. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. 278 s., ISBN 80-7192-797-X.
- KOLEKTIV. *Ilustrovaný encyklopedický slovník I. díl*. Praha: ACADEMIA, 1980. 976 s., ISBN 21-044-80.
- KOLEKTIV. *Ilustrovaný encyklopedický slovník II. díl*. Praha: ACADEMIA, 1981. 960 s., ISBN 21-080-81.
- KRÁTKÝ, Stanislav. *K plnosti*. Brno: Cesta, 2004. 194 s., ISBN 80-7295-064-9.
- KRATOCHVÍL, Antonín. *Žaluji 1. Stalinská justice v Československu*. Praha: Česká expedice, 1990. 277 s., ISBN 80-900123-0-2.
- KRATOCHVÍL, Antonín. *Žaluji 3. Cesta k Sionu*. Praha: Česká expedice, 1990. 276 s., ISBN 80-900123-2-9.
- POULÍK, Josef. *Mikulčice*. Praha: Olympia, 1974. 103 s., ISBN 27-075-74.
- RUPNIK, Jacques. *Dějiny Komunistické strany Československa: Od počátků do převzetí moci*. Praha: Academia, 2002. 283 s., ISBN 80-200-0957-4.

TAJOVSKÝ, Vít Bohumil. *Člověk musí hořeti (rozhovor Aleše Palána a Jana Paulase)*. Torst: 2001. 610 s., ISBN 80-7215-126-6.

VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev zkoušená 1*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. 255 s., ISBN 80-7192-891-7.

VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev bojující 2*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. 466 s., ISBN 978-80-7192-892-8.

VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev vězněná 3*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. 343 s., ISBN 978-80-7192-893-5.

VAŠKO, Václav. *Neumlčená I: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990. 272 s., ISBN 80-7113-035-4 a 80-7113-000-1.

VAŠKO, Václav. *Neumlčená II: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990. 266 s., ISBN 80-7113-035-4 a 80-7113-001-X.

VODIČKOVÁ, Stanislava. *Uzavírám vás do svého srdce: Životopis Josefa kardinála Berana*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2009. ISBN 978-80-87211-16-8. a Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-189-5.

Články ze sborníků a časopisů

PLACHÝ, Jiří. Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta a její studenti v polovině 50. let 20. století z pohledu Státní bezpečnosti. In: FIAMOVÁ, Martina a Pavol Jakubčín (eds.), *Prenasledovanie cirkvi v komunistických štátoch strednej a východnej Európy. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislava 30. september-2. október 2009*. [on line], Bratislava: Ústav pamäti národa, 2010. 684 s., ISBN 978-80-89335-28-2. [cit. 2015-03-04]. Dostupné na: http://www.upn.gov.sk/publikacie_web/prenasledovanie-cirkvi.pdf

JOHN, Roman. Valdice a osudy politických vězňů 1948 – 1989. *Paměť a dějiny. Revue pro studium totalitních režimů*. [online], Praha: Ústav pro studium totalitních režimů České republiky. Roč. III, č. 4, 2009, s. 105 - 113. ISSN 1802-8241. [cit. 2015 - 18 - 04]. Dostupné na: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad0904/105-113.pdf>

Internetové zdroje

Farní vikář. [online], autor neuveden, poslední editace 27. 3. 2015 [cit. 2015 - 05 - 12]. Dostupné na: http://cs.wikipedia.org/wiki/Farn%C3%AD_vik%C3%A1%C5%99

Vězeňské tábory v jáchymovských uranových dolech. [online], autor uveden jako (kp). [cit. 2015 - 07 - 04]. Dostupné na: <http://www.politictivezni.cz/pracovni-tabory-pri-uranovych-dolech.html>

Valdice - Kartouzy. [online], autor uveden jako (ml, kp). [cit. 2015 - 08 - 14]. Dostupné na: <http://www.politictivezni.cz/veznice-valdice.html>

Novoroční projev prezidenta ČSSR Václava Havla. [on line], autor neuveden. [cit. 2016 - 03 - 14]. Dostupné na: http://vaclavhavel.cz/showtrans.php?cat=projevy&val=327_projevy.html&typ=HTML

Ostatní zdroje

Codex iuris canonici: auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus. Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny: latinsko-české vydání s věcným rejstříkem [z latiny přeložil Miroslav Zedníček] Praha: Zvon-České katolické nakladatelství, 1994. ISBN 80-7113-082-6.

ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 231/48 Sb. ze dne 6. října 1948 na ochranu lidově demokratické republiky. In: *Sbírka zákonů*. 1948, částka 85.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 - Rodný a křestní list Františka Baťky**
Zdroj: Kronika narozených obce Kostice, sv. VIII., str. 249, vedená od 1. 1. 1913 do 18. 12. 1934
- Příloha č. 2 - Vlastní životopis Františka Baťky ze sedmdesátých let 20. století**
Zdroj: Osobní pozůstalost Františka Baťky, uložena a k dohledání u autora práce
- Příloha č. 3 - Dopis alumnům od regenta Karla Skoupého**
Zdroj: Osobní dokumentace Zdeňka Charouze
- Příloha č. 4 - Dopis Františka Baťky z totálního nasazení v Enzesfeldu do alumnátu**
Zdroj: Osobní dokumentace Zdeňka Charouze
- Příloha č. 5 - Fotografie průvodu na primiční mši svatou Františka Baťky**
Autor neznámý. Zdroj: Osobní pozůstalost Františka Baťky, uložena a k dohledání u autora práce
- Příloha č. 6 - Fotografie novokněze Františka Baťky**
Autor neznámý. Zdroj: Osobní pozůstalost Františka Baťky, uložena a k dohledání u autora práce
- Příloha č. 7 - Oslavná báseň na primicianta I.**
Autor Roska Horáková, Lanžhot. Zdroj: Osobní pozůstalost Františka Baťky, uložena a k dohledání u autora práce
- Příloha č. 8 - Oslavná báseň na primicianta II.**
Autor Roska Horáková, Lanžhot. Zdroj: Osobní pozůstalost Františka Baťky, uložena a k dohledání u autora práce
- Příloha č. 9 - Jmenování Františka Baťky II. kooperátorem v Měříně.**
Zdroj: Osobní pozůstalost Františka Baťky, uložena a k dohledání u autora práce
- Příloha č. 10 - Opis kázání Františka Baťky z 26. 12. 1949 v Bohdalově (3 strany)**
Zdroj: Národní archiv, *fond Státní soud*, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno
- Příloha č. 11 - Zápis o výpovědi Antonína Klimeše z 27. prosince 1949**
Zdroj: Národní archiv, *fond Státní soud*, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno
- Příloha č. 12 - Rozsudek Státního soudu v Praze ze dne 1. srpna. 1950 (4 strany)**
Zdroj: Národní archiv, *fond Státní soud*, sp. zn. Or I/VII 81/50, nezpracováno

- Příloha č. 13 - Hlášení ke kázeňskému řízení ze dne 12. října 1951**
Zdroj: Národní archiv, *fond Správa Sboru nápravné výchovy*, osobní spis - Bařka Frantiřek, nezpracováno
- Příloha č. 14 - Usnesení Státní prokuratury v Praze ze dne 13. října 1951**
Zdroj: Národní archiv, *fond Správa Sboru nápravné výchovy*, osobní spis - Bařka Frantiřek, nezpracováno
- Příloha č. 15 - Źádost o povolení návřtvy ve věznicí Mírov**
Zdroj: Národní archiv, *fond Správa Sboru nápravné výchovy*, osobní spis - Bařka Frantiřek, nezpracováno
- Příloha č. 16 - Výpis evidence návřtv vězně Frantiřka Bařky ve věznicí Mírov**
Zdroj: Národní archiv, *fond Správa Sboru nápravné výchovy*, osobní spis - Bařka Frantiřek, nezpracováno
- Příloha č. 17 - Usnesení komise pro podmínečné propuřtění ze dne 19. 5. 1954**
Zdroj: Národní archiv, *fond Správa Sboru nápravné výchovy*, osobní spis - Bařka Frantiřek, nezpracováno
- Příloha č. 18 - Prohlášení o mlčenlivosti Frantiřka Bařky ze dne 22. 5. 1954**
Zdroj: Národní archiv, *fond Správa Sboru nápravné výchovy*, osobní spis - Bařka Frantiřek, nezpracováno
- Příloha č. 19 - Potvrzení o podmínečném propuřtění na svobodu ze dne 22. 5. 1954**
Zdroj: Národní archiv, *fond Správa Sboru nápravné výchovy*, osobní spis - Bařka Frantiřek, nezpracováno
- Příloha č. 20 - Dopisy z Biskupské konzistoře v Brně ohledně ustanovení do služby**
Zdroj: Osobní pozůstalost Frantiřka Bařky, uložena a k dohledání u autora práce
- Příloha č. 21 - Fotografie kostela sv. Cyrila a Metoděje v Brně - Źidenicích**
Autor neznámý. Zdroj: JAVOROVÁ, Ludmila. *Kostel sv. Cyrila a Metoděje BRNO – ŹIDENICE 1935 – 2005*. Brno: Římskokatolická farnost u kostela sv. Cyrila a Metoděje, 2005, nestránkováno
- Příloha č. 22 - Fotografie oltáře kostela sv. Cyrila a Metoděje v Brně – Źidenicích**
Zdroj: JAVOROVÁ, Ludmila: *Kostel sv. Cyrila a Metoděje BRNO - ŹIDENICE 1935 – 2005*. Brno: Římskokatolická farnost u kostela sv. Cyrila a Metoděje, 2005. Foto V. Kobza, V. Kolář, T. Kolář
- Příloha č. 23 - Fotografie biskupa Karla Skoupého před oltářem kostela sv. Cyrila a Metoděje v Źidenicích z doby své internace v Źernůvce u Tiřnova**
Autor neznámý. Zdroj: Osobní pozůstalost Frantiřka Bařky, uložena k dohledání u autora práce a Spisovna Římskokatolického farního úřadu Brno-Źidenice, *Pamětní kniha farnosti Brno-Źidenice a Juliánov*, s. 49
- Příloha č. 24 - Dopis Frantiřka Bařky na MěNV Brno ze 7. ledna 1971**
Zdroj: Osobní pozůstalost Frantiřka Bařky, uložena a k dohledání u autora práce

- Příloha č. 25 - Dopis ředitele sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury v Praze biskupovi Karlu Skoupému**
Zdroj: Osobní pozůstalost Františka Baťky, uložena a k dohledání u autora práce
- Příloha č. 26 - Vstupní žudro do budovy farního úřadu v Mikulčicích**
Autor fotografie Eva Fialová, dne 7. března 2015
- Příloha č. 27 - Dopis Františka Baťky generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ Gustávu Husákovi**
Zdroj: Osobní pozůstalost Františka Baťky, uložena a k dohledání u autora práce
- Příloha č. 28 - Odpověď Františku Baťkovi z ÚV KSČ ze dne 22. ledna 1973**
Zdroj: Osobní pozůstalost Františka Baťky, uložena a k dohledání u autora práce
- Příloha č. 29 - Freska v presbytáři kostela sv. Stanislava v Kunštátě**
Zdroj: Osobní fotodokumentace Milivoje Husáka
- Příloha č. 30 - Fotografie kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mikulčicích**
Autor fotografie Eva Fialová, dne 7. března 2015
- Příloha č. 31 - Fotografie obětního stolu kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mikulčicích**
Autor fotografie Eva Fialová, dne 7. března 2015
- Příloha č. 32 - Fotografie presbytáře kostela Nanebevzetí Panny Marie**
Autor fotografie Eva Fialová, dne 7. března 2015
- Příloha č. 33 - Jmenování Františka Baťky papežem Benediktem XVI. kaplanem Jeho svatosti**
Zdroj: Osobní pozůstalost Františka Baťky, uložena a k dohledání u autora práce
- Příloha č. 34 - Oslavy šedesáti let kněžství v kapli Domova sv. Alžběty na Žernůvce**
Autor fotografie Vít Kobza, dne 14. července 2007
- Příloha č. 35 - Fotografie Františka Baťky v Domově sv. Alžběty na Žernůvce**
Autor neznámý, dne 7. srpna 2007
- Příloha č. 36 - Smuteční oznámení o úmrtí Mons. Františka Baťky**
Zdroj: Soukromá dokumentace autora práce
- Příloha č. 37 - Fotografie z posledního rozloučení s Mons. Františkem Baťkou**
Autor fotografie Richard Bouda, dne 25. června 2008
- Příloha č. 38 - Fotografie smutečního průvodu z kostela sv. Mikuláše na hřbitov v Kosticích,**
Autor fotografie Richard Bouda, dne 25. června 2008

č. 873

Rodný a křestní list.

Republika Československá.

Biskupství: *Domo*

Okresní politická správa.

Děkanství: *Fosiovi*

Ze zdejší matiky narozených a pokřtěných Tom. VIII pag. 219 se tímto úředně dokazuje, že léta Páně:

Fara: *Franconi*

tisíciho *centi* stého *stovátědvacátého*

dne *1922* dne *2. prosince (2. 12.)* zde v

domě číslo *269* narozen a dne *3. prosince 1922* od *far. br. Blažka*

dle římsko-katolického obřadu pokřtěn byl:

Fosiovi

Jméno křtěncovo	Nábožensví	Manželský, nemanželský, syn neb dcera	Otec:	Matka:	Kmotří	Asistentkou byla
<i>Frančišek</i>	<i>římoxo</i>	<i>manžel.</i>	jeho křestné a rodinné jméno, stav, bydliště a náboženství, pak jeho otce křestné a rodinné jméno, stav a bydliště a jeho matky jméno a příjmi	její křestné jméno, náboženství a zdalíž vdána jest či svobodna, neb vdova, pak jejího otce křestné a rodinné jméno, stav a bydliště, a její matky jméno a příjmi	jméno, stav a bydliště	
	<i>katol</i>	<i>syn</i>	<i>Bátka Frančišek, dít. míř. m. staří v rosovci, manželský syn Jara Jukky, chutypníka v Fosiovič u byj voj. Frančišek Grabusie.</i>	<i>Anna, manželka dcera Frančiška Trákaoy, polníka ve Franoničel inavob. učitel a bývalý voj. Frančišek v Fosiovič. Linha.</i>	<i>Kaici Řehová</i>	<i>Anna Šumbávrová z Fosio.</i>

Důkazem toho buďiz můj vlastnoruční podpis a pečeť úřední.

Ant. Hladký, farar.

Dáno v *Franconi* dne *20. května 1923.*

Občanská úředna v Brna

Příloha č. 1 – Rodný a křestní list Františka Baťky

Pocházím z dělnické rodiny. Otec byl posunovačem na dráze. Pro nemoc byl v roce 1940 předčasně pensionován. Mám tři sourozence. Dvě sestry a jednoho bratra. Sestry pracují v JZD a bratr na dráze.

Obecnou školu jsem navštěvoval v rodné obci. Po ukončení 5. třídy jsem začal studovat klasické gymnasium na Velehradě. V roce 1940 jsem maturoval. Po maturitě jsem vstoupil na bohoslovecké učiliště v Brně. V listopadu 1942 jsem byl "totálně" nasazen. Pracoval jsem v Enzesldu /Rakousko/ jako sklenářský dělník.

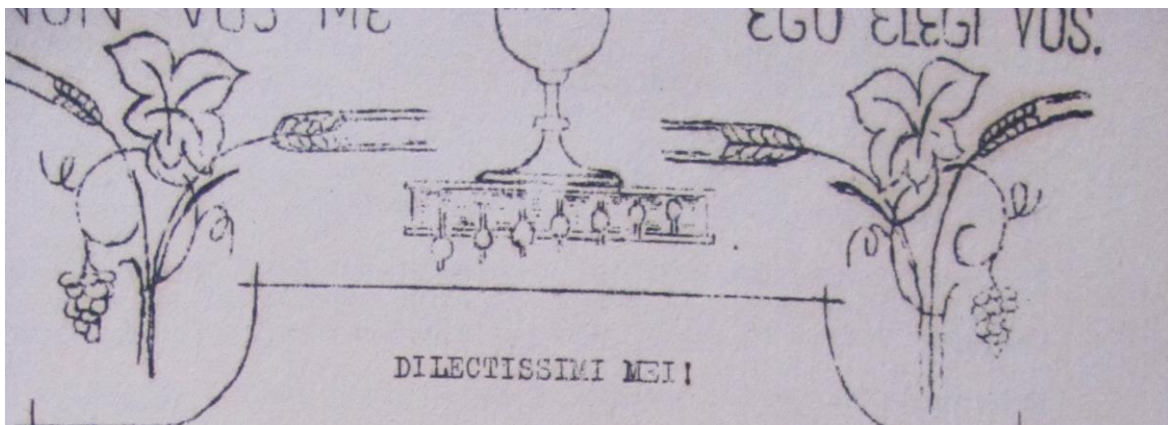
Po ukončení druhé světové války jsem dokončil bohoslovecké studium. V roce 1947 jsem byl jmenován kooperátorem v Měříně. Na počátku roku 1949 jsem se tam stal administrátorem. V říjnu 1949 jsem byl přeložen jako administrátor do Bohdalova. V prosinci 1949 jsem byl zajištěn na základě udání, které se převážně nezakládalo na pravdě. V roce 1950 odsoudil mne Státní soud v Praze na šest let žaláře. Po dobu svého pobytu ve vězení jsem pracoval jako stolař, sklenář, soustružník, v prádelně. Proti mému chování ze strany nadřízených nebylo žádných stížností. V roce 1954 byl mně zbytek trestu změněn na trest podmíněčný. Po návratu z vězení jsem byl přijat do duchovní správy. Nastoupil jsem jako kooperátor v Brně - Židenicích. 1969 jsem se stal v Brně - Židenicích administrátorem. V roce 1968-69 jsem žádnou politickou činnost nevyvíjel. V roce 1970 jsem byl částečně rehabilitován Krajským soudem v Brně. Tuto rehabilitaci potvrdil Nejvyšší soud v Praze a v roce 1971 mně byla poskytnuta peněžitá náhrada.

V dubnu 1971 jsem byl přeložen jako administrátor do Mikulčic

1.10.1972 jsem byl přeložen jako administrátor do Slavonic.

Podotýkám, že jako kněz jsem nikdy žádnou politickou činnost nevyvíjel, nebyl jsem příslušníkem žádné politické strany, poněvadž můj názor je, že kněz je pro všechny.

Pokud se týká mého postoje k lidovědemokratickému zřízení, mohu s klidným svědomím prohlásit, že je a byl vždycky kladný, i když o mně z různých míst byl tvrzen opak. Dále uvádím, že v mých osobních spisech jsou různá tvrzení, která mne stavějí do nepříznivého světla, která se však nezakládají na pravdě a jsem ochoten kdykoliv o nich podat vysvětlení.

Doba svatopostní postupuje, příští neděli přejde v tempus passionis a brzy nato vyvrcholí v posvátné třidenní, kdy církev v bolu, soucitu a kajícím se pohříží v nevyslovitelné utrpení božského Spasitele. Tuto liturgii snad nejživěji prožívám v době vlastního utrpení, jmenovitě letos, kdy dle občasných zpráv v tisku válka vyvrcholuje a v důsledku toho vrcholí útrapy celých národů. Co nás může potěšit, posílit a zachránit? In cruce salus! Nosím teď stále u sebe kříž, když zazní sirény na poplach, políbím jej v důvěře a ve sklepě se za detonací až tam slyšitelných tím vroucněji modlím bolestný růženec. In Te, Domine, speravi! Často vzpomínám na sv. Pavla, který vyznává, že pro modlitby věřících ze všech nebezpečností vytrhl jej Pán. A proto v těchto dobách tím častěji, vroucněji a upěnlivěji aremus pro invicem. Také se již blíží svátek naší nebeské Ochránčyně, Bolestné Matky Páně. Letos o jejím svátku mám mít duchovní promluvy k mládeži. Než snad ve sv. týdně se mi podaří, abych zajel do Sloupu a tam znova Vás všechny, ustav celý i sebe odporučil její ochraně a jí zasvětil. A stejně 19. t. m. v tísní své se utěchem k sv. Josefu a mši sv. za Vás obětovanou buďme se doprošovatí Božího milosrdenství, aby brzy náš zármutek se proměnil v radost.

Blízké svátky velikonoční nebudou snad letos radostné ani jásavé, ale přeji Vám z celé duše, aby zato byly hodně milostiplné. Všecky zahrnuji do svých modliteb, ale zvláště ty z Vás, kteří jste na místech velice ohrožených. ☺

Co nejvroucněji Vás pozdravuje

Váš

regens.

NAŠI MILÍ BOHOSLOVCI!

Poslední dobou vzpomínáme na Vás častěji a intenzivněji než kdy před tím a to nejen, když v 9. večer hlas zvonků zastaví naše kroky a svolává celou naši velkou rodinu, ale i přes den, v kapli i venku, nahoře i v krytě, neboť nadcházející chvíle připomínají eschatologické doby o nichž čteme v evangeliu:

ENZESFELD, 21. I. 1945. F. X. Bařka.

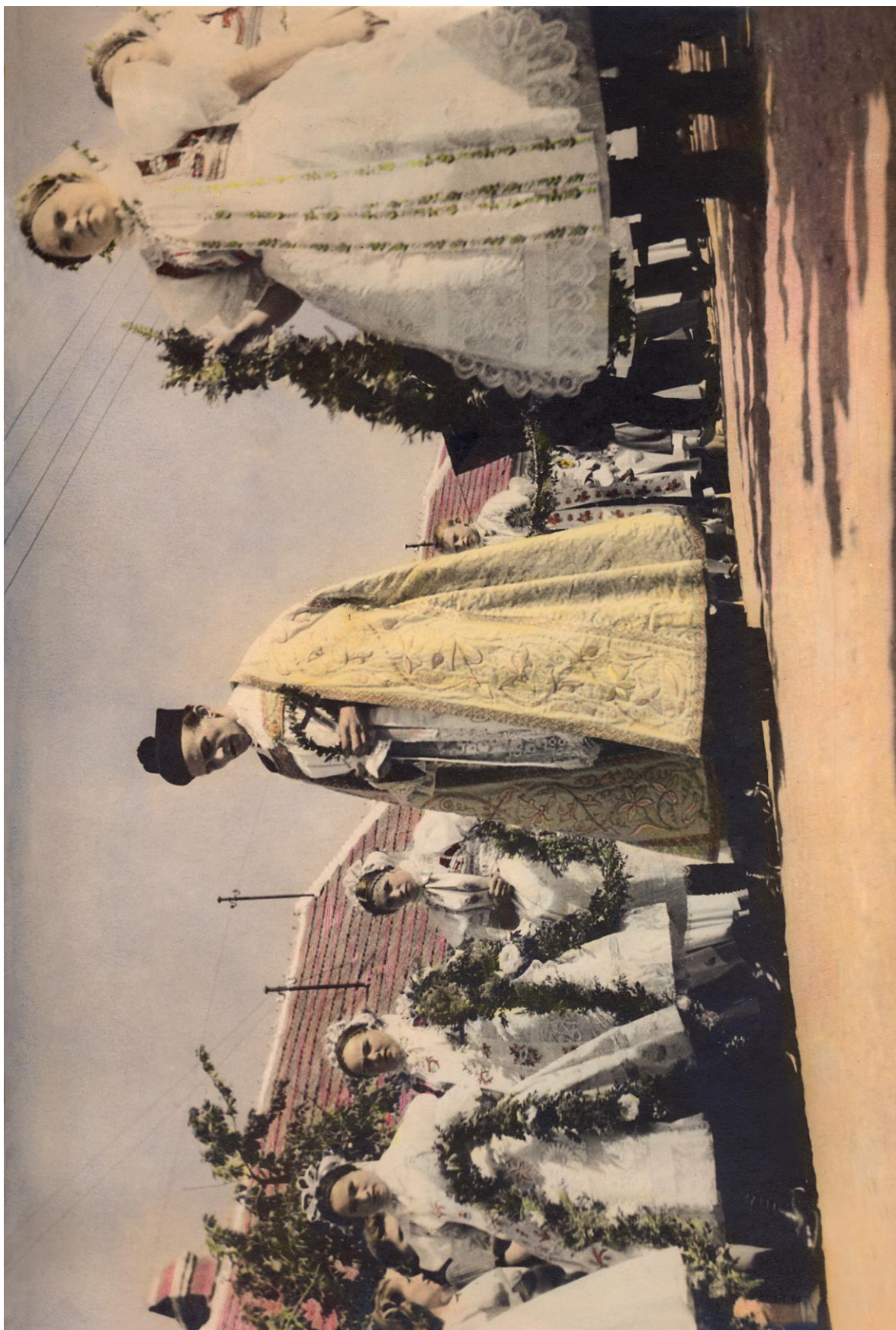
26 měsíců ůijí již mimo alumnát a netrpělivě ěekám na den návratu. Naposled jsem Váš navštěvil o vnoci, v roce 4š. Letos jsem byl nucen ztrvat vánoce zde. První vánoce daleko od vlasti, daleko od rodného domu.

Štědr veěer jsme si udělali téměř jako doma se vřemi zvyky a obyěej. Na stole stl vnoěn stromek, pod stromkem betlém, cel světnice vyzdobena chvojem a jmelm. A v tento svat veěer nesl se nad celm lgrem, tam, kde obyěejn je slyšet jen šlgry a klen, velebn zpěv ěeskch koled. - Sotva jsme vyřli na plnoěn dolehla k nařemu sluchu tlumen, ale prece jasn melodie nesmrteln psn: Tich noc, svat noc... Ćim blíže ke kostelu, tm mohutněji a velebnji zněly ony akordy. U kostela, kter stojí nad Enzesfeldem, stála kapela, kter msto vyzvánění hrála kaŹdch pět minut jednu sloku on koled. Krsn a do jmav zvyk. - O půl 11. hod. na BoŹ narozen měli jsme mř sv. s ěeskm zpěvem. Aěkoliv polovina Ćech byla doma, byl kostelík obsazen do posledního msta, coŹ se nestává nikdy.

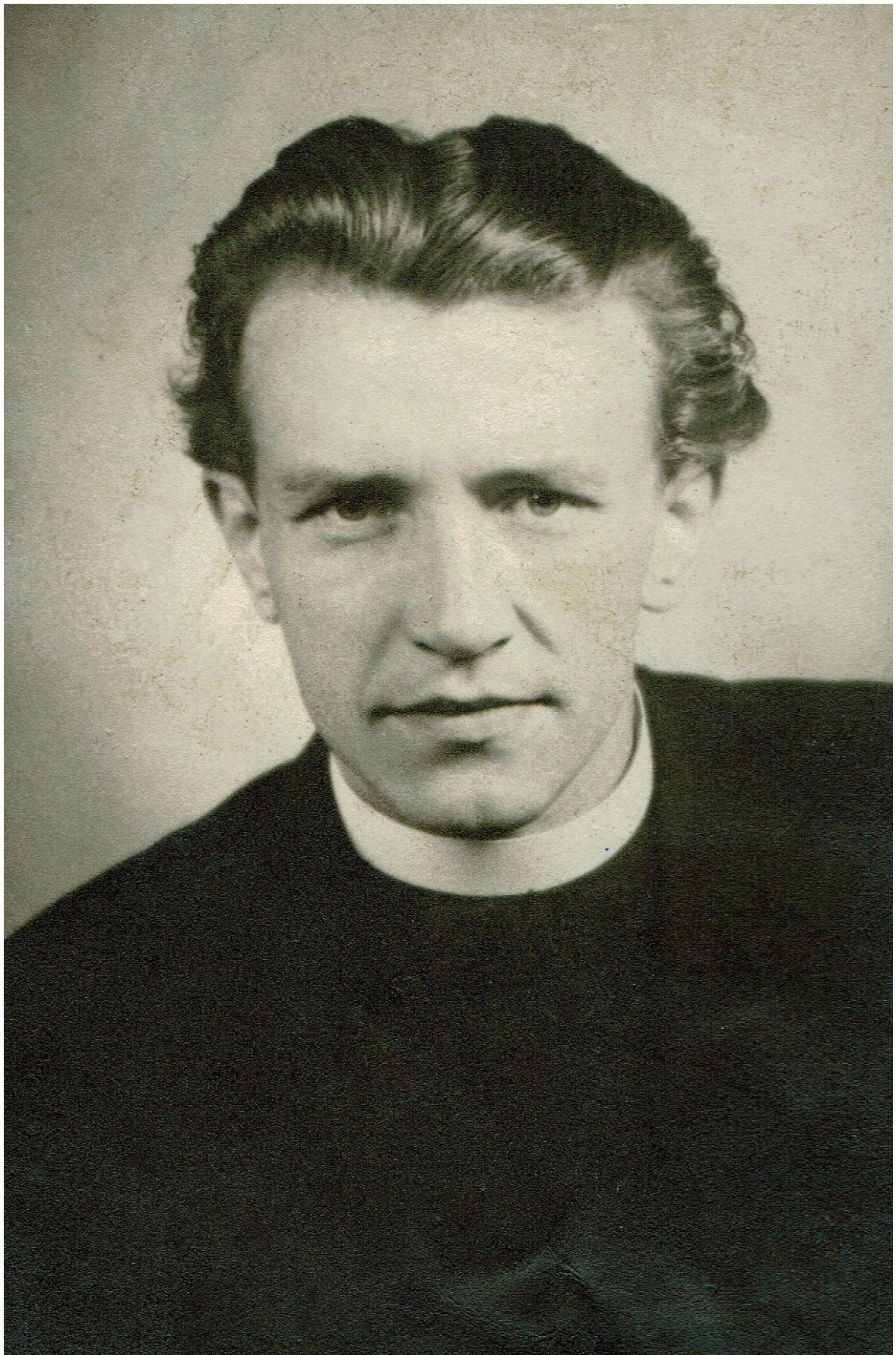
Vzpomínám: Moji kolegové mají již jen krěek ke stupněm oltáře, zatím co já jsem uvzl na mrtvm boŹ a ěekm. Zatím co oni naslouchj přednáškám, poslouchám rouhání a klen. Zatím co oni studují, pracují jako jeden z tisíc proletářů, ěasto v zimě. KdyŹ oni sp, zaěnm j teprve se věnovat vlastnímu J a pracím s ním spojenm: psan, ěetb, malbě a modlitbě. Prostředí nejblíží, totiž m světnice, je opravdu prijemn, ěist a utuln. Hoří jsou teŹ snesitn i kdyŹ by si ěhtěli někdy více vyhodit z koptka. Prsn řád, který panuje na nař světnici, je v tom brz. V poměru k jiným, mám za zde opravdu dbre.

SCHWEIDNITZ 21. I. 1945. A. Šbgner.

Źe Ti budu odpovídati za takových poměrů, kter zde nyní panují, jeřtě před týdnům jsme nikdo neměli sebemenř tuřeni. Nez bývá nm nic jiného, neŹ se obrtt v pln důvěře k Bohu a prosit jej, by nás chránil vřeho hrozícího nebezpeě. Ćci Ti

Příloha č. 5 – Fotografie průvodu na primiční mši svatou Františka Baťky

Příloha č 6 – Fotografie novokněze Františka Baťky

Línka 5. února 1947.

Velebný name.

Když přichází syn z dalekého světa,
má jej každý s radostí vítat.
A my přitavíme vás, práce nám radost svou,
všechny přicházejte jako nový pluk Brat.

Vás domor, rodina, rodina dělána objímá, pas mile,
my všichni chceme radostí tvou vaše chvilky.
By prosi probděle nad knihami pravá Ježíše - Krista,
kter nám odmění láska vaše a světa čistá.

Přijměte tu lásku a svět, ať se práci nejmilější,
za dar ten, vzpomínáte na nás při první naší oběti nejsvětější.
hodlete se za domor, za pláť milou naši,
by jsme pro ně žili horavou, Slava i Cíři.

By budem. Zola prosit s vámi,
by Bůh ať vaše republiku posílá nám.
Která nás vaše přimoci uslyší Bůh vaše i naše vrací modlení
by byla vaše straha pláť rájem na zemi.

Paula Horáková,
Lina L.

Milý velebný pane!
~~Milý pane primiciante.~~

5. července 1944

Dnes na den svätou Solunagi, Slovanských to nerozvětlu
poslal vás Bůh milostivý v apoštolskou cestu.
Na cestu to naši vlasti našlapanou Cyrilou a Methodem,
aby přimě, které pěstovali, narostlo plodem.

Plod plodů a byli hříšní, bojně vlasti strachem bují,
Bůh však miluje nás pánů rodě vždy české matky ještě dobře svým rodi.
Synové ti přicházejí radostmi i přetá slávu,
jdem za Kristem, jdem tou cestou pravou.

Milý pane primiciante, ještě jedním fakomým synem,
my mamičky budete hrdati, na přelom syna - bratra pravem,
neb váš syn přesel s cestou na kterou jsi. Bůh sobal,
naštrahy přivsta i plodem náležitě let psalal.

by přichmi naši rodáci radost máme v práci i h'ei,
když se nás chtěl by nám ruka stisknout a říci,
poslaní, pdraní přimě h'ei, rečt' nám dá Bůh milý
by ještě přimě, mysok a přitěně, rest h'ei - maper Kristem svým.

Anna Kouřová
Ladislav

c) Si confessorius, IGNORANS RESERVATIONEM, poenitentem a censura ac peccato absolvat, absolutio censurae valet, dummodo ne sit censura ab homine aut censura specialissimo modo Sedi Apostolicae reservata (Can. 2247 § 3 C. I. C.).

In omnibus dictis casibus potest res deferri ad Episcopum, qui vel vigore speculatum facultatum necessaria disponet vel rem ad Sanctam Sedem transmittet.

Si infirmis assistes, vigore can. 468 § 2 C. I. C. facultatem habes, eis concedendi benedictionem apostolicam cum indulgentia plenaria in articulo mortis, secundum formam a probatis liturgicis libris traditam, quam benedictionem impertiri ne omittas.

Praeterea Te in Domino gravissime admonemus, ut vitam modestam et Sacerdote dignam agas, in studia sacra diligenter incumbas, collare et tonsuram semper deferas atque vestibus quoad formam et colorem gravitati et modestiae clericali — ordini Tuo — convenientibus utaris, omnia que prudenter ac sollicitè vites, quae auctoritatem et famam Tuam laedere possent, et praecipimus, ut e loco, cui qua Cooperator adscriptus es, quousque Tecum aliter dispositum non fuerit, absque scitu Nostro proprio motu aut alterius cuiuscumque instantia, recedere non praesumas.

Accuratissimam porro iniungimus Tibi Constitutionum Synodalium observationem. Idque in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Datum BRUNAE, die 31. Julii 1947.

.....
Cancellarius.

CAROLUS,

DEI ET SEDIS APOSTOLICAE GRATIA
EPISCOPUS BRUNENSIS,
SS. THEOLOGIAE DOCTOR ETC.

DILECTO NOBIS IN CHRISTO DOMINO

R. D. Francisco Baťka, Neporesbytero e Tvrđonice

qua II. Cooperatorii in Měřín

SALUTEM ET BENEDICTIONEM A DOMINO!

Praesentibus huius facultatem Tibi in Domino impertimus, ut penes ecclesiam parochialem in Měřín inde a die 1. mensis Augusti 1947 qua Cooperator sub proprii Parochi moderamine curam animarum exercere et Sacramenta aliaque munia parochialia rite ac debite administrare possis ac valeas. In specie vero Tibi ad

Církev a svět
odměna světa, zázraky v církvi fyzické
zázraky mravní charita

Sv. Štěpána
Bohdalov 1949

Ještě nedoznělo jasavé gloria andělů na betlémskou jeskyni, ještě nedozněl jásot pastýřů na nivách betlémských a církev dává zaznět vážnému hlasu Spasitelovu: Protož Vy zákoníci a fariseové, posílám k Vám proroky a moudré, učitele zákona a některé z nich zabijete a ukřižujete, některé z nich budete bičovati ve svých synagogách a pronásledovati z města do města... Už samy ty chudické jesličky hovoří brzkou řečí. To odkáže jednou Kristus svým pomocníkům a následníkům, co jeho samého přivítalo na tento svět. Příkoří, nepochopení, nepoznání světem. Toto všechno čeká Vás, pokorní rybářové jdoucí do celého světa ve svých hrubých dělnických šatech, s tvářemi větry ošlehanými, to Vás vše očekává až budete obcházet vesnice a města se znamením spásy ve vašich rukou. A nepředpovídá apoštolům Spasitel nic jiného, než co předpověděl sám sobě, když se naposled ubíral do Jerusalema: "Vydán bude syn člověka pohanům a bude posmíván, poplván."

Pečlivě vždy církev plnila svatý odkaz svého zakladatele: "Učte všechny národy." Zástupy kazatelů, církevních spisovatelů a učitelů, školy zbudované církvi o tom svědčí. A proč to vše církev dělá? Z lásky k člověku a z poslušnosti k svému mistru. A kněží, ti pomocníci nástupců svatých apoštolů, kteří svým přímým a nesmlouvavým slovem vystavují se nebezpečí, že upadnou v nemilost a ztratí svobodu a snad ještě víc, ne na posledním místě toto vše dělají z lásky k milovanému národu, o čemž ze zoufalou jistotou vědí, že nepůjde-li podle o něch slov, půjde ke svému hrobu k vlastní záhubě.

Co pomůže člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši škodou utrpěl? praví Spasitel. Stejně jako on přišel na svět, aby spasil duše, tak také církev jde v jeho slépějích, aby spasila duše. A spasí je tím, že jde k Němu, který je jediná cesta, pravda a život. Církvi tečkou věřícím všechny prameny milosti, teče spásonosná pravda, která jediná může vést k jistému cíli. Sv. Augustin praví: Zničte blud a milujte člověka bloudícího... a to jsou slova, která se vztahují na každého věřícího. Slova jako by byla určena na naše poměry, na naši dobu. Zničte blud a milujte bloudícího. Láskou snaží se církev získávat bloudící, nemá v nenávisti ty, kteří hází po ní kamením a blátem, ano miluje tyto syny bloudící, nedbá obtíží a hlásá pravdu Bohem zjevenou.

"Víru jsem si zachoval" volá radostně sv. Pavel na konci svého života. To je pro církev jediná a nejsladší odměna, může-li si říci, že víru zachová svým věřícím. Stálo jí to sice hodně obětí a krve, ale na to vše nedbá a šíří a hlásá ji stále do celého světa. A nejen na poli náboženském vynikla církev, kolik měla ve svých řadách vědců, vynálezců, kolika národům zachránila život, kolika národům založila jejich kulturu? I náš národ je jeden z těch, který s za svoje bytí, za svou kulturu, za vše velké na co v minulosti s obdivem patříme, vděčí církvi. Toto je skutečnost a pravda, a nezmění ji ani sebestnešmyslnější překrucování dějin. A hledejme nyní, jakého vděku se dostalo církvi za celou dobu jejího působení. Budeme listovat v naučných slovicích. Najdeme jen ty nejnějnější zmínky, stručné tak zachycené, že už to muselo být. Budeme listovat v učených spisech. Setkáme se pouze tu a tam se suchou poznámkou, ale ani stopy po pocitu vděčnosti pracovníkům evangelia. Půjdeme snad do sadů na náměstí, a budeme hledat pomníky vděčnosti církvi? Nadarmo bychom se namáhali, marně tyto hledali. Pomníky hlásající veliké činy církve. My půjdeme hledat ohlas poctivé práce církve. Půjdeme

tam, kam nám naznačil Spasitel, když předpovídal své utrpení. Tam, kde se církev spílalo, tam hledejme její pomníky. Listujme v dějinách mučedníků pro víru a tam najdeme věkovité, nikým nepopírané pomníky zásluh církve a tam najdeme také jak Bůh dovedl odměnit poctivé dělníky jeho slova, palmou mučednickou. Jsou to tisíce jmen, dlouhé řady hrdinů, kteří začínají svatým Štěpánem a končí tím, který včera nebo dnes dodýchal ve vězení nebo na popravišti pro jméno Kristovo. Okovy a pronásledování, ohně a meč to bývala a je odpověď světa na láskyplné snahy církve. "Mezi své přišel a oni ho nepřijali". Těžko a nerad svět přijímá slova Kristova a zvláště v některých zemích.

X Rád předhazuje svět církvi, že Kristu by věřil, ale církvi, že věřit nebude. I u nás jsou mnozí, kteří se Kristem ohánějí, na Krista se odvolávají ale podřívají a bouřají jeho církev, spíná a hanobí svatého Otce, který je nástupcem Krista na zemi a Vatikan, jeho sídlo mu by nejraději srovnali se zemí. Při tom všem ještě prohlašují, že jsou věřící a dobří katolíci. Je to pokrytectví, falše a špinavost, která je možná jenom u těch, kteří jí užívají. Jak může ten, který vraždí syna, dokazovat, že miluje otce? Jak může milovat Krista ten, kdo nenávidí jeho služebníky, jimž slíbil on, že bude s nimi až do skonání světa. Jak může milovat Krista ten, který pronásleduje biskupy, nástupce apoštolů, který je osocuje a spíná, nazývá zradci a nepřáteli národa, jenom aby je zbavil důvěry lidu.

Není k tomu potřeba velkého přemýšlení, aby se uhodl úmysly těch to svědců. Ze to je, že se toto děje to člověka nemrzí. Je to už uděl církve a mrzí a bolí, že je dosti těch, kteří naletí, kteří se dají oklamat, kteří se dají svěst, kteří si dají zavázat oči.

A kdyby církev ničím jiným nemohla prokázat svoji pravost než tím, že bylo proti ní vždy bojováno, at skrytě nebo otevřeně, stačilo by to abychem v ní poznali dílo Kristovo. Církev však nese jiné neklamné znaky svého božského poznání. Znáte je anebo měli byste je znát. O těch si promluvíme někdy jindy.

Dnes se zastavíme u znaku, který bývá nejvíc do očí. Aby snáze uvěřili ti, kdož jsou voláni, a snáze uvěřili ti, k nimž zaznívá výstražné slovo boží, dostala církev moc konati zázraky. Kde jinde najdeš na světě společnost, která se může chlubit touto mocí. Jmenujte mně alespoň jeden zázrak, který se udal někde jinde než v církvi, než na přímluvu církve nebo moci církve. V prvních dobách křesťanských, kdy se církev probíjela z nepatraných začátků sevřenými šiky nepřátel, tehdy Duch sv. přímo omilostnoval věřící ke konání zázraků. A když vyšla církev z katakomb ubylo zázraků, ale nezanikly. V každé době, v každém století a osmělím se jít tak daleko, že řeknu v každém roce děly se a dějí se zázraky ve světě. Kolik je míst, o kterých se mluví a píše jako o místech zázračných. Kdo neslyšel ještě slovo Lurdy, Fatima & Tam dějí se zázraky před očima lékařů a vědců, zázraky doložené fotografiemi, protokoly a rentgenovými snímky. A nejsou tato místa osamělá, kde prorazí na venek ohnivě boží moc skrytá v církvi.

Zázraky dokazoval Kristus své božství, zázraky dokazuje a potvrzuje církev své božské poslání. Může dát jasnějšího a hmotnějšího důkazu nad zázrak? Zázrak musí přesvědčit každého kdo má dobrou vůli. A přece se církvi nevěří, a nevěří se jí proto, že by se muselo dle jejího učení žít. A tu přicházejí ti, kteří chtějí místo Boha řídit osudy národů a říkají jako tehdy ti, kteří Krista odsuzovali na smrt, když vzrslil Lazara z mrtvých: "Co uděláme, nebot tento činí mnoho zázraků". Co učiníme s církvi, vždyt stále jasněji dokazuje své božské poslání. A opět otázka farisejů: "Vidíte, že nic neprospíváme". Bude-li mít pravdu církev, pak můžeme zavřít krám, lid půjdeme za kněžími a nikoliv za námi. Je prospěšno, aby církev zhylnula. A tu opět peklo, přestože

Příloha č. 10 – Opis kázání Františka Baťky z 26. 12. 1949 v Bohdalově (2. strana)

vidí, že krev mučedníků dává růsti novým a novým vyznavačům, čas od času rozběsňuje lidské vášně a krvavě i nekrvavě utočí na církev. Krev teče potoky, sténání vražděných vyznavačů volá v nebi o pomstu, svět tone v rudé záplavě nepoských pochodní. Církev však vždy znovu omlazena těší se utěchou a jistotou, kterou jí dal zakladatel. "Brány pekelné ji nepřemohou". A nepřátelé to vědí a odtud ten jejich litý a bezmocný vztek.

Kázal jsi sv. Štěpáne slovo Boží, nepřátelé si zacpávali uši. Činil jsi divy mezi lidem, povstali proti tobě, hádali se s tebou a když ti nemohli odolati, skřípěli bezmocně zuby a kamenovali tě. V tvém životě je zachycen osud církve. Církev káže slovo Boží, nepřátelé si zacpávají uši, činí divy, nepřátelé bezmocně skřípějí zuby a sahají po kamení.

Ale tak jako ses nabal ty, tak neleká se ani církev a nelekáme se ani my, poněvadž patříme k ní. Patříme k ní a zůstaneme u ní i když jsme se byli nuceni uchýlit do západu stáří a temna sklepa. Zůstaneme s ní i když bychom měli prchat před Herodem a neznáme ani tenkrát, když vlastní krajané nás pro slovo Boží budou chtít svrhnout se skály. Vytrváme v církvi, i když nás na kalvárii povlekou a vytrváme i tehdy, když na nás jako na sv. Štěpána budou dopadat kameny a balvaný pomluv a lží.

Až nám bude nejhůř zahledíme se s ním se svatým Štěpánem k nebesům a budme ujištěni, že budou-li naše umysly čisté, budeme-li trpěti jen a jen za pravdu svatého dítěte, uvidíme rovněž nebesa otevřená a /Syna Clověka/ že také nám zazní vstříc vítězné slovo evangelia: Požehnaný jenž přichází ve jménu Páně.

A m e n . >

Opis je správný !
 Ždár, dne 10. ledna 1950.

František Baťka

Příloha č. 10 – Opis kázání Františka Baťky z 26. 12. 1949 v Bohdalově (3. strana)

Zápis o výpovědi.

Dostavil se (byl předvolán)

Antonín Klimeš

(jméno a příjmení, u žen jméno za svobodna)

narozen dne 26.12.1910

v Chroustově, okres Žďár

povoláním dělník

bytem v Chroustově čp.43, okr. Žďár

a napomenut, aby mluvil pravdu, vypověděl toto:

Bydlím se svoji rodinou v Chroustově čp.43 a pracuji jako dělník. V obci zastávám funkci předsedy MAV NF.

Dne 26.12.1949 o 8 hod. byl jsem se svoji manželkou Boženou, roz. Slámovou přítomen při bohoslužbách v říms. kat. kostele v Bohdalově. Zaujmulo mne z kázání místního faráře, který své kázání zaměřil proti dnešnímu státnímu zřízení v čemž nás zaujala tato slova: Jsou lidé, kteří věří v Krista, ale církev neuznávají špiní sv. Otce a Vatikán by nejraději srovnali se zemí. Při těchto slovech udeřil se pěstí do prsou a silným hlasem řekl, že se nebojí prohlásit, že je to pokrytectví, faleš a špinavost. Pronásledují biskupy, které špiní a nazývají je zrádci národa v úmyslu, aby jim lidé nevěřili. Je dost těch lidí, kteří těmto řečem uvěří a kteří se dají svest a těch lidí lituji. Jsou lidé, kteří místo Boha chtějí řídit osudy národů a obávají se, že lidé půjdu za kněžím a nikoliv za nimi a pak že mohou ten kram zavřít.

Nepřátelé se bojí, že církev v tomto boji zvítězí a proto se tak vztekají. Ale nebojíme se, jako se nebál sv. Štěpán a budeme za církev bojovat i kdyby jsme se měli schovat do západu chlévů a sklepů. Budeme pro církev bojovat, kdyby nás vedli na Kalvárii a vlastní krajané měli nás ukamenovat.

Stál jsem v zadu v kostele a hned po kázání jsem za sebou slyšel poznámky od stojících lidí, kteří polohlasně říkali: Ten jim to dává, tohle to komunisti dostávají. Se slušností jako v kostele jsem se neohlížel dozadu, kdo tyto výroky pronesl. Po kázání nastal v zadu mezi přítomnými šum, který nasvědčoval tomu, že přítomní měli radost z kázání faráře, který zřejmě kázal proti dnešnímu zřízení.

Také při kázání v neděli použil farář výroku: Lid čeká mír z východu, ale nepřijde ani z východu, ani ze západu.

Co je farář Batka v Bohdalově, byl jsem třikrát v kostele, ale každé jeho kázání bylo zaměřeno proti lidově demokratickému zřízení.

Cestou domů z kostela říkala mi moje žena, že při slovech faráře, že když to tak půjde, že mohou zavřít kram dělaly děvčata v kostele různé pošklepky.

Celé kázání faráře bylo pěkně složené a nemohu přesně citovat jak bylo pronesené, přesto že jsem mu věnoval pozornost od začátku.

Rovněž moje manželka ztotožňuje se s mojí výpovědí a při návratu z kostela prohlásila, že než-li by měla na takové štvavé kázání chodit, že raději do kostela nebude chodit.

Více nemám k protokolu co podotknouti.

Protokol byl přečten, správným shledán, uzavřen a podepsán.

Vyslyšající:

Mich. Ptáček, Záhoda

Zapisovatel:

Sabráková Nová

Vyslychaný:

Ant. Klimeš

Klimesová Božena

R o z s u d e k .

U m é n e m r e p u b l i k y !

Státní soud v Praze uznal po hlavním líčení konaném dne 1. srpna 1950 takto práve1m:
Obviněný.

František B a ě k a , " R 2 1 0 7 - 1 1 0
nar. 2. 12. 1922 v Kosticích, okr. Břeclav, řím. kat. adminis-
trator, bytem v Boudalově, fara, okr. Žďár, nyní ve vazbě stát-
ního soudu v Praze,

j e s t v i n n e n ,
že dne 26. 12. 1949 v řím. kat. kostele v Bohdarově a v zámecké
kapli v Rudolci, okr. Žďár, jako kazatel porušil povinnost vyplý-
vající z jeho veřejné funkce a povolání v úmyslu ohrozit tím
důležitý zájem republiky,

č í m ž š p á c h a l
zločin sabotáže podle § 37 zák. č. 231/48 Sb. a

o d s u z u j e s e z a t o
podle § 37 se zřetelm na § 12 a 18 zák. č. 86/50 Sb. ku trestu
odnězí svobody na dobu 6 / š e s t i / r o k ů a podle § 47
zák. č. 231/48 Sb. ku peněžitému trestu 10 000,- Kčs, v případě
nedobytnosti k náhradnímu trestu odnězí svobody v trvání 20 dnů,
a podle § 48 cit. zák. ke konfiskaci celého jmění a podle § 52
cit. zák. ku ztrátě čestných práv občánských, při čemž dtráta
způsobilosti nabytí těchto práv se skončí, uplyne-li od vykonání
hlavního trestu doba 5 let.

Podle § 23 zák. č. 86/50 Sb. započítává se obviněnému doba,
kterou ztrávil ve vazbě t. j. od 26. 12. 1949 16,30 hod. do
právní moci rozsudku.

Trest jest n e p o d m í n ě n ý .

D ů v o d y :

Soud zjištil z trestního oznámení výpovědí obviněného tento skutkový děj:

Obviněný jest řím. kat. administrátor, syn železničního zřízence, v době okupace pracuje v cizině a v r. 1947 jest vysvěcen na kněze. Dne 26. 12. 1949 obviněný káže v řím. kat. kostele v Bohdárově a to v 8 hod. ráno a zúčastnilo se tohoto kázání asi 600 osob a v 10⁰ hod. obviněný káže v zámecké kapli v Rudolci za přítomnosti asi 200 osob. Kázání bylo proneseno na téma „Církev a svět - ozvěna světa“, a celé toto kázání jak celým svým obsahem tak i co do jednotlivých vět bylo zaměřeno proti lidově demokratickému zřízení. Obviněný snaží se v tomto kázání zdůrazniti, že ti kněží, kteří svým přímým a nesmlouvavým slovem vystavují se nebezpečí, že upadnou v nemilost a ztratí svobodu, že jde o kněze bezdůvodně pronásledované, uvádí dále, že takoví kněží snad ztratí ještě více a že to vše dělají z lásky k milovanému národu. Obv. dále vyzývá věřící, aby zničili blud a že jeho slova jakoby byla určena na dnešní naši dobu. Dále uvádí, že i náš národ je jeden z těch, který za svoje bytí a svou kulturu a za vše vděčí církvi a nezmění ji, t. j. pravdu, ani sebe nesmyslnějším překrucováním dějin, a že odměnou za tuto práci je pronásledování kněží, kteří třeba včera nebo dnes dodýchali na popravišti nebo ve vězení pro jméno Kristovo a že jsou mnozí u nás, kteří církev bourají a podřívají a sídlo papeže by nejraději srovnali se zemí.

Jak může milovat Krista ten, který pronásleduje biskupa, který osočuje a špiní je, nazývá zrádci a nepřátelý národa a že jedině církev dostala moc konati zázraky a nakonec dodává, že fariseové prohlašují: „Bude-li mít pravdu církev, pak můžeme zavřít krám. Lid půjde za kněžími a nikoliv za námi.“ Je prospěšné, aby církev zhynula. Nepřátelé sahají po kamení a vlastní krajané budou chtít věřící pro slovo Boží svrhnout se skály. Vytrváme v církvi, i když nás na Kalvarii povlekou, a vytrváme i tehdy, když jako na sv. Štěpána budou na nás padat kameny a lálvány

pomluv a lži.

Obv. na svoji obhajobu uvádí, že jádro jeho kázání spočívalo v obou případech na obhajobě biskupů, a to všech, nejen nynějších, nýbrž i těch, že chtěl vyvrátiti útoky rozhlasu a tisku proti biskupům, že tito jsou osamoceni a že kněžstvo za nimi nestojí. Tvrzení tisku a rozhlasu bylo nepravdivé, ježto biskupové nejsou nepřátelé státu. Na základě zjištění dospěl soud k závěru, že obviněný jako kazatel řím. kat. církve použil ve svém kázání takových výroků, které vyvolaly mezi věřícími značný rozruch, jak se zjišťuje z trestního oznámení. Celé kázání v obou případech, které si obv. napsal a které obv. z paměti přednesl jest zaměřeno proti lidově demokratickému zřízení jakoby toto bylo tiskem a rozhlasem nepřátelství vůči biskupům a kněžím a jakoby tito bezdůvodně byli pronásledováni, žalářováni a popraveni. Obv. se svým záporným postojem k lidově demokratickému zřízení nekonal svoji povinnost jako kněz ke svým věřícím, a využívá svého postavení, aby do jejich duší vnesl rozpár a zmatek, že snad představil lidově demokratického zřízení záměrně tiskem a rozhlasem rozšiřují nepravdu o kněžích a biskupech, aby je zbavili víry a obv. tyto své tvrzení o nepravdivosti zpráv tisku omlouvá; že nebyly uváděny konkrétní případy o trestné činnosti některých kněží, přesto, že mu bylo známo, že koncem r. 1949 a to ještě před prosínem byli souzeni někteří kněží pro protistátní činnost. Je vidno z toho, že obv. nehleděl příliš na fakta oproti státní činnosti některých kněží a že zaměřil své kázání nenávistně proti lidově demokratickému zřízení a to v úmyslu ohrožiti důležitý zájem republiky, neboť vláda má zájem na tom, aby věřící nebyli ve svém nitru rozleptáváni neodpovědnými kněžii, aby jim nebyla odnímána víra v lidově demokratickou vládu, která nemá než jediný zájem, aby věci církve byly uspořádány co nejlépe, aby věřící mohli klidně pro svůj národ pracovat. Toto jednání obviněného spadá pod ust. zločinu sabotáže podle § 57 zák. č. 231/48 Sb.

Při vyměření trestu polehčovalo obviněnému doznání a zachovalost nepřitěžovalo ničeho.

Ostatní výroky opírají se o příslušná zákonná ustanovení.

Státní soud v Praze,
dne 1. srpna 1950.

Zapísovatelka:
Vítovcová, v. r.

Předseda:
Dr. Kruk, v. r.

Tento rozsudek je proveditelný
a vykonatelný.

Kancelář státního soudu v Praze,

dne 1. VIII. 1950

-25-

H L A Š E N Í K E K Á Z E Ň S K É M U Ř Í Z E N Í

Čís. Jméno Umí-
km. 3237 no Batka stění stalaická

Určuji uvedeného, pro neopramení dřevní jakáza
mýdelnici (inkant a práo pro celou kábu).

Na každého vězně musí být samostatné hlášení!
Časníci téhož provinění se uvedou navzájem jmény
na jednotlivých hlášeních.

Jméno Kaspárek Javalor
Hodnost ml. státní Velitel PÚ.
Dne 12./10. 1951

Velitel oddělení útvaru.
Velitel PÚ.

Výsledky předběžného zjišťování - pracov-
ní výkon - posudek.
Návrh kázeňského trestu velitele
PÚ:
Návrh: 1 měs. sázení
mácl sňad

Příloha č. 13 – Hlášení ke kázeňskému řízení ze dne 12. 10. 1951

Pst I 263/50

STÁTNÍ SOUD V PRAZE
Usnesení
Dělo: 263 X 1951
Příloh
Lubik

Pst I 263/50

V 1584/50

Státní prokurátor v Praze nařizuje podle § 293 odst.1 tr.ř. výkon náhradního trestu odnětí svobody v trvání 20 dnů uloženého pro případ nedobytnosti trestu peněžitého 10.000.- Kčs Františku Bažkovi, nar. 2.12.1922 v Kosticích, okres Břeclav rozsudkem státního soudu v Praze ze dne 1.8. 1950 č.j. Or I/VII 81/50.

O d ů v o d n ě n í :

Od exekučního vymahání uvedeného trestu peněžitého bylo upuštěno pro jeho zjevnou nedobytnost (§ 291 tr.ř.).

Shra uvedený trest peněžitý je podle sdělení vymahacího úředníka a finanční prokuratury v Jihlavě t.č. nedobytný.

Bylo proto nutno naříditi ve smyslu § 293 odst.1 tr.ř. výkon náhradního trestu odnětí svobody.

Odsouzený může kdykoliv odvrátit výkon tohoto náhradního trestu nebo jeho poměrné části tím, že zaplatí peněžitý trest nebo jeho poměrnou část.

Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, kterou by by podati u státní prokuratury v Praze do tří dnů od doručení tohoto usnesení. Stížnost má odkladný účinek. K zachování této lhůty stačí je-li stížnost v ní učiněna u velitelství vezeňského ústavu, kde je odsouzený uvězněn.

Státní prokuratura v Praze
dne 13. října 1951.

Státní prokurátor :
v z Dr Hulcer v.r.

Za správnost vyhotovení
vedoucí kancelářského oddělení

3237

-27-

27

Příl: Písemná uchovatelská věznic ve Mírově.

O: Žádost o povolení návštěvy.

Já níže podepsaný Fr. Balka,
žádám o povolení návštěvy pro
zosthy k Františku Balcevi,
vězni č. 3237, na den 18. října.
Poslední návštěva byla dne 6. září.
Žádám Vás zdvořile o zdělení,
zda byla mé žádosti vyhověno.

f úctau

František Balka

Návštěva pomeš Koslice č. 269.

na den 20. 10. 1917 - 3 osobám. Jurdovice.

Wm

8536

31

Batka *František* 3237 6x Praha

Lhůta k návštěvě: III. ✓ Ověření:

Opravu provedl dne: _____

Pozn.: I Umístění: III-0-III Čís. karty: 1

Den	Jména návštěvníků, příb.vztah, úplná adresa	Povolil	Provedl
6. 9. 51	<i>rodice</i> Batka František a Anna Batková Hrnčíková Marie Kostice 269 Bráňov <i>541</i>	Povol. vydal: <i>Jan</i>	od 10.00 do 11.00
Druh:	<i>Od 12. 10. 51 do 12. 11. 52 zast. návštěvy</i>	Povol. vydal: <i>Jan</i>	od do
10. 10. 51	Batka Paul. Otec Kostice 269 Bráňov Jan Lenkové svagr -" -" Jan Smatka -" 541	Povol. vydal: <i>Jan</i>	<i>Smatka</i> od 10.5 do 10.35
20. 12. 51	<i>rodice</i> Anna Lenkové svagr Kostice 269 Bráňov Marie Smatková matka -" 541	Povol. vydal: <i>Jan</i>	od 10.45 do 11.00
6. 3. 52	Paul. Batka otec Kostice 269 u Bráňov Anna Batková matka -"	Povol. vydal: <i>Jan</i>	<i>Smatka</i> od 10.30 do 10.40
8. 5. 52	Fr. Batka otec Kostice Třemošice ul. Děti Marie Smatková sestra -" - 541	Povol. vydal: <i>Jan</i>	<i>Smatka</i> od 10.50 do 10.45
8. 7. 52	Jan Smatka Batka otec Kostice 269 Anna Batková matka -"	Povol. vydal: <i>Jan</i>	<i>Smatka</i> od 10.30 do 10.40
8. 9. 52	Jan Lenkové svagr Kostice 269 Anna -" sestra -"	Povol. vydal: <i>Jan</i>	<i>Smatka</i> od 10.30 do 10.50
11. 11.	Anna Batková Kostice, o. Diečlov matka Marie Hrnčíková, Kostice 541, sestra Paul. Batka Kostice, otec	Povol. vydal: <i>Jan</i>	od 11.30 do 11.40

Příloha č. 16 – Výpis evidence návštěv vězně Františka Batky ve věznici Mírov

Ke spisu

-80-

PP 20/54

Usnesení .

Komise pro podmíněné propuštění u krajského soudu v Brně-Králově rozhodla dne 17. května 1954 v neveřejném zasedání k návrhu krajského prokurátora ve věci podmíněného propuštění potrestaného Františka Bařky, takto :

Potrestaný František Bařka ,

naroz. 2.12.1922 v Kosticích , okr. Měslav, posledně administrátor f.kat. církve v Bohdalově , okr. Znojmo, t.č. UNZ Valdice

propuští se

podmíněně z trestu nakušební doba tři roky.

O zdůvodnění .

František Bařka byl odsouzen v rozsudkem státního soudu v Brně ze dne 1.8.1950 čj. Or I/VII 21/50 pro tr. čin podle § 27 zák. č. 211/48 Sb., k trestu odnětí svobody na šroky . Jeho trestná činnost spočívala v tom , že kázal v kostele způsobem ostře zahroceným proti lidovědemokratickému zřízení .

Z uloženého trestu si odpykal Bařka 4 roky, 4 měsíce a 11 dní , tedy zhruba nad polovinu .

Z výsledku provedeného šetření je zjištěno , že František Bařka , když se nepřiblíží ke spáchání trestného činu , se chová jinak řádně , a že ve výkonu trestu se chová ~~řádně~~ , ukázněně a má dobrý pracovní morálku ,

Komise uváží tyto zjištěné skutečnosti dospěle k závěru , že doposud vykonaná část trestu stačí k nápravě odsouzeného .

Poněvadž obě podmínky § 27 trz. jsou u obviněného splněny bylo vysloveno jeho podmíněné propuštění a to nakušební doba 3 roky , přičemž zbytkem trestu a závažností trestn. činu .

Komise je přesvědčena , že potrestaný si uvědomí i , že v první řadě musí se chováti jako občan republiky a zachovávatí její zákony a že po svém podmíněném propuštění se zapojí do pracovního procesu tak , aby poctivou prací svoji provinění odčinil

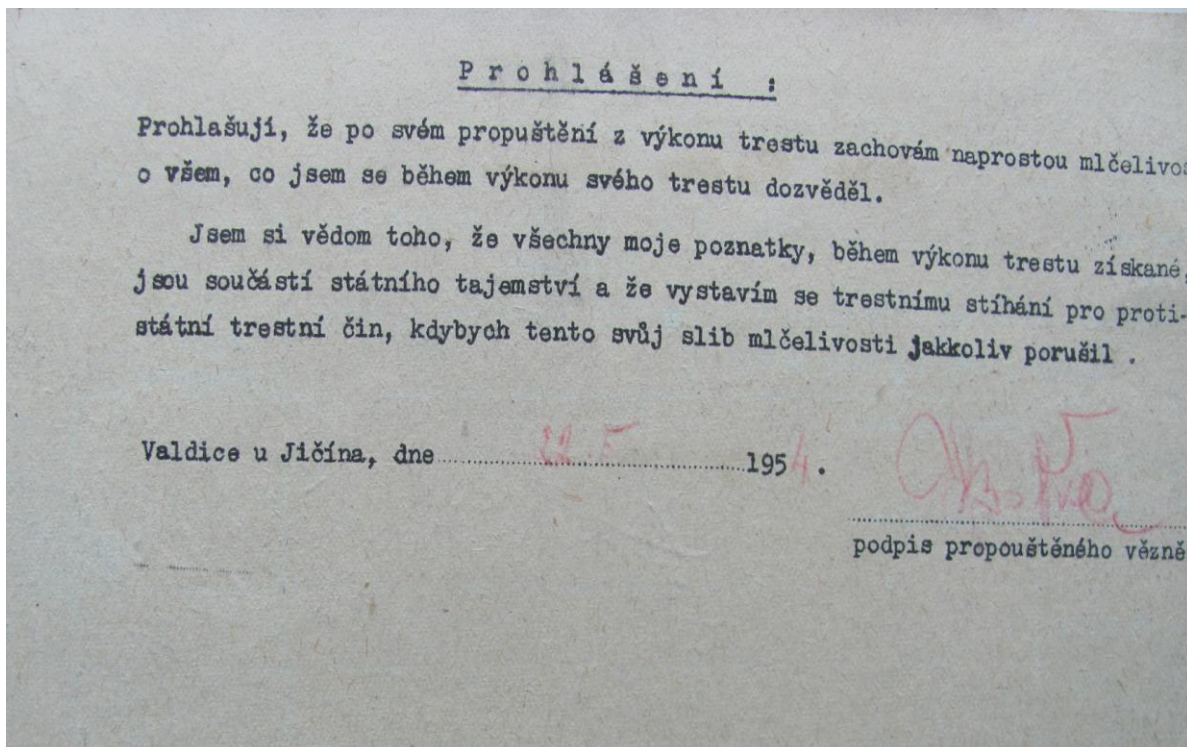
Proti tomuto usnesení nemá potrestaný stížnosti.

V Brně-Králově , dne 17.5.1954.

Dr. František Dostál,
Za správnost vyhotovení
Mdiei kancel. oddělení

František Dostál

Příloha č. 18 – Prohlášení o mlčenlivosti Františka Baťky ze dne 22. 5. 1954

Ústav nápravných zařízení
Valdice u Jičína

Potvrzení

F r a n t i š e k B a ť k a

nar. dne 2.12.1922 v Kosticích okres Břeclav
povoláním ř.k. kněz poslední bydliště Bohdalov, okr. Žďár
byl-a dnešního dne z vazby — trestu — propuštěn-a. 3 / 3 / roků
podmíněně na svobodu na zkušební dobu

S tímto potvrzením se propuštěný přihlásí k pobytu v Kosticích na příslušném M N V do 48 hodin po propuštění, jinak pro tento účel pozbývá platnosti.

v valdice u Jičína dne 22.5.1954.

.....
podpis majitele potvrzení.

L. S.

Náčelník:
Ppor. SNB
[Handwritten signature]

Škl. č. 158. Potvrzení o propuštění z vazby—trestu (české), 65°-68. Tisk ÚNZ Praha.

Příloha č. 19 – Potvrzení o podmíněném propuštění na svobodu ze dne 22. 5. 1954

Biskupská konsistoř v Brně.

Čís.: 1870.

V Brně dne 18.7.1954.

Věc:

k čís.

V odpovědi uveďte vždy naše číslo a věc.

Přílohy:

Důstojnému Panu
P.Františku Bařkovi

Kostice 269,p.Tvrdonice.

Žádali jsme za státní souhlas k Vařemu ustanovení v kraji
Gottwaldovském.

Bohužel přípisem ze dne 10.7.1954 zn.02-191-10/7-1954-Ma
bylo nám sděleno, že to nejde.

Budeme tedy se snažit, abychom dostali státní souhlas
v kraji brněnském, kde ho -doufáme- dostaneme. Zatím mějte
ještě strpení.

Al. Franka
kanclér

J. Kratochvíle
kapitulní vikář

1971-51-2.706.712

Biskupská konsistoř v Brně.

Čís.: 2065.

V Brně dne 26.července 1954

Věc:

k čís.

V odpovědi uveďte vždy naše číslo a věc.

Přílohy:

Důstojnému Panu
Františku Bařkovi

Kostice 269,p.Tvrdonice.

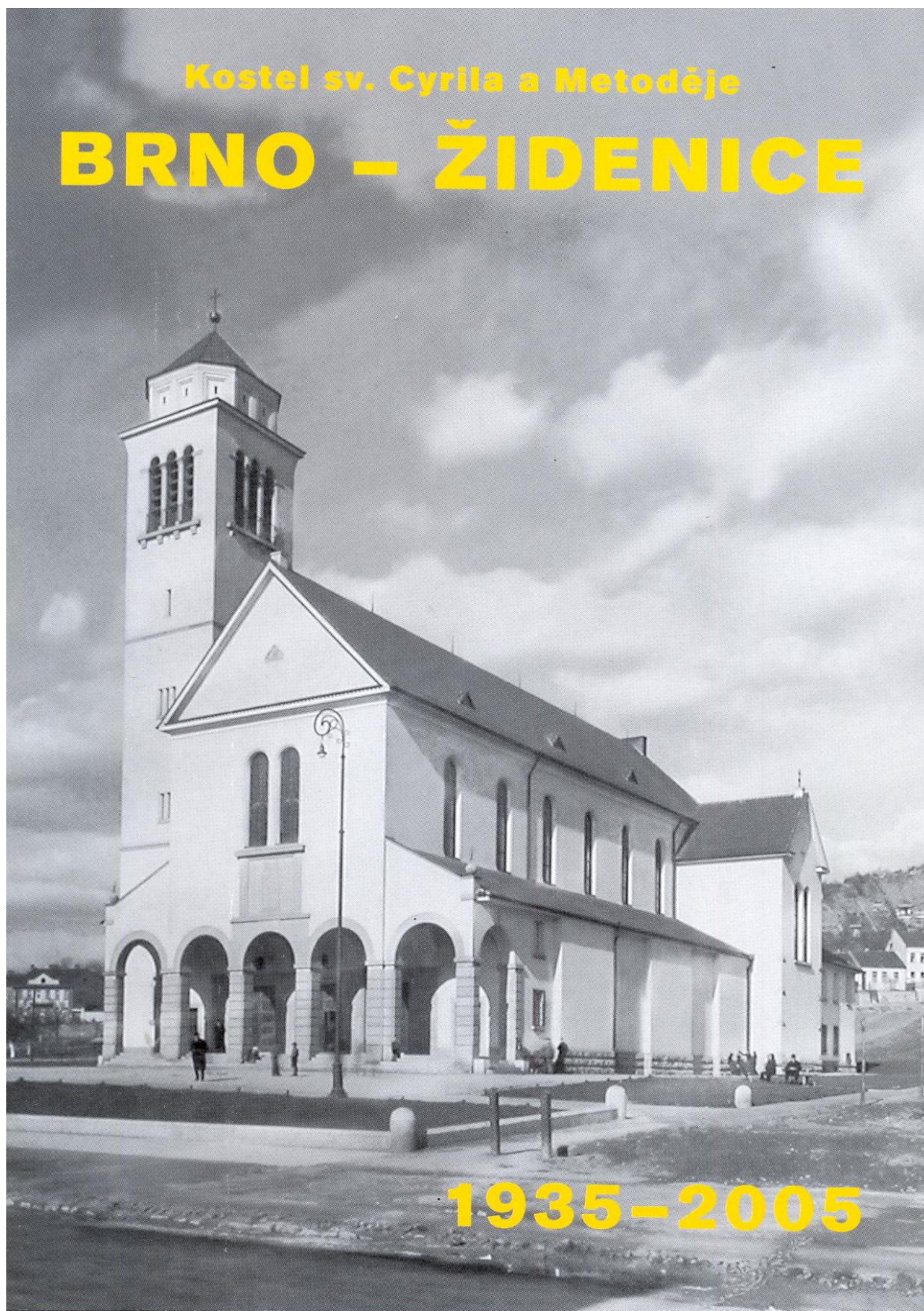
S platností od 1.srpna 1954 jste ustanoven kooperátorem v Brně-
Židenicích. Nastupte včas své nové působířtě a vyzvědněte si přísluš-
ný jurisdikční dekret u dp.děkana Brno, Lidická 6.

Al. Franka
kanclér

J. Kratochvíle
kapitulní vikář

1971-51-2.706.712

Příloha č. 20 – Dopisy z Biskupské konzistoře v Brně ohledně ustanovení do služby

Příloha č. 21 – Fotografie kostela sv. Cyrila a Metoděje v Brně - Židenicích

Hlavní oltář i 6 oltářů vedlejších navrhl architekt Klaudius MADL-MAYR. Plastická výzdoba je ze dřeva a je dílem bratří Heřmana a Karla KOTRBOVÝCH ze Střelic. Podíleli se i na nové úpravě hlavního oltáře v roce 1966, kterou navrhl tehdejší kaplan P. František Bařka. Nad jeho aktivitami držel ochrannou ruku před STB farář P. Josef Gross. Oltář je křídlový a jeho pozadí má podobu dvojitého kříže (cyrilometodějská symbolika). Ve střední části retabule (oltářní nástavec) je vzácná dřevorezba Panny Marie s žehnajícím Ježíškem. Boční křídla oltáře jsou zdobena osmi poloplastikami našich českých patronů. Hlavní loď je před vítězným obloukem přerušena příčnou lodí se dvěma oltáři.

Příloha č. 22 - Fotografie oltáře kostela sv. Cyrila a Metoděje v Brně – Židenicích

Příloha č. 23 – Fotografie biskupa Karla Skoupého před oltářem kostela sv. Cyrila a Metoděje v Židenicích z doby své internace v Žernůvce u Tišnova

Brno-Židenice 7. ledna 1971

NÁRODNÍ VÝBOR MĚSTA BRNA

Dne: - 8. 1. 1971

Zn. l. Čís. l.

Pril.:

Městský národní výbor

Odbor školství a kultury

Církevní referát

Při osobní návštěvě městského církevního tajemníka pana Jaroslava Navrátila-na naší faře dne 5.ledna 1971-byl projednáván dopis ministerstva kultury, ve kterém jsou obsaženy závěry z prověrky mé činnosti v Diecéšní charitě a při pořádání cyrilometodějské výstavy v Brně-Židenicích v roce 1969.

Z diskuse vyplynulo, že kritika a posuzování této mé činnosti mohou být důvodem k mému přeložení z židenické farnosti.

S obsahem dopisu jsem byl seznámen městským církevním tajemníkem panem Jaroslavem Navrátilem v přítomnosti farníků: p. Ing. Aloise Medly, p. Ing. Alfonse Jelínka, p. Jiřího Klementa. Podal jsem ústní vysvětlení a pokládám za vhodné, abych tak učinil písemně.

1. Objednání a zakoupení rozmožovacího stroje značky "Romina", zakoupení papíru a rozmožení brožury "Miloval jsem jedno děvče"-provedené ve veřejné rozmožovně-jsem uskutečnil na základě pověření Otce biskupa, který mne jmenoval vedoucím Diecéšní charity. Obnos na výdaje spojené se zakoupením stroje, papíru a rozmožení, jsem po předložení příslušných faktur obdržel od hlavního účetního Biskupské konsistoře pana A. Houšky. Peníze byly uvolněny z diecéšní sbírky, jejiž výnos byl z rozhodnutí Otce biskupa určen na potřeby diecése. Rozmožovací stroj je od počátku v užívání Biskupského Ordinariátu v Brně, kde je deponován.

V průběhu měsíce června 1968 žádal jsem pana krajského církevního tajemníka Dr. Jaroslava Krejčího i pana městského církevního tajemníka Jaroslava Navrátila, aby mi bylo dovoleno zřídit samostatné konto pro Diecéšní charitu. Oba referenti mi ústně sdělili, že ke zřízení samostatného konta nemohou dát souhlas. Vzal jsem jejich sdělení na vědomí a od té doby, to jest od června 1968, jsem žádnou činnost v Diecéšní Charitě nevyvíjel.

2. Další obvinění obsažené ve zmíněném dopise se týká obnosu 10.120 Kčs, který jsem přijal od Otce biskupa na cyrilometodějskou výstavu, která se uskutečnila v roce 1969 v kostele v Brně-Židenicích.

Na vysvětlenou uvádím: Výstava byla pořádána jako diecéšní a nikoliv jako farní. Obnos 10.120 Kčs jsem proplatil panu M. Hoferovi za fotografie, které k výstavě pořídil. Stvrzenku jsem odvedl Biskupské konsistoři.

Všechna svá tvrzení mohu doložit písemnými doklady, s nimiž jsem již dříve-v srpnu 1970- pana církevního tajemníka seznámil.

Důvody uvedené v tomto svém dopise pokládám za rozhodující pro posuzování mé činnosti a domnívám se, že by nebylo spravedlivé, abych byl trestán přeložením za činnost, která není v rozporu s žádným mě známým předpisem.

Pro informaci zasílám epis tohoto dopisu Biskupskému Ordinariátu v Brně.

Zdraví

František Bařka
administrátor
Brno-Židenice

Ministerstvo kultury
č. 3 194/1971 - III

V Praze 4. února 1971

Biskupský ordinariát
Brno
Petrov 8

Věc: stanožsko k přemístění administrátora F. Bačky

Vážený pane biskupe,

k vašemu dopisu ze dne 18. ledna 1971 ve věci přemístění administrátora Františka Bačky jsme nuceni vyjádřit stanovisko v širších souvislostech. Zastáváme názor, že tamní Ordinariát nastoupil nereálný přístup k řešení tohoto případu. Přesvědčili jsme se, že církevní tajemník NV města Brna Jaroslav Navrátil žádal přemístění jmenovaného duchovního po zralé úvaze.

- ✱
✱
- Pan administrátor Bačka se v letech 1968-1969 angažoval v akcích, které nutno posuzovat velmi negativně. Například:
- prováděl neoprávněné majetkové dispozice jménem neschválené organizace "Diecéšní Charita" s použitím výnosu sbírek pro českou katolickou Charitu v Praze, určeného k jinému účelu;
 - prováděl bez předechozího souhlasu církevního tajemníka jménem farního úřadu Brno-Židenice na pozemku tohoto farního úřadu stavební práce, které nebyly určeny k potřebě tamní duchovní správy;
 - pranýřoval na děkanských shromážděních některé duchovní /například p. kancléře Dr. Frantu, pana kanovníka Jordána/ pro jejich postoje ke státní správě.

Daly by se vyvodit určité závěry z nepřesného výkaznictví o finančních dispozicích a pod. Pro posouzení této činnosti není rozhodující, jestli k ní dospěl z vlastní iniciativy nebo za popudu svých nadřízených, ale jak se tato činnost projevovala.

K návrhu pana administrátora F. Bačky, aby jeho případ byl předán jako pracovní spor městské prokuratuře, připomínáme: Postavení církve v našem státním a společenském zřízení je odlišné od správní subjektivity jiných organizací. Proto je vztah mezi státem a církví upraven specifickými zákony. Ty jsou závazné pro všechny církevní osoby a řídí se jimi příslušné orgány státní správy. Přemístění administrátora je ve smyslu zákona č. 218/1949 Sb. a vládního nařízení č. 219/1949 Sb. věcí jednání mezi ořinářem a NV města Brna, respektive Jihomoravského KNV v Brně.

Nemůžeme souhlasit, aby na jednání mezi tamním ordinariátem a NV města Brna byl vyvoláván nátlak farníků. To bychom považovali za pokračování v nesprávné praxi z let 1968-1969, kdy byly v brněnské diecési podpisové akce v mnoha farnostech k rezolucím a požadavky církve vůči státu /viz oběžníky diecésního výboru DKO v Brně, podepsané p. P. Soukupem/. Podobnou rezoluci s 3.472 podpisy zaslal v roce 1968 farní úřad Brno-Židenice bývalému ministerstvu kultury a informací.

Sekretariát pro věci církevní ministerstva kultury ČSR po vyhodnocení případu doporučuje, aby biskupský ordinariát projednal znovu případ přemístění s krajským církevním tajemníkem Dr. Jaroslavem Krejčím, za přítomnosti církevního tajemníka NV města Brna.

Ředitel sekretariátu pro věci církevní
v. z. Dr. Zdeněk Mixa v. r.

Za správnost: nečitelský podpis

**Příloha č. 25 - Dopis ředitele sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury
v Praze biskupovi Karlu Skoupému**

Příloha č. 26 - Vstupní žudro do budovy farního úřadu v Mikulčicích

Generální tajemník ÚV KSČ

Dr. Gustav Husák

Prosím úvodem, abyste mně laskavě prominul, že se na vás obracím s naléhavou prosbou. Cítím, že je to něco nezvyklého, že Vás obtěžuje katolický kněz, avšak volím tuto cestu, abych se dovolal práva a spravedlnosti, když po předchozím zkušenostech nemám naději, že bych se jich dovolal normální instanční cestou.

Jsem od 15.4.1971 administrátorem v Mikulčicích, kam jsem byl z trestu přeložen ze svého dřívějšího dlouholetého působiště v Brně-Židenicích. Důvody, pro které jsem byl přeložen, jsem považoval za nepodstatné. Možnost k jejich vyráčení mně však nebyla poskytnuta, ačkoliv jsem se o to instanční cestou snažil. Porobil jsem se jen proto, že mně bylo pohroženo odněním státního souhlasu. Nyní se ocitám v ještě horší situaci, protože mé přeložení je vyžadováno bez udání jakýchkoliv důvodů, avšak se stejnou pohrůžkou.

Pro objasnění uvádím tyto skutečnosti:

Dne 28.7.1972 jsem byl předvolán Kapitulním vikářem L. Horkým do Brna, kde mi sdělil, že ONV Hodonín kategoricky žádá mé okamžité přeložení bez udání důvodů. Tímto postupem ONV jsem se cítil doslova zaskočen, poněvadž jsem po celou dobu své činnosti v Mikulčicích neměl s nikým žádné nedorozumění a ani jsem nebyl upozorněn z žádné strany na to, že dělám něco nesprávného. Naopak před nedávnem mne OCT v Hodoníně s. František Řehák v rozhovoru ujistil, že proti mně a mému působení naprosto nic nemá.

Stejné ujištění jsem obdržel i od předsedy MNV v Mikulčicích a předsedy místní organizace KSČ. Tito funkcionáři byli jednáním ONV překvapeni a hodnotí je jako nesprávné, jednak proto, že nadřizená organizace přehlídí jejich práva a dále proto, že narušuje oboustrannou sňahu o vzájemnou spolupráci, jejímž cílem je vytvoření dobrých sousedských vztahů v obci.

Mám dojem, že se jedná o akci jednotlivce proti mně zaujatého a proto jsem si dovolil poprosit Vás, abyste z moci své funkce zařídil řádné a spravedlivé prošetření mého případu s tím, abych do výsledku tohoto šetření mohl zastávat svou desavatní funkci v Mikulčicích.

Ještě jednou se omlouvám, že Vás okrádám o Váš drahocenný čas, ale věřím ve Váš smysl pro spravedlnost. Děkuje a zdraví

Příloha č. 27 - Dopis Františka Baťky generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ Gustávu Husákovi

ÚSTŘEDNÍ VÝBOR KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA

PRAHA 1, NÁBŘEŽÍ KYJEVSKÉ BRIGÁDY 12

TELEFON 2199

ADRESA TELEGRAMŮ: UVKOMSTRANY

PRAHA dne 22.
18. ledna 1973

Uveďte v odpovědi:

č. j.: IV/13037/72

Věc:

František Bařka

Mikulčice
okr. Hodonín

Vážený pane,

velice se omlouváme za nedopatření, pro které jsme nemohli vyřizovat Vaši záležitost na niž poukazujete ve svém dopise adresovaném soudruhu G. Husákovi. Abychom věc napravili, ihned jsme Váš dopis postoupili KV KSČ v Brně s tím, aby celou záležitost projednal s příslušnými pracovníky krajského národního výboru a urychleně Vás o výsledku informoval.

S pozdravem

pracovník ÚV KSČ

Příloha č. 28 - Odpověď Františku Bařkovi z ÚV KSČ ze dne 22. ledna 1973

Příloha č. 29 - Freska v presbytáři kostela sv. Stanislava v Kunštátě

Příloha č. 30 – Fotografie kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mikulčicích

Příloha č. 31 - Fotografie obětního stolu kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mikulčicích

Příloha č. 32 - Fotografie presbytáře kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mikulčicích

SECRETARIA STATUS

*Summus Pontifex
Benedictus XVI*

*inter duos Cappellanos adlegit Rev. cum Dominum
Franciscum Baťka
e Dioecesi Brunensi*

*Quod quidem eidem Rev. D. no Baťka
opportune significatur*

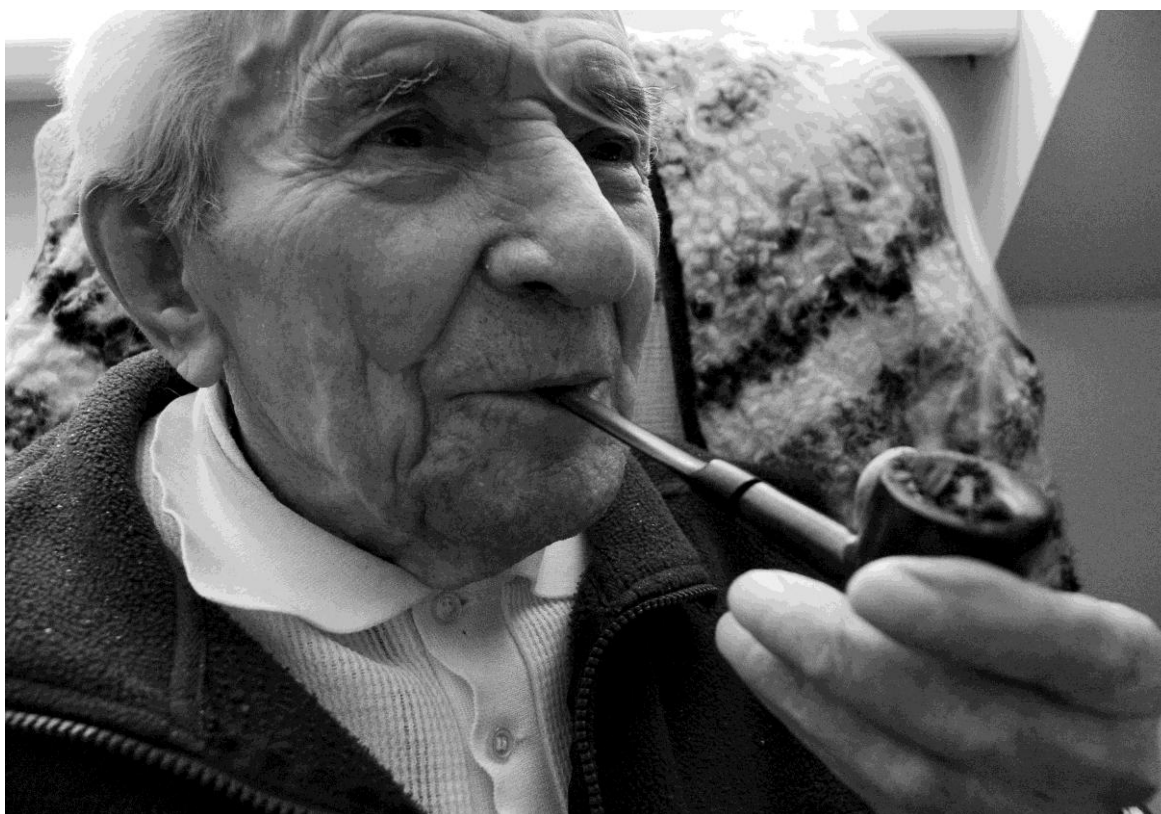
*Ex Aedibus Vaticanis, diei mensis Decembris,
anno MMVI.*

Handi

Subst.

Příloha č. 34 - Oslavy šedesáti let kněžství v kapli Domova sv. Alžběty na Žernůvce

Příloha č. 35 - Fotografie Františka Baťky v Domově sv. Alžběty na Žernůvce

Do Tvých rukou, Bože, odevzdávám svůj život...
Svatý Cyrile a Metoději, orodujte za nás!

S pevnou a radostnou vírou v opětné shledání v Bořím království oznamujeme, že byl povolán z tohoto světa zpět do nebeské vlasti

Mons. František Bařka

Zemřel tiše, po krátké nemoci, v odevzdanosti do vůle Páně, posílněn sv. svátostmi, smířen s Bohem a rozloučen s lidmi, ve společenství bratří a sester Domova sv. Alžběty na Žernůvce u Tišnova v úterý 17. června 2008 ve věku 85 let a v 61. roce kněžství.

Mons. František Bařka se narodil 2. 12. 1922 v Kosticích u Břecavi v rodině Františka a Anny Bařkových. Jako student se podílel na stavbě farního kostela v Tvrdonicích, kde po svém kněžském svěcení 5. 7. 1947 v Brně slavil i primici. Působil v duchovních správě v brněnské diecézi ve farnostech Měřín, Bohdalov, Brno-Židenice, Mikulčice, Slavonice, Kunštát a v dalších okolních farnostech, kam dojížděl. Jeho posledním působištěm v letech 1990-2004 byly farnosti Mikulčice a Lužice, kde obnovil cyrilometodějskou úctu a zbudoval poutní areál. Od roku 2005 žil na odpočinku na Žernůvce. V roce 2006 byl jmenován Monsignorem s titulem kaplan Jeho svatosti.

Otec František byl dobrý, poctivý a radostný. Stal se zbožným a statečným knězem, oddaným církvi i své brněnské diecézi, pro kterou snášel i léta ve vězení (1949-1954). Jeho život byl naplněn prací, láskou, službou i utrpením. Byl horlivým obnovitelem liturgického života po Druhém vatikánském koncilu, pracoval na záchraně duší i Bořích stánků, rozšiřoval úctu k moravským patronům. Miloval rodný kraj, kam se rád vracel ke svým příbuzným a známým.

Za život našeho drahého zemřelého poděkujeme všemohoucímu Bohu slavením mše svaté ve farním chrámu Páně sv. Mikuláše v Tvrdonicích, okr. Břecav, dne 25. června 2008 ve 14 hodin.

Po pohřebních obřadech bude jeho tělo uloženo do rodinného hrobu na hřbitově v Kosticích, kde bude očekávat slavné vzkříšení.

**Mons. ThLic. Vojtěch Cikrle, biskup,
kněží děkanství hodonínského,
břecavského a tišnovského**

**Rodina Bařkova, Tučkova,
Lenkovičova a Hnátkova**

Příloha č. 36 – Smuteční oznámení o úmrtí Mons. Františka Bařky

Příloha č. 37 – Fotografie z posledního rozloučení s Mons. Františkem Baťkou

Příloha č. 38 – Fotografie smutečního průvodu z kostela sv. Mikuláše na hřbitov v Koticích